

Regeldruk MKB-indicatorbedrijven in zes sectoren

Samenvatting resultaten van de regeldruk in zes sectoren met overkoepelende conclusies en aanbevelingen.

Regeldruk MKB-indicatorbedrijven in zes sectoren

Samenvatting resultaten van de regeldruk in zes sectoren met overkoepelende conclusies en aanbevelingen.

Sira Consulting B.V. is inhoudelijk verantwoordelijk voor deze rapportage. De in deze rapportage opgenomen teksten en onderzoeksresultaten mogen uitsluitend worden gebruikt als toelichting of ondersteuning in artikelen, scripties en boeken mits de bron duidelijk wordt vermeld. Vermenigvuldiging en/of openbaarmaking in welke vorm ook, is uitsluitend toegestaan na schriftelijke toestemming van Sira Consulting B.V.. Sira Consulting B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor drukfouten en/of andere onvolkomenheden.

Inhoudsopgave

1	Managementsamenvatting	7
2	Inleiding	13
3	Methodiek MKB-indicatorbedrijven	15
3.1	Het MKB-indicatorbedrijf	15
3.2	De berekening van de regeldrukkosten	17
3.3	De inschatting van de werkbaarheid	18
3.4	Onderzoeksmethode	19
3.5	De zes sectoren	22
4	Analyse regeldruk	25
4.1	Het aantal wettelijke verplichtingen	25
4.2	De financiële impact van regeldrukkosten	26
4.3	De invloed van externe partijen op de regeldrukkosten	28
4.4	De regeldrukkosten van verplichtingen	29
4.5	Voldoen aan wettelijke verplichtingen	30
4.6	De werkbaarheid van verplichtingen	31
5	Naar minder regeldruk	34
5.1	Regeldrukkosten versus Werkbaarheid	34
5.2	Verplichtingen met lage regeldruk	35
5.3	De geselecteerde verplichtingen	36
5.4	Beslisboom regeldrukreductie	37
6	Suggesties voor reductievoorstellen	41
6.1	Cluster Ontslag bij niet-functioneren	41
6.2	Cluster Ziekte of arbeidsongeschiktheid	52
6.3	Cluster Arbeidsmarkt	66
6.4	Cluster overig Generiek	71
6.5	Sectorspecifiek	81
7	Conclusies en aanbevelingen	89
7.1	Conclusies	89
7.2	Aanbevelingen	92
 Bijlagen		
I	Regeldruk MKB-indicatorbedrijven	96
II	Begeleidingscommissie	109

1 Managementsamenvatting

Het kabinet zet in op een merkbare en tegelijkertijd meetbare aanpak van de regeldruk voor bedrijven. Een belangrijke bouwsteen in het nieuwe regeldrukprogramma is om meetbaar de balans op te maken met welke regels een ondernemer in de praktijk te maken krijgt, tegen welke knelpunten hij of zij hierbij aanloopt en wat de regeldrukkosten van die regels zijn. Het kabinet wil dit meetbaar maken op het niveau van de individuele ondernemer en op basis daarvan inzicht krijgen waar de regeldruk minder of de uitvoering beter kan.

De MKB-indicatorbedrijvenaankpak

De MKB-indicatorbedrijvenaankpak is een nieuw analyse-instrument om geldende verplichtingen, regeldruk en knelpunten op het niveau van de ondernemer in kaart te brengen en hiermee suggesties te doen voor reductievoorstellen. Uitgangspunt hierbij is dat wanneer de regeldruk van een verplichting voor een MKB-indicatorbedrijf wordt gereduceerd, dit doorwerkt voor alle bedrijven die aan deze verplichting moeten voldoen.

Het MKB-indicatorbedrijf staat model voor bedrijven die binnen een sector werkzaam zijn en dezelfde kenmerken hebben. Het zou een bestaand bedrijf kunnen zijn, maar vanwege de vertrouwelijkheid van bedrijfsgegevens is ervoor gekozen een fictief bedrijf samen te stellen. Het MKB-indicatorbedrijf is zodanig gemodelleerd dat het overgrote deel van de verplichtingen (peildatum 1 juli 2022) van toepassing kunnen zijn op alle mkb-bedrijven met personeel binnen de betreffende sector. Andere verplichtingen zijn sectorspecifiek en daarmee van toepassing op specifieke sectoren. In de onderstaande figuur is dit voor de onderzochte sectoren en de MKB-indicatorbedrijven samengevat.

De verplichtingen en daarmee de regeldruk van een MKB-indicatorbedrijf is niet van toepassing op alle bedrijven binnen een sector. Zo zal de regeldruk voor zzp'ers die binnen een sector actief zijn lager zijn omdat alle werkgeversverplichtingen niet op hen niet van toepassing zijn. En voor bedrijven met personeel die meerdere activiteiten combineren (zoals een kapsalon in combinatie met een zonnestudio) zal de regeldruk juist hoger zijn.

Figuur 1. Sectoren en MKB-indicatorbedrijven vs. aantal verplichtingen

In het onderzoek zijn per sector 4 tot 5 referentiebedrijven betrokken. Dit zijn bedrijven die zoveel mogelijk dezelfde kenmerken hebben. Deze vormen de basis waarop het MKB-indicatorbedrijf is samengesteld. Daarnaast zijn de resultaten per sector besproken met de diverse deskundigen van de brancheorganisaties. Bij de helft van de betrokken branches waren daarbij 5 tot 15 bedrijven aanwezig. Om de resultaten van het onderzoek te toetsen, hebben ruim 75 ondernemers en diverse deskundigen van de zes brancheorganisaties hun ervaringen gedeeld. De resultaten zijn per sector samengevat in een afzonderlijk deelrapport.

Regeldruk = Regeldrukkosten + Werkbaarheid

De regeldruk van een MKB-indicatorbedrijf is in dit onderzoek per verplichting beoordeeld aan de hand van (1) de regeldrukkosten en (2) de werkbaarheid. De regeldrukkosten zijn alle investeringen en inspanningen die bedrijven moeten doen en verrichten om te voldoen aan verplichtingen uit wet- en regelgeving. De regeldrukkosten zijn berekend conform de definities en uitgangspunten zoals voorgeschreven in het Handboek Meting Regeldrukkosten¹ en berekend in euro's per jaar.

De werkbaarheid is bepaald op basis van de ervaringen van de mkb-bedrijven en brancheorganisaties die zijn betrokken in het onderzoek. De werkbaarheid is hierbij beoordeeld in vier categorieën, variërend van goed tot niet werkbaar. Bij iedere beoordeling is aangegeven welke factoren tot deze beoordeling van de werkbaarheid hebben geleid en waar dus aangrijpingspunten liggen om de werkbaarheid te verbeteren. Deze factoren zijn beleefde tijdsbesteding en kosten, complexiteit van de regels, doorlooptijd en de dienstverlening van de betrokken overheid of uitvoeringsorganisatie.

De resultaten zijn geanalyseerd met de regeldrukmatrix waarin per verplichting de regeldrukkosten en de werkbaarheid tegen elkaar zijn uitgezet. In de onderstaande figuur is de regeldrukmatrix weergegeven en is aangegeven hoe deze is toegepast bij het stellen van prioriteiten.

Figuur 2. Regeldrukmatrix en hoe deze is toegepast

		Regeldrukkosten			
		Bedrijfseigen kosten	Laag	Middel	Hoog
Werkbaarheid	Niet werkbaar	Hoge beleefde regeldruk De regeldrukkosten zijn laag maar de verplichtingen zijn niet of slecht werkbaar. Dit kan doordat de regels onduidelijk zijn of beperkt aansluiten bij informatie of activiteiten binnen de bedrijfsvoering.		Hoge regeldruk De regeldrukkosten om te voldoen aan de wettelijke verplichtingen zijn hoog en tegelijkertijd vinden ondernemers de verplichting niet of slecht werkbaar.	
	Slecht	Reductiemaatregelen zullen merkbaar zijn omdat deze ergernissen oplossen.		Reductiemaatregelen zullen dus merkbaar zijn voor ondernemers.	
	Redelijk	Lage regeldruk De regeldrukkosten om te voldoen aan de wettelijke verplichtingen zijn laag en de werkbaarheid vinden ondernemers goed.		Hoge feitelijke regeldruk De regeldrukkosten van wettelijke verplichtingen zijn hoog maar de uitvoering is wel goed werkbaar.	
	Goed	De reductiemaatregelen voor deze verplichtingen zullen beperkt merkbaar zijn.		Reductiemaatregelen voor deze verplichtingen zijn bedrijfseconomisch direct merkbaar. In de uitvoering is hier weinig effect te verwachten.	

¹ [Handboek Meting Regeldrukkosten](#) is een publicatie van het ministerie van Economische Zaken en klimaat, januari 2018

Regeldruk voor MKB-indicatorbedrijven

De regeldruk voor de MKB-indicatorbedrijven is per sector beschreven in een deelrapport. De resultaten van de verschillende MKB-indicatorbedrijven zijn geanalyseerd en hieruit komt het volgende beeld voor wat betreft de regeldruk naar voren:

1. De onderzochte MKB-indicatorbedrijven moeten voldoen aan 71 tot 93 wettelijke verplichtingen.

Op enkele eenmalige verplichtingen na gaat het hierbij om verplichtingen die van toepassing zijn op de dagelijkse bedrijfsvoering. Incidentele verplichtingen die samenhangen met activiteiten zoals een verbouwing, een specifiek evenement of wettelijke verplichtingen die in opdracht van een klant worden doorlopen, zijn niet meegenomen in het onderzoek.

Voor wat betreft de bestaande regelgeving hebben mkb-bedrijven moeite met het krijgen van inzicht in alle geldende verplichtingen. De beleefde regeldruk wordt negatief beïnvloed wanneer zij de verplichting niet of slecht werkbaar vinden. Dit wordt met name veroorzaakt wanneer de regelgeving dusdanig complex is dat zij hiervoor externe deskundigen moeten inhuren, omdat zij anders (financiële) risico's lopen.

2. De regeldrukkosten voor de MKB-indicatorbedrijven variëren van ruim € 38.000 tot ruim € 240.000 per jaar, deze bandbreedte wordt bepaald door de omvang van het bedrijf en het type activiteiten.

De verplichtingen die de meeste regeldrukkosten veroorzaken voor alle MKB-indicatorbedrijven hangen samen met de thema's (1) Arbeidsbescherming en gelijke behandeling, (2) Belastingen en financiën en (3) Sectorspecifieke verplichtingen. De eerste twee thema's zijn generieke verplichtingen die op alle mkb-ondernemers met personeel van toepassing zijn. De verplichtingen met de hoogste regeldrukkosten zijn loondoorbetaling, ontslagrecht en de belasting- en boekhoudverplichtingen.

Voor de sectoren Horeca, Metaal en Voedingsmiddelen zijn ook sectorspecifieke verplichtingen bepalend voor de hoogte van de regeldrukkosten. Bedrijven vinden dat dergelijke verplichtingen vaak te gedetailleerd zijn of niet goed aansluiten bij de bedrijfsvoering. Hierdoor is voor deze verplichtingen nog steeds sprake van regeldrukkosten.

Tabel 1. Omzet, bedrijfskosten en winst vs. regeldrukkosten

		De kapsalon	Het hotel	De modewinkel	De metaal-bewerker	De aannemer	De vleeswaren-producent
Omzet	€	360.032	€ 2.837.802	€ 9.750.451	€ 3.700.000	€ 13.410.000	€ 3.000.000
Inkoopwaarde van de omzet	€	54.005	€ 503.065	€ 5.299.158	€ 1.665.000	€ 10.057.500	€ 1.500.000
Kosten	€	210.914	€ 1.855.732	€ 3.601.227	€ 1.470.109	€ 2.484.170	€ 923.584
Regeldruk	€	38.784	€ 242.813	€ 239.776	€ 97.820	€ 130.780	€ 93.351
Winst	€	56.328	€ 236.192	€ 610.291	€ 467.071	€ 737.550	€ 483.065
Fte		4,90	29,00	70,00	23,00	28,36	20,00
Regeldruk per Fte	€	7.915	€ 8.373	€ 3.425	€ 4.253	€ 4.611	€ 4.668

3. De regeldrukkosten per fte zijn relatief hoger voor kleinere mkb-ondernemers, de (financiële) risico's hiervan zijn groter voor mkb-ondernemers waarbij het bedrijfsmodel gericht is op dienstverlening.

De regeldrukkosten zijn afhankelijk van de omvang van het bedrijf. Wanneer de regeldrukkosten worden uitgedrukt per fte dan blijkt dat de regeldruk per fte toeneemt naarmate het mkb-bedrijf kleiner is. Voor de kapsalon (kleinste onderneming) bedraagt de regeldruk per fte € 8.000 per jaar, voor de modewinkel (grootste onderneming) € 3.500 per jaar.

De belangrijkste redenen hiervoor zijn dat kleine mkb-ondernemers:

- Vaak ongeacht het aantal werknemers aan dezelfde wettelijke verplichtingen moeten voldoen.
- Pas vanaf een bepaalde omvang iemand in dienst kunnen nemen met de benodigde specifieke kennis.
- Vanwege een gebrek aan kennis sneller een externe deskundige moeten inhuren om aan de wetgeving te voldoen.
- Niet kunnen profiteren van schaalvoordelen zoals grotere ondernemers dat kunnen en daardoor duurder uit zijn of hogere tarieven betalen.

4. Mkb-ondernemers zijn voor een deel van de wettelijke verplichtingen afhankelijk van externe adviseurs, deze hebben daarmee invloed op de regeldruk-kosten.

De totale regeldruk bestaat afgerond voor 15-45% uit interne kosten en voor 55-85% uit externe kosten. Afhankelijk van de sector is een mkb-ondernemer verplicht om voor 8 tot 13 verplichtingen een externe deskundige in te huren. Het gaat dan om diverse verplichtingen die samenhangen met gezond en veilig werken, die worden verzorgd door de arbodienst en bedrijfsarts (of deskundige met certificaat) en diverse technische keuringen voor (brand en alarm)-installaties en zwemwatercontroles.

Naast de wettelijke verplichting om externe deskundigen in te schakelen, huren mkb-bedrijven deze ook in omdat zij niet goed weten hoe zij aan de verplichtingen kunnen voldoen. Het gaat dan om arbeidsrechtjuristen, (loon)administratiekantoren, accountants en specialistische adviseurs, bijvoorbeeld in het kader van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).

De overheid doet veel om mkb-ondernemers te voorzien van informatie en duidelijk te maken hoe zij aan wettelijke verplichtingen kunnen voldoen. Desondanks blijven bedrijven toch gebruik maken van externe partijen. Oorzaken hiervoor zijn bijvoorbeeld dat ze de overheidsinformatie niet goed kunnen vinden of omdat ze vanwege financiële risico's (zoals boetes of kosten voor juridische procedures) meer vertrouwen hebben in een externe adviseur.

5. Voor ongeveer 70% tot 90% van de verplichtingen wordt de werkbaarheid beoordeeld als redelijk tot goed, 30% tot 10% van de verplichtingen wordt beoordeeld als niet of slecht werkbaar.

Ondernemers kunnen regelgeving als complex ervaren omdat ze niet goed op de hoogte zijn van wat er van hen wordt gevraagd. Dit is vaak geen kwestie van onwil, maar komt doordat de nodige informatie moeilijk te vinden is, ondanks het feit dat deze wel voorhanden is. Dit heeft ook te maken met het grote aantal verplichtingen waar ze mee te maken hebben. Hierdoor hebben ondernemers onvoldoende overzicht en zijn niet goed op de hoogte wat er van hen wordt verwacht.

De werkbaarheid van een verplichting die in principe iedere sector op een vergelijkbare wijze moet uitvoeren, kan verschillend zijn. Vaak hangt dit samen met de mate waarin mkb-ondernemers de verplichting zien als onderdeel van de bedrijfsvoering. Mkb-ondernemers die bijvoorbeeld te maken hebben met significante arbo- en veiligheidsrisico's (zoals in de sectoren bouw en metaal) vinden de verplichtingen uit de Arbowetgeving goed aansluiten. Dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld de kappers, die vinden dat dit voor hun bedrijfsvoering te zware verplichtingen zijn. Zij onderschrijven overigens wel het doel van de verplichting, maar stellen de vraag of dit niet eenvoudiger en effectiever is vorm te geven.

Ondernemers uit verschillende sectoren beoordelen de werkbaarheid van verplichtingen verschillend. Kleine mkb-ondernemingen beoordelen de werkbaarheid over het algemeen slechter dan grotere mkb-ondernemingen. Het verschil in beoordeling van de werkbaarheid kan komen doordat grotere mkb-bedrijven de verplichtingen kunnen ondervangen met (gespecialiseerd) personeel, kleine mkb-bedrijven kunnen dat niet.

Naar minder regeldruk voor mkb-bedrijven

Ondanks dat er bij de totstandkoming en evaluatie van wet- en regelgeving aandacht is voor de werkbaarheid en regeldrukkosten van verplichtingen, kan het zijn dat deze na verloop van tijd, bijvoorbeeld door technische ontwikkelingen, minder goed aansluiten op de praktijk van ondernemers. Ook zijn soms bewuste keuzes gemaakt en is er bijvoorbeeld voor gekozen om af te zien van uitzonderingen voor kleinere bedrijven. Bijvoorbeeld om de rechten van consumenten en/of werknemers te borgen.

Dergelijke ontwikkelingen of gemaakte keuzes kunnen er toe leiden dat wettelijke verplichtingen minder goed op de praktijk van mkb-ondernemers aansluiten waardoor de werkbaarheid afneemt en de (ervaren) regeldruk toeneemt. Dit kan vervolgens leiden tot frustratie, inefficiëntie en hogere regeldrukkosten voor de ondernemers.

De MKB-indicatorbedrijven aanpak gaat er vanuit dat om de regeldruk te verlagen, het belangrijk is om de werkbaarheid te vergroten en de regeldrukkosten te verlagen:

- Het optimaliseren van de werkbaarheid door verplichtingen zo aan te passen dat deze praktischer, duidelijker en beter zijn afgestemd op de bedrijfsprocessen en omvang.
- Het optimaliseren van de regeldrukkosten door verplichtingen te herzien en gericht op toepassing te laten zijn, procedures te vereenvoudigen en/of kosten voor het inhuren van externe deskundigen te beperken.

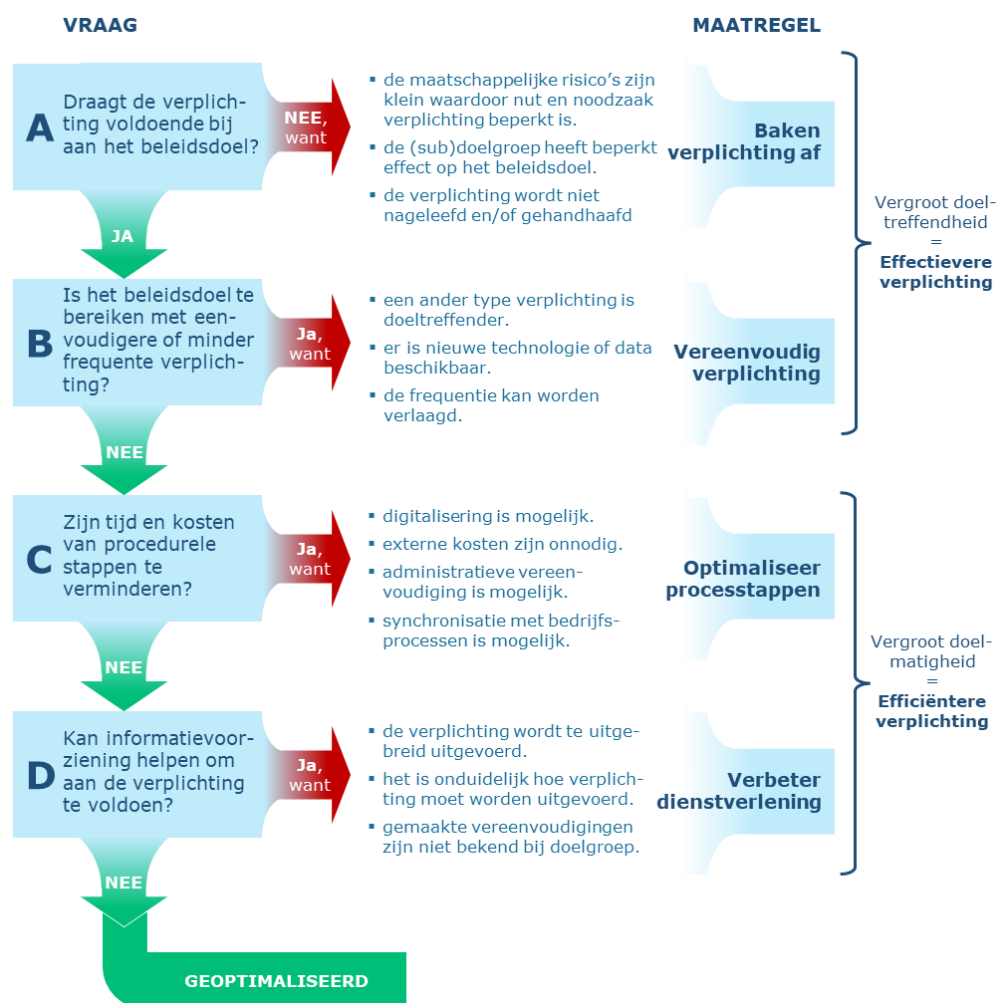
De brancheorganisaties hebben 27 verplichtingen met de regeldrukreductiematrix aangewezen die in ieder geval prioriteit zouden moeten krijgen in een regeldrukreductieprogramma. Voor **15 verplichtingen** zijn suggesties gedaan om de regeldruk te verminderen. Hierbij is gebruik gemaakt van de door Sira Consulting ontwikkelde beslisboom (zie figuur 3) waarmee ook voor andere wettelijke verplichtingen suggesties om de regeldruk te reduceren zijn uit te werken.

De structuur van de beslisboom is zodanig opgebouwd dat in het eerste deel wordt nagegaan hoe de doeltreffendheid van de verplichting is te optimaliseren. Deze suggesties vragen om een heroverweging van de wettelijke verplichting, bijvoorbeeld door te kiezen voor een ander type verplichting of bijvoorbeeld het toepassen van uitzonderingen voor kleine mkb-bedrijven. In sommige gevallen moet daarbij worden nagegaan of de nationale beleidsruimte binnen EU-regelgeving op een andere, minder belastende, manier is in te vullen.

In het tweede deel van de beslisboom wordt nagegaan hoe de doelmatigheid van de verplichting is te optimaliseren. Deze suggesties zijn er op gericht om de bestaande wettelijke verplichting efficiënter in te richten, bijvoorbeeld door het vereenvoudigen van de verplichting of het optimaliseren van de informatievoorziening. Deze voorstellen vragen vaak om minder ingrijpende wijzigingen.

Het verminderen van regeldruk voor mkb-ondernemers is niet uitsluitend de verantwoordelijkheid van de overheid. Sterker nog, in sommige gevallen is het de taak van het bedrijfsleven zelf, soms in overleg met sociale partners, om actie te ondernemen en te zorgen voor minder regeldruk. Kortom, voor alle suggesties die gedaan zijn met de beslisboom geldt dat de haalbaarheid wordt bepaald door politiek bestuurlijke afwegingen tussen een gunstig mkb-ondernemersklimaat, de verantwoordelijkheden van werkgevers, de bescherming van belangen van werknemers en andere maatschappelijke belangen.

Figuur 3. Beslisboom regeldruk

Aanbevelingen

De MKB-indicatorbedrijven aanpak is een vernieuwende methode om de regeldruk voor mkb-ondernemers inzichtelijk te maken op het niveau van een fictief voorbeeldbedrijf in een sector. Door deze aanpak wordt duidelijk welke verplichtingen op een sector van toepassing zijn en wat hiervan de regeldruk is in termen van werkbaarheid en regeldrukkosten. Om te komen tot een gerichte en vooral merkbare aanpak van de regeldruk voor mkb-ondernemers, doen de onderzoekers de volgende aanbevelingen:

- Focus niet alleen op individuele verplichtingen maar streef er naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van alle wettelijke verplichtingen te optimaliseren.
- Benut – daar waar mogelijk en met in achtneming van het beleidsdoel (zoals het beperken van risico's en het beschermen van consumenten- en werknemersbelangen) – de wettelijke mogelijkheden om kleine mkb-bedrijven uit te zonderen.
- Ga samen met brancheorganisaties gericht na op welke wijze de kosten voor externe adviseurs zijn te verminderen.
- Verbeter samen met brancheorganisaties de communicatie over wettelijke verplichtingen onder meer door deze beter vindbaar te maken voor ondernemers.
- Verbeter wettelijke verplichtingen door in de verplichte ex-post evaluaties beter stil te staan bij de door ondernemers ervaren werkbaarheid en regeldrukkosten om te komen tot doelmatigere en doeltreffendere regels.

2 Inleiding

Het kabinet zet in op een merkbare en tegelijkertijd meetbare aanpak van de regeldruk voor bedrijven. Een belangrijke bouwsteen in het nieuwe regeldrukprogramma is om meetbaar de balans op te maken wat de regels zijn waar een ondernemer in de praktijk mee te maken krijgt, tegen welke knelpunten hij of zij aanloopt en wat de regeldrukkosten zijn. Het kabinet wil dit meetbaar maken op het niveau van de individuele ondernemer en op basis daarvan inzicht krijgen waar de regeldruk minder of de uitvoering beter kan.

Een vernieuwend inzicht in regeldruk

Om inzicht te krijgen in de regeldruk van mkb-ondernemers is gebruik gemaakt van de vernieuwende MKB-indicatorbedrijvenaankpak. De kern van deze aanpak is om op het niveau van een fictief bedrijf (het MKB-indicatorbedrijf) inzichtelijk te maken welke wettelijke verplichtingen van toepassing zijn. Door in overleg te gaan met ondernemers met een vergelijkbare onderneming, is de regeldruk bepaald. Hierbij is expliciet gemaakt wat de regeldrukkosten zijn en welke knelpunten deze regeldruk veroorzaken.

De analyse-tools van de MKB-indicatorbedrijvenaankpak zijn ontwikkeld om gericht de door mkb-bedrijven ervaren regeldruk merkbaar en meetbaar aan te kunnen pakken. De eerste analyse-tool is de regeldrukmatrix. Hierin zijn alle verplichtingen gepositioneerd op basis van de werkbaarheid (ofwel ervaren regeldruk) en regeldrukkosten. Met de matrix is per sector inzichtelijk gemaakt welke verplichtingen hoge regeldruk veroorzaken in termen van regeldrukkosten en werkbaarheid (knelpunten). Per sector ligt hiermee een basis om prioriteiten te stellen om de regeldruk merkbaar te reduceren.

De tweede analyse-tool is de beslisboom regeldrukreductie. Deze tool is ontwikkeld om de doelmatigheid en doeltreffendheid van de verplichting te optimaliseren. Het resultaat hiervan is een efficiënter en effectiever beleid en merkbaar minder regeldruk.

Het MKB-indicatorbedrijf

Een MKB-indicatorbedrijf staat model voor een mkb-onderneming uit een specifiek geselecteerde sector. Per wettelijke verplichting is bepaald wat deze jaarlijks kost en in welke mate deze werkbaar is. Dit inzicht wordt gebruikt om aangrijpingspunten te vinden om de regeldruk te reduceren. Hierbij is het uitgangspunt dat het reduceren van de regeldruk voor een verplichting van het MKB-indicatorbedrijf ook zijn weerslag heeft op de regeldruk voor andere bedrijven waarop deze verplichting van toepassing is.

Voor de volgende mkb-sectoren zijn MKB-indicatorbedrijven uitgewerkt en op basis van ervaringen van ondernemers is de regeldruk bepaald:

- Winkelambacht (de kapsalon);
- Horeca (het hotel);
- Retail (de modewinkel);
- Metaal (de machinefabrikant);
- Bouw (de aannemer);
- Voedingsmiddelindustrie (de vleeswarenproducent).

Voor elke sector is een deelrapport opgesteld waarin de regeldruk voor het MKB-indicatorbedrijf van de betreffende sector is samengevat. De deelrapporten zijn tot stand gekomen in samenwerking met bedrijven uit de sector en de brancheorganisaties.

In het voorliggende hoofdrapport zijn de resultaten van de zes MKB-indicatorbedrijven vergeleken en geanalyseerd. Dit geeft inzicht in welke verplichtingen regeldruk veroorzaken en in welke mate dit tussen sectoren kan verschillen. De branches hebben 27 verplichtingen geselecteerd die prioriteit zouden moeten krijgen in een regeldrukreductieprogramma. Voor 15 verplichtingen (een toelichting op deze selectie is opgenomen in paragraaf 5.4) zijn suggesties gedaan om de regeldruk te verminderen. Hierbij is gebruik

gemaakt van de door Sira Consulting ontwikkelde beslisboom waarmee suggesties voor de andere wettelijke verplichtingen zijn uit te werken.

Leeswijzer

Hoofdstuk 3 geeft een uitleg over de methodiek van de MKB-indicatorbedrijvenaankpak. De methodiek gaat in op de werkwijze en de gebruikte uitgangspunten waarmee de regeldruk is bepaald voor de MKB-indicatorbedrijven. In dit hoofdstuk is ook per MKB-indicatorbedrijf een samenvatting gegeven van de regeldruk. Een uitgebreide toelichting op het MKB-Indicatorbedrijf, de berekening van de regeldrukkosten en de beoordeling van de werkbaarheid is opgenomen in de deelrapportages.

In hoofdstuk 4 is de regeldruk voor de zes sectoren geanalyseerd en vergeleken. Hierbij wordt ingegaan op het aantal verplichtingen dat op de MKB-indicatorbedrijven van toepassing is, de regeldrukkosten die deze verplichtingen veroorzaken en hoe dit doorwerkt bij de verschillende MKB-indicatorbedrijven. Daarnaast wordt in dit hoofdstuk aandacht besteed aan de werkbaarheid van de verplichtingen en waardoor deze door sectoren verschillend wordt beoordeeld.

Hoofdstuk 5 beschrijft hoe de resultaten van het onderzoek zijn te gebruiken om de regeldruk te verminderen. Hierbij wordt eerst ingegaan op de wijze waarop de regeldrukkosten en werkbaarheid inzicht geven in de regeldruk die mkb-ondernemers ervaren. Op basis hiervan zijn prioriteiten gesteld om gericht op zoek te gaan naar suggesties voor reductievoorstellen. Vervolgens wordt in dit hoofdstuk een gestructureerde methode geïntroduceerd om reductievoorstellen voor regeldruk te identificeren, namelijk de beslisboom regeldrukreductie.

In hoofdstuk 6 is de beslisboom regeldrukreductie toegepast op 15 verplichtingen. Per verplichting zijn de knelpunten beschreven en eventuele verschillen tussen sectoren toegelicht. Vervolgens is de beslisboom doorlopen en zijn suggesties gedaan waarmee de regeldruk voor mkb-ondernemers is te verminderen.

Het rapport sluit af met hoofdstuk 7 met daarin de belangrijkste conclusies van het onderzoek. Daarnaast zijn in dit hoofdstuk aanbevelingen opgenomen om de gebruikte MKB-indicatorbedrijvenaankpak verder te optimaliseren en te benutten.

3 Methodiek MKB-indicatorbedrijven

3.1 Het MKB-indicatorbedrijf

Het MKB-indicatorbedrijf is een analyse-instrument dat model staat voor bedrijven die binnen een deel van een bepaalde sector werkzaam zijn. Het is een fictief bedrijf, waarvan de bedrijfskenmerken zijn samengesteld. Het MKB-indicatorbedrijf binnen een sector is zodanig gemodelleerd dat het dient te voldoen aan het overgrote deel van de verplichtingen (peildatum 1 juli 2022). De regeldruk is vervolgens bepaald op basis van gesprekken met bedrijven (met personeel) die voor wat betreft hun activiteiten en/of omvang op het MKB-indicatorbedrijf lijken.

Binnen een sector is vaak sprake van bedrijven die in omvang verschillen. Zo bestaat een groot deel van de kapperssector uit zzp'ers, een kleiner deel uit ondernemers met personeel en nog een kleiner deel uit grote ketenbedrijven. Ook kunnen de activiteiten binnen een sector verschillend zijn. Zo bestaat de sector horeca uit hotels, restaurants en cafés. Het principe van het MKB-indicatorbedrijf is erop gericht om inzicht te geven in de regeldruk van zoveel mogelijk wettelijke verplichtingen waarmee de sector te maken heeft. Bij de keuze van het MKB-indicatorbedrijf staat dus het aantal verplichtingen dat van toepassing is centraal.

Hoe groter de verschillen tussen de bedrijven binnen een sector zijn, hoe groter de kans dat het MKB-indicatorbedrijf niet alle verplichtingen van de hele sector afdekt. De berekende regeldruk van het MKB-indicatorbedrijf is dus geen gemiddelde van de sector. Dat zou geen recht doen aan de verschillen binnen een sector en is onderzoekstechnisch niet verantwoord. De berekende regeldruk geeft wel een indicatie van de regeldruk waar een bedrijf binnen de sector tegenaan kan lopen, maar kan tussen bedrijven onderling dus in omvang verschillen.²

De regeldruk van een MKB-indicatorbedrijf is per verplichting beoordeeld aan de hand van (1) de regeldrukkosten en (2) de werkbaarheid. De berekeningen van de regeldruk en beoordeling van de werkbaarheid zijn per MKB-indicatorbedrijf vastgelegd en geanalyseerd in het standaardkostenmodel indicatorbedrijf (iSKM). Hierin is per verplichting een toelichting opgenomen waarin is aangegeven welke brongegevens zijn gebruikt.

Werkwijze vaststellen MKB-indicatorbedrijf

Bij de start van het onderzoek is met de brancheorganisaties een eerste profiel voor het MKB-indicatorbedrijf uitgewerkt. Vervolgens zijn bedrijven – zogenaamde referentiebedrijven – gezocht die aan dit profiel voldoen om daarmee de regeldruk te bepalen.

Het bleek lastig om binnen de doorlooptijd van het project tijdig bedrijven te vinden die volledig voldoen aan het profiel. Bij een aantal sectoren zijn daarom bedrijven betrokken die qua omvang afwijken van het profiel. Daar komt bij dat ieder referentiebedrijf uniek is voor wat betreft haar eigen bedrijfsactiviteiten en -financiën waardoor bedrijven (binnen een sector) nooit helemaal vergelijkbaar zijn.

Om te komen tot een MKB-indicatorbedrijf dat model staat voor bedrijven die binnen een bepaalde sector werkzaam zijn, is zoveel mogelijk aangesloten bij de referentiebedrijven. Voor wat betreft de activiteiten en wettelijke verplichtingen zijn binnen de sectoren de referentiebedrijven goed vergelijkbaar.

Voor wat betreft de financiële kenmerken (zoals omzet en aantal werknemers) zijn er wel verschillen tussen de referentiebedrijven. Deze verschillen kunnen van invloed zijn op de regeldruk. Zo is de regeldruk van bepaalde verplichtingen (bijvoorbeeld loondoorbetaling)

² Dit betekent ook dat met het MKB-indicatorbedrijf het niet mogelijk is om de regeldruk voor alle bedrijven in sector als totaal te bepalen.

afhankelijk van het aantal werknemers. Voor deze verplichtingen is de regeldruk per werknemer bepaald en is het aantal werknemers van het MKB-indicatorbedrijf gebruikt om de totale regeldrukkosten per jaar te berekenen.

De financiële kenmerken³ van de MKB-indicatorbedrijven zijn gebaseerd op de gegevens van de referentiebedrijven en waar nodig bijgesteld op basis van branchecijfers (zoals de gemiddelde omzet per fte, omzet per hotelkamer, inkoop verkoop ratio's etc.). Door deze werkwijze is voorkomen dat het MKB-Indicatorbedrijf te veel afwijkt van wat, naar verhouding van de bedrijfsomvang, gebruikelijk is binnen de sector. Voor iedere sector zijn de gemaakte keuzes en brongegevens verantwoord in de deelrapportages per sector.

Vaststellen wettelijke verplichtingen

Om te komen tot een zo compleet mogelijk overzicht van wettelijke verplichtingen is aangesloten bij de wijze waarop de meeste bedrijven zijn georganiseerd en hun bedrijfsprocessen zijn ingedeeld:

- A. Werkgeversverplichtingen (generiek)
 - A-1 Gezondheid en veiligheid op het werk
 - A-2 Werktijden en sociale zekerheid
 - A-3 Arbeidsbescherming en gelijke behandeling
 - A-4 Werkgever overig
- B. Ondernemersverplichtingen (generiek)
 - B-1 Belastingen en financiën
 - B-2 Bedrijfsvoering
 - B-3 Ondernemer, overig
- C. Sectorspecifieke verplichtingen
 - C-1 Omgevingsverplichtingen
 - C-2 Brandveiligheid
 - C-3 Sectorspecifiek, overig

In een meta-analyse van diverse bronnen (zoals wetten.nl, ondernemersplein.nl en diverse regeldrukkonderzoeken) is bepaald welke wettelijke verplichtingen op het MKB-indicatorbedrijf van toepassing zijn. Uitgangspunt hierbij waren alle op 1 juli 2022 geldende wettelijke verplichtingen, inclusief verplichtingen uit Europese regels.

Verplichtingen die voortvloeien uit gemeentelijke, provinciale of waterschapverordeningen zijn zoveel als mogelijk meegenomen. Voor deze verplichtingen van medeoverheden is uitgegaan van de meest voorkomende verplichtingen die van toepassing kunnen zijn op een MKB-indicatorbedrijf (dit kan dus verschillen per sector). Omdat medeoverheden het wel of niet opleggen van verplichtingen en/of de wijze waarop zij dit inrichten zelf bepalen, is sprake van regionale verschillen. Deze regionale verschillen kunnen groot zijn, bijvoorbeeld omdat in grotere steden andere (binnenstedelijke) problematiek speelt dan in kleinere dorpen (bijvoorbeeld met betrekking tot milieuzones, parkeerbeleid etc.). Vanwege deze regionale verschillen is dit deel van het overzicht niet volledig.

Voor de huidige inventarisatie betekent dit dat wanneer er helemaal geen regionale verplichtingen van toepassing zijn het aantal verplichtingen voor een hotel met maximaal 7 kan afnemen en voor de overige sectoren met maximaal 4 kan afnemen. Afhankelijk van de betreffende gemeente, provincie of waterschap kan het aantal verplichtingen ook toenemen. Omdat er geen inventarisatie is van alle regionale verplichtingen is niet aan te geven wat dit betekent voor het aantal verplichtingen per sector.

³ Dit betreft omzet, inkoopwaarde van de omzet, personele kosten, huisvestingskosten, overige kosten en EBITDA.

Nieuwe wetgeving en verplichtingen die na 1 juli 2022 in werking zijn getreden zijn niet meegenomen. Ook verplichtingen die een sector een branche zichzelf oplegt – bijvoorbeeld in het kader van kwaliteit of voedselveiligheid – zijn niet meegenomen.

3.2 De berekening van de regeldrukkosten

De berekening van de regeldrukkosten is gedaan volgens de definities en uitgangspunten zoals voorgeschreven in het Handboek Meting Regeldrukkosten⁴. De belangrijkste uitgangspunten zijn hieronder samengevat.

- De regeldrukkosten per verplichting in € per jaar.

Om de regeldrukkosten voor de geldende verplichtingen te bepalen zijn de kosten per verplichting (P) berekend door de tijdsbesteding te vermenigvuldigen met het interne tarief en eventuele externe kosten daarbij op te tellen. Vervolgens is de totale regeldruk per jaar in euro's bepaald door de P te vermenigvuldigen met het aantal keren dat de verplichting per jaar moet worden uitgevoerd (de frequentie).

De frequentie kan variëren. Bijvoorbeeld van 12 (zoals bij de maandelijks verplichte loonaangifte) tot 1/4 wanneer een verplichting een keer per vier jaar voorkomt (dit kan bijvoorbeeld de frequentie zijn van het aantal keer dat een ondernemer te maken krijgt met iemand die langdurig ziek is).

- Bedrijfseigenkosten (of wel business as usual, BAU) is geen regeldruk.

Wanneer een ondernemer een verplichting ook zou doen als dit niet verplicht zou zijn, is sprake van business as usual. De regeldruk wordt hiervoor gecorrigeerd. Zo is het uitbetalen van loon een wettelijke verplichting die iedere ondernemer zonder meer zou doen. De BAU is daarmee 100% en dus is de regeldruk nul. Per verplichting is bepaald of sprake is van BAU waarbij is gewerkt met de standaard percentages 100, 75, 50, 25 of 0.

- 100% naleving

Voor de berekening van de regeldrukkosten is ervan uitgegaan dat het MKB-indicatorbedrijf alle verplichtingen naleeft. Vanuit het onderzoek weten we dat ondernemers onbewust en soms bewust niet alle verplichtingen volledig naleven. In de berekening is hiermee geen rekening gehouden.

Dit betekent overigens niet dat de berekening van de regeldrukkosten een structurele overschatting is van de praktijk. In principe zouden de ondernemers immers aan de verplichting moeten voldoen. Indien sprake is van het structureel niet naleven van een verplichting, kan wel de vraag worden gesteld of met de verplichting het beoogde beleidsdoel doelmatig en doeltreffend wordt gerealiseerd. Kortom, het niet naleven van verplichtingen kan aanleiding zijn om de verplichting te optimaliseren. Om deze reden is de naleving kwalitatief meegenomen in het onderzoek.

Werkwijze berekenen regeldrukkosten MKB-indicatorbedrijf

Tijdens het onderzoek zijn met de referentiebedrijven per verplichting de regeldrukkosten berekend volgens de bovenstaande uitgangspunten. Om te komen tot de regeldrukkosten voor het MKB-indicatorbedrijf zijn de parameters per verplichting van de referentiebedrijven vergeleken en gebruikt voor de berekening van het MKB-indicatorbedrijf. Hierbij zijn per verplichting de volgende afwegingen gemaakt:

1. Naleving: voldoet een bedrijf niet of niet volledig aan de verplichting (under-compliance) of doet het bedrijf meer dan is voorgeschreven (over-compliance) dan is

⁴ [Handboek Meting Regeldrukkosten](#) is een publicatie van het ministerie van Economische Zaken en klimaat, februari 2023

daarvoor gecorrigeerd. Op deze manier is gewaarborgd dat de berekening van de regeldruk altijd uitgaat van 100% naleving. Bij verplichtingen waar dit speelt is kwalitatief aangegeven of in de praktijk sprake is van under- of over-compliance.

2. Gemiddelde tijdsbesteding en kosten: De tijdsbesteding en kosten zijn onderling vergeleken, bij grote afwijkingen is met het referentiebedrijf nagegaan of deze verschillen zijn te verklaren of moeten worden bijgesteld. Vervolgens is het rekenkundig gemiddelde van de tijdsbesteding en kosten genomen.
3. Frequentie: Voor het MKB-indicatorbedrijf is altijd de wettelijke voorgeschreven frequentie gebruikt. Is geen frequentie voorgeschreven dan is deze bepaald op basis van branchegemiddelden. Zo is bijvoorbeeld voor de verplichting 'Loondoorbetaling bij ziekte' gebruik gemaakt van de branchegemiddelden voor kort en langdurig verzuim. Voor de resterende verplichtingen is de frequentie bepaald op basis van de inzichten van de referentiebedrijven en getoetst of dit binnen de sector gebruikelijk is met de brancheorganisatie.
4. Bedrijfseigenkosten: Over het algemeen waren de referentiebedrijven eensgezind over de mate waarin sprake is van bedrijfseigenkosten. Voor die verplichtingen waar sprake was van grote verschillen is dit aanvullend getoetst in een sessie met ondernemers of de brancheorganisatie.

De parameters van de regeldrukkosten per MKB-indicatorbedrijf zijn vervolgens sectoroverstijgend vergeleken. Hierbij is nagegaan of verschillen tussen sectoren uitlegbaar zijn en zo ja, waardoor deze verschillen worden veroorzaakt. Zo kost een RI&E bijvoorbeeld meer tijd bij een productiebedrijf dan bij een kapsalon. Bij een beperkt aantal verplichtingen bleken verschillen tussen de parameters niet te verklaren. Voor deze verplichtingen zijn de parameters opnieuw geanalyseerd en zijn de relevante parameters sectoroverstijgend bepaald.

3.3 De inschatting van de werkbaarheid

Hoe minder werkbaar de verplichting is, hoe hoger de ervaren regeldruk. De werkbaarheid is per verplichting ingedeeld in een van de volgende categorieën:

- Niet werkbaar. De verplichting is niet uitvoerbaar op de wijze waarop dat is voorgeschreven. Het gevolg is dat het bedrijf bewust of onbewust in overtreding is.
- Slecht werkbaar. Ondernemers ervaren verschillende knelpunten bij de uitvoering van de verplichting. Vaak is de verplichting alleen uitvoerbaar met hulp, inhuur of ondersteuning van derden.
- Redelijk werkbaar. De verplichting is uitvoerbaar door de organisatie zelf, maar het kost wel de nodige moeite of ergernis. Vanwege efficiencyvoordelen kunnen ondernemers er voor kiezen deze verplichting uit te besteden aan een derde.
- Goed werkbaar. De verplichting is uitvoerbaar door de organisatie zelf. Dit hoeft overigens niet te betekenen dat de verplichting geen tijd of geld kost, maar wel dat de verplichting goed binnen de bedrijfsprocessen past.

Bij de beoordeling van de werkbaarheid is nagegaan welke knelpunten (zie figuur 4) een rol spelen. De rubricering van de knelpunten is zodanig gekozen dat deze inzicht geeft in mogelijkheden om de ervaren regeldruk te verminderen.

Figuur 4. Knelpunten die van invloed zijn op de werkbaarheid

	Tijdsbesteding. Voldoen aan verplichtingen uit wet- en regelgeving kost tijd en tijd is geld. Bedrijven moeten nagaan aan welke verplichtingen ze moeten voldoen. Daarnaast zijn er bijvoorbeeld informatieverplichtingen, zoals het aanleveren van gegevens. Hoe meer tijd bedrijven daaraan besteden, hoe hoger de regeldrukkosten.
	Kosten. Een verplichting kan ertoe leiden dat een ondernemer zijn administratie of bedrijfsprocessen moet aanpassen of een externe deskundige moet inhuren om aan de regelgeving te kunnen voldoen, zoals de inzet van een notaris of administratiekantoor. Dit zijn regeldrukkosten.
	Complexiteit. Bij complexiteit gaat het om de vraag of voldoende duidelijk is voor een ondernemer hoe aan de verplichting is te voldoen. Als niet duidelijk is hoe aan de verplichting is te voldoen trekken ondernemers nut- en nood van een verplichting vaak in twijfel.
	Doorlooptijd. In sommige gevallen vraagt een verplichting om contact met een overheidsinstelling. Daar zit dan een bepaalde afhandelingstermijn aan vast. Als de afhandelingstermijn waarbinnen de verplichting wordt uitgevoerd lang is, bijvoorbeeld omdat de uitvoeringsorganisatie beoordelings- of beslissingstijd nodig heeft, leidt dit tot meer ervaren regeldruk.
	Dienstverlening. Ondernemers verwachten van de overheid niet alleen heldere informatie over opgelegde verplichtingen, maar in sommige gevallen ook meer uitleg of ondersteuning bij vragen hoe de ondernemer aan die verplichtingen kan voldoen. Als de uitvoeringsorganisatie van de overheid zich daarbij niet constructief opstelt en de ondernemer niet voldoende informeert, kan dit leiden tot onvrede en meer ervaren regeldruk.

Werkwijze bepalen werkbaarheid

Tijdens het onderzoek is met de referentiebedrijven per verplichting de werkbaarheid beoordeeld. De bepaling van de werkbaarheid is systematisch verlopen door eerst aan bedrijven te vragen hoe zij de verplichting uitvoeren (incl. tijd en kosten) en vervolgens te vragen welke knelpunten zij daarbij ervaren. Vervolgens is op basis hiervan bepaald in welke categorie de werkbaarheid wordt ingedeeld.

Door deze systematische aanpak (er is dus geen algemene vraag gesteld zoals Wat vindt u van de werkbaarheid?) waren de beoordelingen binnen een sector vergelijkbaar voor de meeste verplichtingen. Daar waar sprake was van een verschillende beoordeling, bleek dit te worden veroorzaakt door de keuze om een verplichting wel of niet te laten uitvoeren door externe deskundige. Sommige verplichtingen bleken te worden uitbesteed vanwege efficiencyvoordelen, maar waren wel redelijk of goed werkbaar.

3.4 Onderzoeksmethode

In figuur 5 is de onderzoeksmethode samengevat. De stappen 1 tot en met 4 zijn voor iedere sector afzonderlijk doorlopen en heeft geresulteerd in een deelrapport met daarin de regeldruk van het betreffende MKB-indicatorbedrijf. In stap 5 heeft een overkoepelende analyse plaatsgevonden en is het hoofdrapport met daarin suggesties voor reductievoorstellen uitgewerkt. Onder de figuur is per stap een toelichting gegeven.

De procedurestappen zijn procesmatig en methodologisch afgestemd met een begeleidingscommissie (zie bijlage II). Deze commissie bestond uit de opdrachtgever en een vertegenwoordiging van de ministeries van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties

(BZK), Volksgezondheid Welzijn en Sport (VWS), Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

Figuur 5. Onderzoeksmethode

PROCEDURESTAPPEN	WERKZAAMHEDEN	ONDERZOEKS-METHODE	RESULTAAT
1 BEPALEN MKB-INDICATOR-BEDRIJF EN REFERENTIE-BEDRIJVEN	- Analyse sector op basis van beschikbare kengetallen - Bepalen MKB-indicatorbedrijf met brancheorganisatie - Inventariseren wettelijke verplichtingen.	 Meta-analyse	Sectoranalyse en beschrijving MKB-indicatorbedrijf
2 VOORBEREIDEN PRAKTIJK-ONDERZOEK	- Verwerken verplichtingen in iSKM - Werven 4-5 referentie-bedrijven - Voorbereiden op basis van bedrijfsgegevens	 Desk-studie	iSKM Database met wettelijke verplichtingen
3 ONDERZOEK REGELDRUK REFERENTIEBEDRIJVEN	- Diepte interviews bij 4-5 referentiebedrijven - Analyseren resultaten per referentiebedrijf - Bepalen branchekcijfers voor berekening MKB-indicatorbedrijf	 Diepte interviews (Delphi Methode)	Regeldruk per referentiebedrijf per verplichting
4 ANALYSE EN VASTSTELLEN REGELDRUK	- Analyseren referentiebedrijven en bepalen regeldruk MKB-indicatorbedrijf - Afstemmen regeldruk en meest belastende verplichtingen met grotere groep ondernemers.	 Interactieve sessie	Deelrapport per MKB-indicator-bedrijf inclusief iSKM
5 SECTOR OVERSTIJGENDE ANALYSE REGELDRUK	- Sector overstijgende analyse en vaststellen prioriteiten. - Formuleren oplossings-richtingen geprioriteerde verplichtingen. - Opstellen en afstemmen eind-rapport met opdrachtgever en begeleidingscommissie.	 Uitwerken oplossingsrichtingen	Hoofdrapport met samenvatting regeldruk en oplossings-richtingen

1. Bepalen MKB-indicatorbedrijf en referentiebedrijven

Op basis van beschikbare gegevens vanuit CBS- en brancheonderzoeken is een analyse gemaakt van de samenstelling van de sector. Hiermee is in overleg met de brancheorganisatie bepaald welke groep bedrijven binnen de sector te maken heeft met de meeste wettelijke verplichtingen. Vervolgens is het MKB-indicatorbedrijf voor de sector vastgesteld en beschreven aan de hand van de meest voorkomende kenmerken. Met een meta-analyse van diverse bronnen (zoals wetten.nl, ondernemersplein.nl en diverse regeldruk-onderzoeken) is bepaald welke wettelijke verplichtingen op het MKB-indicatorbedrijf van toepassing zijn. Ook dit overzicht is getoetst met juristen van onder meer de brancheorganisaties en MKB-Nederland.

2. Voorbereiden praktijkonderzoek

De wettelijke verplichtingen zijn gerubriceerd en verwerkt in het iSKM. In samenwerking met de brancheorganisaties zijn referentiebedrijven geworven om deel te nemen aan het onderzoek. Het werven van bedrijven bleek in sommige sectoren lastig (onder andere vanwege tekort aan personeel en hoge werkdruk). Om deze reden is de regeldruk van alle verplichtingen in de sectoren Bouw en Metaal voor 4 referentiebedrijven (in plaats van 5) bepaald. Dit heeft geen invloed gehad op het bepalen van de regeldruk van het MKB-indicatorbedrijf omdat de regeldruk tussen referentiebedrijven vergelijkbaar was. Ook verschillen in bedrijfsomvang blijken voor het bepalen de regeldruk van het MKB-indicatorbedrijf geen invloed te hebben.

3. Onderzoek regeldruk referentiebedrijven

In diepte-interviews met 4 tot 5 referentiebedrijven per sector is de regeldruk (werkbaarheid en regeldrukkosten) bepaald. Per verplichting is inzichtelijk gemaakt of en hoe de ondernemer voldoet aan de verplichting, wie de verplichting uitvoert (ondernemer, werknemer of accountant/salarisadministratiekantoor), hoeveel tijd en out-of-pocketkosten een ondernemer moet investeren om te voldoen aan de wettelijke verplichting, hoe vaak een ondernemer de verplichting uitvoert en of de ondernemer de verplichting ook zou uitvoeren als deze niet door de overheid werd opgelegd. Samen met eventueel aangegeven knelpunten is vervolgens de werkbaarheid bepaald. De interviews zijn uitgevoerd met de directeur-eigenaar van het bedrijf en, zo nodig, met medewerkers die verantwoordelijk waren voor de uitvoering van de verplichtingen.

Vervolgens zijn de referentiebedrijven onderling vergeleken en is nagegaan op welke wijze de resultaten zijn te vertalen naar de situatie voor het MKB-indicatorbedrijf. Hierbij is bepaald voor welke verplichtingen wordt uitgegaan van gemiddelde branchecijfers (zoals gemiddelde ziekteverzuim) of dat de gegevens van de referentiebedrijven zijn gebruikt voor het bepalen van de regeldruk.

4. Analyse en vaststellen regeldruk MKB-indicatorbedrijf

In samenwerking met de brancheorganisaties zijn interactieve werksessies gehouden om de regeldruk van het MKB-indicatorbedrijf te bespreken. Bij de werksessies met sectoren Kappers, Bouw en Mode hebben naast de vertegenwoordigers van de branche respectievelijk 15, 10 en 7 ondernemers deelgenomen. Bij de andere sectoren heeft afstemming alleen met de vertegenwoordigers van de branche plaatsgevonden.

Tijdens deze werksessie zijn per branche de resultaten van het MKB-indicatorbedrijf gepresenteerd en is de regeldruk op het niveau van de verplichtingen geverifieerd. Hierbij is nagegaan of de verplichtingen met de hoogste regeldruk (regeldrukkosten en werkbaarheid) overeenkomen met hun eigen praktijkervaring. Ook is nagegaan of bepaalde verplichtingen ontbreken en welke verplichtingen ondernemers juist als goed werkbaar beoordelen. Tenslotte is vanuit de gezamenlijk discussie bepaald welke verplichtingen prioriteit zouden moeten krijgen in een regeldrukreductieprogramma. Bij de werksessies waaraan geen ondernemers hebben deelgenomen, zijn de concept resultaten met betreffende beleidsmedewerkers en deskundigen van de brancheorganisatie besproken.

Naar aanleiding van de werksessies zijn bepaalde verplichtingen nader onderbouwd (bijvoorbeeld met branchecijfers) en doorgerekend. De resultaten van de werksessies en dit nader onderzoek zijn verwerkt in het rapport. De finale afstemming van het rapport heeft vervolgens plaatsgevonden met de brancheorganisaties.

5. Sector-overstijgende analyse regeldruk MKB-indicatorbedrijven

De resultaten van de zes MKB-indicatorbedrijven zijn onderling vergeleken en geanalyseerd. Hiermee is een nader inzicht verkregen in de regeldruk en waardoor eventuele onderlinge verschillen worden veroorzaakt. Daarnaast is bepaald voor welke verplichtingen met hoge regeldruk suggesties voor reductievoorstellen worden geformuleerd in het hoofdrapport.

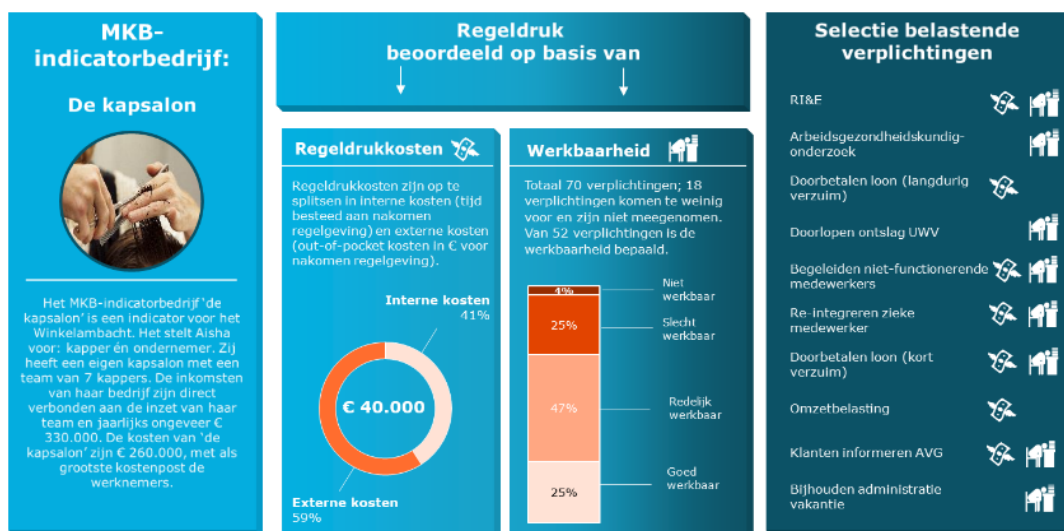
Het hoofdrapport is afgestemd met de opdrachtgever en de begeleidingscommissie. De suggesties voor de reductievoorstellen zijn uitgewerkt door de onderzoekers, hierbij is de politieke of bestuurlijke haalbaarheid niet getoetst.

3.5 De zes sectoren

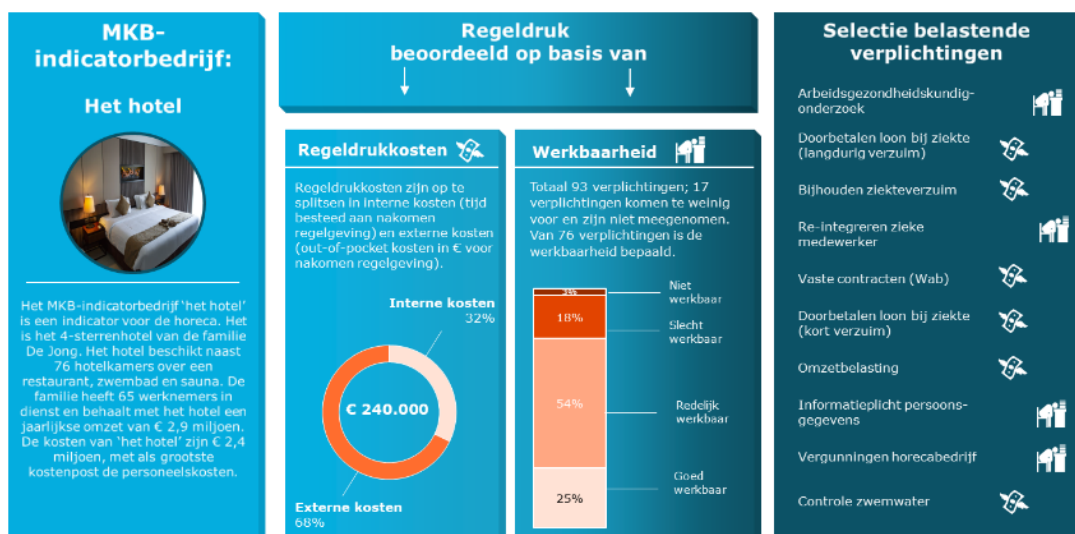
In de onderstaande paragrafen zijn de MKB-indicatorbedrijven en is de regeldruk waar zij mee te maken hebben samengevat.⁵ In bijlage I is per MKB-indicatorbedrijf een overzicht opgenomen van alle verplichtingen met daarbij de regeldrukkosten. Ook is in deze bijlage de regeldrukmatrix opgenomen waarin de regeldrukkosten tegen de werkbaarheid is uitgezet.

In de onderliggende deelrapporten wordt nader ingegaan op de kenmerken van de sector, de positie van het MKB-indicatorbedrijf hierbinnen en een uitgebreide toelichting op de regeldrukkosten en de werkbaarheid.

3.5.1 Winkelambacht – de kapsalon

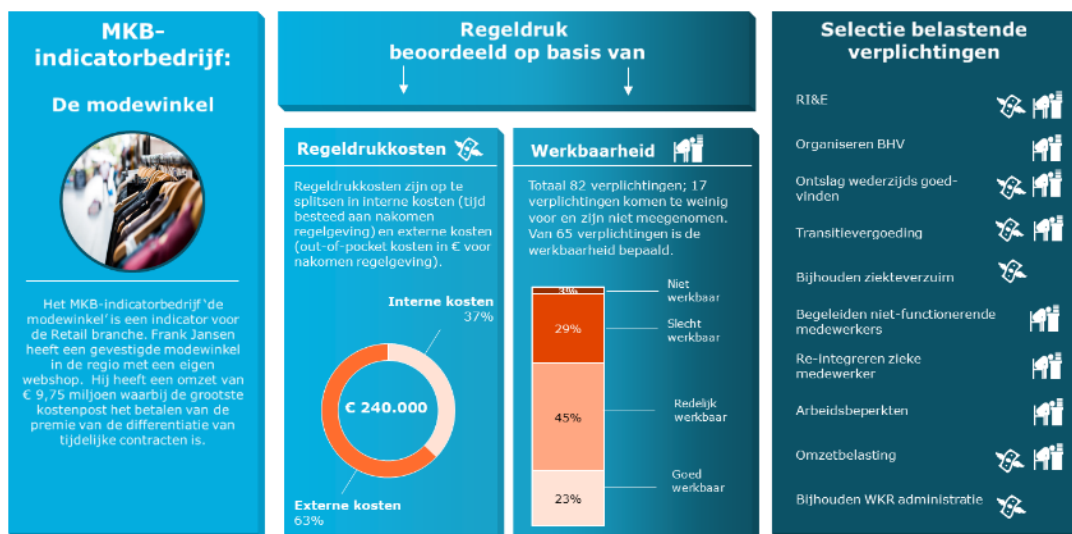

3.5.2 Horeca – het hotel

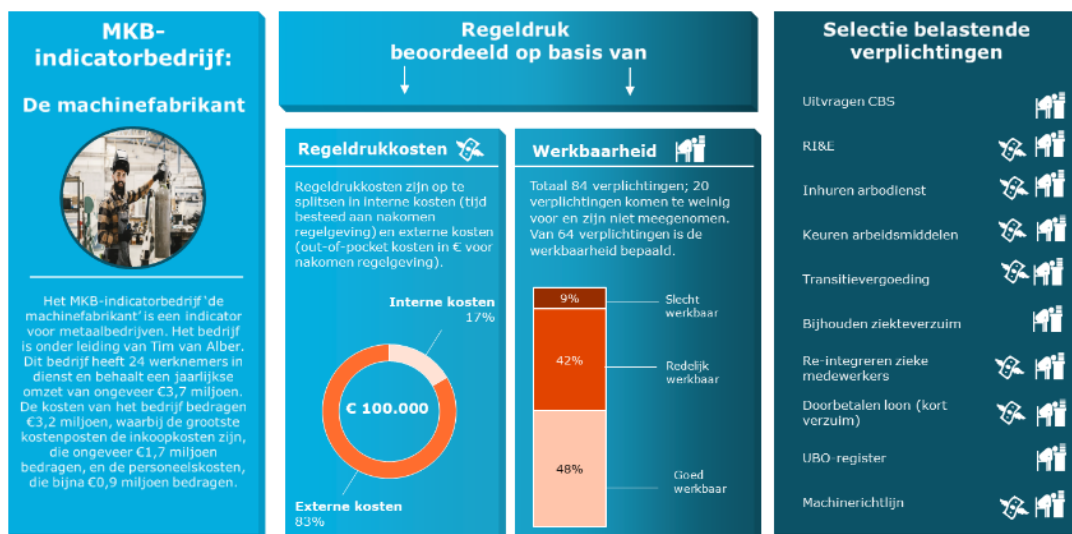

⁵ De percentages van de werkbaarheid tellen in samenvattingen van de machinefabrikant en de aannemer niet op 100%, dit wordt veroorzaakt door afronding van de cijfers.

3.5.3 Retail – de modewinkel

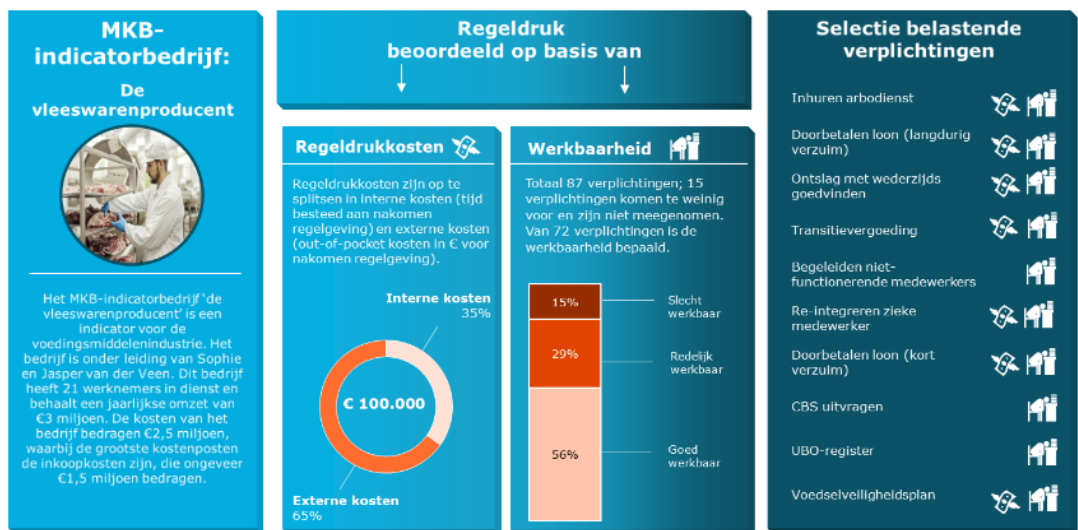
3.5.4 Metaal – de machinefabrikant

3.5.5 Bouw – de aannemer

3.5.6 Voedingsmiddelenindustrie – de vleeswarenproducent

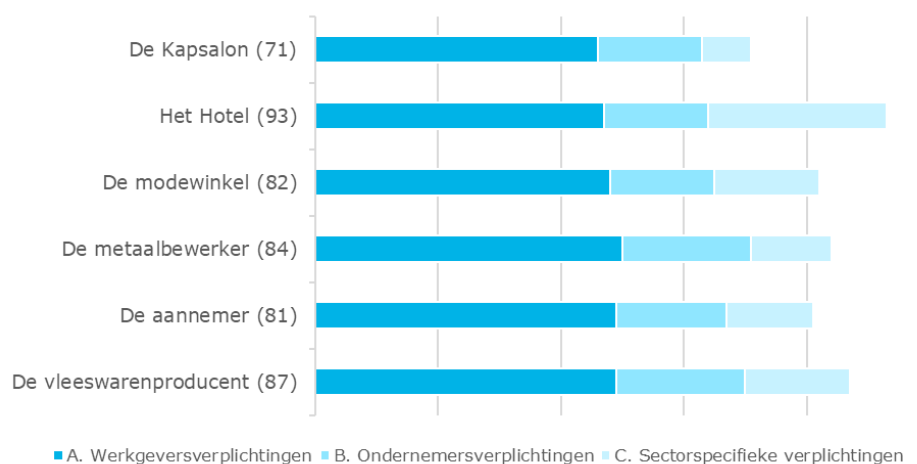
4 Analyse regeldruk

4.1 Het aantal wettelijke verplichtingen

De onderstaande figuur laat zien dat het aantal wettelijke verplichtingen per MKB-indicatorbedrijf varieert van 71 tot 93 wettelijke verplichtingen. Naast 5 tot 7 eenmalige verplichtingen⁶ betreft het verplichtingen die van toepassing op de dagelijkse bedrijfsvoering. Incidentele verplichtingen die samenhangen met activiteiten zoals een verbouwing of een specifiek evenement, zijn niet meegenomen in het onderzoek.

Bij het bouwbedrijf zijn de wettelijke verplichtingen die zij uitvoeren voor de opdrachtgever (zoals het aanvragen van een omgevingsvergunning) ook niet meegenomen. Dit zijn immers betaalde diensten die geen regeldruk voor het bouwbedrijf veroorzaken (wel voor de opdrachtgever).

Figuur 6. Aantal wettelijke verplichtingen per MKB-indicatorbedrijf

Uit het onderzoek blijken 65 verplichtingen in principe op alle MKB-indicatorbedrijven van toepassing te zijn. Deze zogenaamde generieke verplichtingen zijn van toepassing op alle ondernemers met personeel onafhankelijk van hun bedrijfsactiviteiten. Figuur 6 maakt zichtbaar dat de meeste verplichtingen samenhangen met het werkgeverschap. Het gaat dan om verplichtingen op het gebied van gezond en veilig werken, werktijden en sociale zekerheid en arbeidsbescherming en gelijke behandeling. De regeldruk van deze generieke verplichtingen kan wel verschillend zijn bijvoorbeeld vanwege andere bedrijfsprocessen of organisatiegraad (grotere mkb-bedrijven hebben vaak een HR-afdeling).

De sectorspecifieke verplichtingen hangen direct samen met de activiteiten van het MKB-indicatorbedrijf. Het hotel heeft veruit de meeste sectorspecifieke verplichtingen (29), de kapsalon slechts enkele (8).

Europese regelgeving

Een deel van de verplichtingen heeft een Europese grondslag. Daar waar het gaat om normen die Europees zijn voorgeschreven, is er weinig ruimte daar op korte of middellange termijn iets aan te wijzigen. Wel kan daarover het gesprek in Europa worden

⁶ Eenmalige verplichtingen waren van toepassing bij het oprichten van de onderneming of het in gebruik nemen van het bedrijfspand. De regeldruk van deze verplichtingen is bij MKB-indicatorbedrijven afgeschreven over een periode van tien jaar en daarmee verwaarloosbaar voor de regeldrukkosten.

gevoerd. Daar waar het gaat om nationale keuzes die in het verleden zijn gemaakt (de zogenaamde nationale beleidsruimte) is het wel zaak te bekijken waarom die keuzes zijn gemaakt en daar waar het knelt te kijken naar mogelijkheden in verplichtingen anders in te richten. Door optimaal van (1) de Nederlandse invloed in het Europese wetgevingsproces of (2) de al beschikbare nationale beleidsruimte gebruik te maken, is de regeldruk te reduceren.

Gezien de complexiteit en verwevenheid van de Europese grondslag met de geïnventariseerde verplichtingen, zijn er geen uitspraken gedaan over mate waarin EU-regelgeving een belemmering vormt om reductiemaatregelen door te voeren. Waar wij voorstellen hebben gedaan, lijkt de nationale beleidsruimte mogelijkheden te bieden. Dit zal bij de verdere uitwerking van de verplichtingen nog wel nader moeten worden onderbouwd.

De rol van overheden, branches, koepelorganisaties en externe partijen

Voor wat betreft de bestaande regelgeving hebben mkb-bedrijven moeite met het krijgen van inzicht in alle geldende verplichtingen. Dit ondanks dat hiervoor diverse websites zijn ingericht door zowel overheden (zoals het [Ondernemersplein](#), [Arboportaal](#) en [RIE.nl](#)), brancheorganisaties (zoals info over de [RI&E door Koninklijke Horeca Nederland](#)) en koepels (zoals de [MKB-Servicedesk](#)). Daarnaast hebben ondernemers aangegeven dat zij – vaak omdat bovenstaande bronnen niet bekend of toereikend zijn – ‘googelen’ naar meer informatie over wettelijke verplichtingen. Vaak komen dan eerst commerciële aanbieders naar voren die hun diensten aanbieden om te voldoen aan wettelijke verplichtingen. In hoeverre deze informatie betrouwbaar is kunnen ondernemers vervolgens moeilijk inschatten.

Uiteraard hebben bedrijven een eigen verantwoordelijkheid om zich op de hoogte te stellen van de verplichtingen waar zij aan moeten voldoen. Ondanks alle inspanningen om ondernemers betrouwbare informatie te geven, blijkt uit de gesprekken met ondernemers dat zij moeite hebben om te achterhalen welke verplichtingen van toepassing zijn. Het gaat hierbij dan vooral om de vindbaarheid van de informatie. Veel ondernemers vertrouwen daarom op informatie van branches (soms ook met een eigenbelang) en externe adviseurs (waarbij het administratiekantoor of accountant het vaakst zijn genoemd).

Bij wijzigingen of nieuwe wettelijk verplichtingen zijn ondernemers ook afhankelijk van hun brancheorganisatie of andere externe adviseurs. In de gesprekken met ondernemers is aangegeven dat zij ook hiervan regeldruk ervaren. De regeldrukkosten van het kennisnemen en implementeren van nieuwe verplichtingen zijn niet meegenomen in de regeldrukkosten van het MKB-indicatorbedrijf.

4.2 De financiële impact van regeldrukkosten

De regeldrukkosten per MKB-indicatorbedrijf variëren van ruim € 38.000 per jaar voor de kapsalon tot € 240.000 per jaar voor het hotel. De regeldruk is afhankelijk van enerzijds de omvang van de onderneming en anderzijds het type activiteiten. In de onderstaande tabel is de regeldruk per MKB-indicatorbedrijf weergegeven, samen met de belangrijkste bedrijfskenmerken.

Door mkb-ondernemers is aangegeven dat naast de directe kosten van de verplichtingen (de regeldrukkosten), ook sprake is van gedeelde inkomsten. Dit wordt bijvoorbeeld veroorzaakt door een lagere productiviteit. Deze zogenaamde gedeelde inkomsten vallen buiten de definitie van de regeldrukkosten.

Tabel 2. Omzet, bedrijfskosten en winst vs. regeldrukkosten

		De kapsalon	Het hotel	De modewinkel	De metaal- bewerker	De aannemer	De vleeswaren- producent
Omzet	€	360.032	€ 2.837.802	€ 9.750.451	€ 3.700.000	€ 13.410.000	€ 3.000.000
Inkoopwaarde van de omzet	€	54.005	€ 503.065	€ 5.299.158	€ 1.665.000	€ 10.057.500	€ 1.500.000
Kosten	€	210.914	€ 1.855.732	€ 3.601.227	€ 1.470.109	€ 2.484.170	€ 923.584
Regeldruk	€	38.784	€ 242.813	€ 239.776	€ 97.820	€ 130.780	€ 93.351
Winst	€	56.328	€ 236.192	€ 610.291	€ 467.071	€ 737.550	€ 483.065
Fte		4,90	29,00	70,00	23,00	28,36	20,00
Regeldruk per Fte	€	7.915	€ 8.373	€ 3.425	€ 4.253	€ 4.611	€ 4.668

Aangezien veruit de meeste verplichtingen samenhangen met het aantal werknemers, is om enigszins een vergelijking te kunnen maken tussen de sectoren, de regeldruk uitgedrukt per fte. Dit maakt duidelijk dat de regeldruk toeneemt naar mate het mkb-bedrijf kleiner is. De kapsalon met de minste werknemers heeft bijna de hoogste regeldrukkosten per fte, terwijl de modewinkel (dat voor wat betreft de verplichtingen goed met de kapsalon te vergelijken is) met de meeste werknemers de laagste regeldrukkosten heeft.

Op zich is het logisch dat de regeldruk afneemt naar mate het aantal werknemers toeneemt. Bepaalde verplichtingen zijn immers niet afhankelijk van het aantal werknemers (zoals de RI&E en diverse registraties) maar moeten wel worden uitgevoerd. Daarnaast blijken kleine ondernemers daar vaak meer tijd of kosten aan te besteden. Zij zijn te klein om iemand in dienst te nemen met kennis van financiën en/of personeelszaken en moeten dit zelf uitzoeken of hiervoor een externe inhuren.

Naast het aantal werknemers, bepalen ook de sectorspecifieke verplichtingen de omvang van de regeldruk. Bij een vergelijking van de onderzochte sectoren valt met name op dat het hotel de meeste sectorspecifieke verplichtingen kent. Ook de metaalbewerker, de aannemer en de vleeswarenproducent kennen sectorspecifieke verplichtingen (13 tot 17 verplichtingen). De aard, omvang en complexiteit van deze verplichtingen kan sterk verschillen.

Fluctuaties in de regeldruk

In de MKB-indicatorbedrijven aanpak worden de regeldrukkosten uitgedrukt als de gemiddelde kosten per jaar (zie paragraaf 3.2), hierdoor zijn fluctuaties in de regeldruk niet zichtbaar. Dit betekent dat als gevolg van specifieke gebeurtenissen (zoals een langdurig zieke medewerker) of wanneer een nieuwe verplichting moet worden geïmplementeerd, de regeldruk in bepaalde jaren hoger kan zijn.

Uit het onderzoek blijken vooral verplichtingen die samenhangen met ontslag bij niet-functioneren of wanneer een medewerker langdurig ziek is of arbeidsongeschikt wordt, grote financiële impact te hebben voor ondernemers. Dit effect wordt versterkt wanneer het uitvallen van de betreffende medewerker ook een direct effect op de omzet heeft zoals bij de kapsalon en in mindere mate ook bij het hotel en de aannemer.

Financiële impact voor kleine dienstverleners groter

De regeldrukkosten hebben grotere financiële impact op kleinere mkb-ondernemers en bedrijven waarbij het bedrijfsmodel gericht is op dienstverlening.

Een aantal wettelijke verplichtingen dat van toepassing is op het hebben van personeel veroorzaakt hoge regeldrukkosten. Bij het wegvallen van personeel (bijvoorbeeld door ziekte of niet-functioneren) blijven de kosten die samenhangen met deze verplichtingen doorlopen. Tegelijkertijd valt de omzet van deze dienstverlening (zoals bij de kapsalon of het hotel) en daarmee marge weg. Het gevolg is dat mkb-ondernemers hierdoor financiële risico's lopen.

Voor kleinere mkb-bedrijven met een beperkte financiële buffer betekent dit een groter financiële risico dan voor grotere mkb-bedrijven met een grotere financiële buffer.

4.3 De invloed van externe partijen op de regeldrukkosten

De totale regeldruk voor MKB-indicatorbedrijven bestaat afgerond uit 15 tot 45% interne kosten. De interne kosten zijn berekend door de tijd die aan de uitvoering van verplichtingen wordt besteed te vermenigvuldigen met de gemiddelde loonkosten van de ondernemer of medewerker die dit uitvoert. De externe kosten nemen 55 tot 85% van de totale regeldrukkosten voor rekening. Dit zijn alle kosten die ondernemers aan derden betalen (ook out-of-pocketkosten genoemd). Het gaat dan om specifieke kosten (zoals in het kader van de ontslagvergoeding en transitievergoeding) en kosten voor externe adviseurs zoals een accountant, een salarisadministratiekantoor of een jurist.

Afhankelijk van de sector, de activiteiten en/of de bedrijfsomvang is het MKB-indicatorbedrijf verplicht om voor 8 tot 12 verplichtingen een externe deskundige in te huren. Het gaat dan om diverse activiteiten die samenhangen met verplichtingen in het kader van gezond en veilig werken die worden verzorgd door de arbodienst en bedrijfsarts (of deskundige met certificaat) en om diverse technische keuringen voor (brand en alarm) installaties en zwemwater controles.

Een andere reden om bepaalde verplichtingen uit te besteden zijn (1) de kennis die nodig is om aan deze verplichting te voldoen (de verplichting is dan bijvoorbeeld te complex om dit zelf te doen) en (2) het risico dat de ondernemer loopt op boetes of onvoorziene (hoge) kosten. Het gaat dan onder meer om arbeidsrechtjuristen of -advocaten, accountant of (loon)administratiekantoor en specialisten bijvoorbeeld in het kader de AVG.

In onderstaande tabel zijn de meest voorkomende verplichtingen genoemd waarvoor ondernemers externe deskundigen inschakelen, hierbij is aangegeven of dit wettelijke verplicht is of dat ondernemers dit om een andere reden doen, zoals in verband met de complexiteit van de betreffende verplichting.

Tabel 3. Overzicht (verplichte) inhuur van externe deskundigen

Externe deskundige	Motivatie	Verplichting
arbodienst, -bedrijfsarts of gecertificeerde arbokerndeskundige	Verplicht	Het uitvoeren van een Risico-inventarisatie en -Evaluatie (externe toetsing ⁷)
	Verplicht	Het aansluiten bij een arbodienst en/of het inhuren van een bedrijfsarts
	Verplicht	Het uitvoeren van een arbeidsgezondheidskundig onderzoek
	Verplicht	Het meewerken aan de re-integratie van een werknemer
Erkend garagebedrijf	Verplicht	Het APK laten keuren van bedrijfswagens
Technische installatie bedrijven	Verplicht	Keuringen van installaties (verwarming en koelsinstallaties)
	Verplicht	Het laten keuren van arbeidsmiddelen
	Verplicht	Het laten onderhouden van de brandveiligheidsinstallaties
	Verplicht	Het laten onderhouden en keuren van blusmiddelen
	Verplicht	Het laten controleren en onderhouden van de noodinstallaties
	Verplicht	Het uitvoeren van een legionellarisicoanalyse en legionella-beheersplan

⁷ De RI&E moet extern worden getoetst bij meer dan 25 medewerkers of wanneer er geen door werkgevers- en werknemersorganisatie erkende branche RI&E beschikbaar is.

	Verplicht	Het laten controleren van zwemwater en onderhouden van installaties
Arbeidsrechtjurist of advocaat	Complex	Ontslagrecht
Administratiekantoor of accountant	Complex	Diverse belastingaangiftes en CBS
Loonverwerker	Complex	Loonadministratie
Specialistische adviseurs	Complex	AVG

In rekening gebrachte kosten tussen vergelijkbare dienstverlening aan referentiebedrijven laten grote verschillen zien. Opvallend hierbij is dat marktpartijen het toezicht, risico op hoge boetes en verzekeringsclaims gebruiken als verkoopargument. Ook bij arbo-diensten was sprake van grote verschillen, hier was echter ook sprake van hele verschillende dienstverleningsmodellen.

4.4 De regeldrukkosten van verplichtingen

De regeldrukkosten van de verplichtingen zijn berekend en toegelicht in de deelrapporten. De verplichtingen die de meeste regeldrukkosten veroorzaken voor alle MKB-indicatorbedrijven hangen samen met de volgende thema's:

1. Arbeidsbescherming en gelijke behandeling;
2. Belastingen en financiën;
3. Sectorspecifieke verplichtingen.

Ad 1. Arbeidsbescherming en gelijke behandeling

Bij alle MKB-indicatorbedrijven veroorzaakt de verplichting loondoorbetaling bij ziekte de hoogste regeldrukkosten. Deze kosten bestaan voor het langdurig ziekteverzuim voornamelijk uit de kosten (premie) voor een ziekteverzuimverzekering. De regeldrukkosten voor het kortdurend ziekteverzuim bestaan uit het eigenrisico van in het algemeen 4 tot 6 weken waarin de ondernemer bij ziekte het loon doorbetaalt.

Ondernemers zijn overigens niet verplicht om een ziekteverzuimverzekering af te sluiten en kunnen ervoor kiezen om het hieraan gerelateerde financiële risico zelf te dragen. Op de regeldrukkosten zal dit beperkt effect hebben omdat de kosten vergelijkbaar zijn.

Een tweede groep verplichtingen die leidt tot hoge regeldrukkosten bij de MKB-indicatorbedrijven hangt samen met het begeleiden van niet-functionerende of zieke medewerkers. Het gaat dan om de tijdsbesteding voor het opbouwen van een dossier en ingeval van zieke medewerkers ook om de kosten van het inhuren van een arbodienst of -arts en een re-integratiebedrijf. Wanneer deze processen leiden tot ontslag worden, afhankelijk van de procedure⁸, kosten gemaakt die hoog kunnen oplopen. De kosten bestaan dan uit loondoorbetaling, transitievergoeding en het inhuren van arbeidsrechtjuristen of advocaten. Ondanks dat deze verplichtingen niet vaak voorkomen zijn de regeldrukkosten per jaar hoog.

Naast loondoorbetaling bij ziekte vallen hier diverse verplichtingen onder die betrekking hebben op de registratie van arbeids- en rusttijden. De regeldrukkosten hiervoor zijn beperkt omdat dit vaak geregeld is via (digitale) registratiesystemen. Hiervoor geldt wel dat deze verplichting vaak minder gedetailleerd wordt uitgevoerd dan wettelijk is

⁸ Afhankelijk van de situatie kan dit zijn: ontslag met wederzijds goedvinden, ontslag via de kantonrechter (wanneer werkgever en werknemer er samen niet uit komen) en ontslag via het UWV (ontslag bij arbeidsongeschiktheid). Ontslag vanwege bedrijfseconomische reden is buitenbeschouwing gelaten omdat dit alleen in uitzonderlijke situaties voorkomt.

voorgeschreven (zo worden pauzes vaak niet geregistreerd en heeft de werkgever ook geen zicht op werktijden van medewerkers bij andere werkgevers).

Ad 2. Belastingen en financiën

Het gaat hier om alle verplichtingen die samenhangen met het afdragen van loon-, omzet- en andere belastingen voor ondernemers. Daarnaast vallen binnen deze groep verplichtingen de jaarlijkse boekhoud- en registratieverplichtingen. Deze verplichtingen worden maandelijks of per kwartaal uitgevoerd en vaak ondersteund door een administratiekantoor of accountant. Mkb-bedrijven kiezen hiervoor omdat deze verplichtingen zorgvuldig moeten worden uitgevoerd en fouten kunnen leiden tot boetes en onvoorziene aanslagen.

De kosten voor deze verplichting zijn voor kleine mkb-ondernemers relatief hoger dan voor de grotere. Het gaat immers om de inrichting van een vergelijkbaar proces waarbij schaalvoordelen ontstaan naar mate de organisatie groter is. De afdracht van loonbelasting kunnen veel mkb-ondernemers niet meer zelf. Hiervoor zijn veel ondernemers aangewezen op externe partijen.

Ad 3. Sectorspecifieke verplichtingen

Naast de hiervoor genoemde generieke verplichtingen veroorzaakt een beperkt aantal sectorspecifieke verplichtingen hoge regeldruk voor de MKB-indicatorbedrijven, dit betreft onder meer:

- Gebouwde machines moeten voldoen aan veiligheidseisen van het Warenwetbesluit Machines (het metaalbedrijf).
- Het laten controleren van zwemwater en onderhouden van installaties (het hotel).
- Het uitvoeren van een legionella-risicoanalyse en legionella-beheersplan (het hotel).
- Het uitvoeren van een voedselveiligheidsplan (de vleeswarenproducent).
- Diverse gemeentelijke verplichtingen zoals het indienen van een verzoek tot een tijdelijke verkeersmaatregel (de aannemer).
- Het terugnemen van aankopen die de consument herroept (de modewinkel).

De verplichtingen met betrekking tot gezond en veilig werken, die voortvloeien uit de arbeidsomstandigheden wetgeving, zijn op alle MKB-indicatorbedrijven van toepassing. Toch komen deze niet altijd terug bij alle sectoren als verplichtingen met hoge kosten. Dit komt doordat mkb-ondernemers die te maken hebben grotere arbo-risico's, deze verplichting beschouwen als business as usual. Hierdoor is de regeldruk van deze verplichtingen voor de sectoren lager.

4.5 Voldoen aan wettelijke verplichtingen

Uit het onderzoek blijkt dat de referentiebedrijven die input hebben geleverd voor het MKB-indicatorbedrijf voldoen aan de wettelijke verplichtingen die zijn opgelegd. Alleen bij de verplichtingen die betrekking hebben op het keuren van brandblusmiddelen of installaties en andere technische installaties, blijkt dat zij meer doen dan wettelijk voorgeschreven (over-compliance). Vaak wordt dit dan door de verzekeringsmaatschappij geëist.

Voor een beperkt aantal verplichtingen is geconstateerd dat de referentiebedrijven op hoofdlijnen voldoen. Dit betekent dat zij de verplichting uitvoeren naar eigen inzicht maar bijvoorbeeld bepaalde (met name administratieve) onderdelen niet uitvoeren. Ook komt het voor dat zij niet op de hoogte zijn van de volledige verplichting of daarover verkeerd zijn geïnformeerd door externe adviseurs. In de onderstaande tabel zijn verplichtingen die niet volledig worden nageleefd aangegeven met daarbij de achterliggende reden.

Tabel 4. Verplichtingen die niet volledig worden nageleefd (under-compliance)

Wettelijke verplichting	Reden under-compliance
Het uitvoeren van een Risico-inventarisatie en -Evaluatie	Verplichting is complex, kost te veel tijd en sluit niet aan bij de bedrijfsvoering omdat deze zich vooral richt op de werkgever en beperkt op de werknemer.
Het voeren van overleg over het arbobeleid	Bij kleine mkb-ondernemers wordt veel tijdens het werk besproken en zijn er geen structurele overleg-momenten. Arbobeleid wordt dan informeel ter sprake gebracht en niet vastgelegd. Het is hierdoor niet aantoonbaar dat aan de verplichting is voldaan.
Het organiseren van bedrijfshulpverlening (BHV)	De BHV-training wordt door enkele personen gevolgd, overige voorgeschreven afspraken worden niet vastgelegd omdat dit niet bekend is.
Het aanwijzen van een preventiemedewerker	Verplichting is onbekend bij ondernemers
Het bijhouden van een ongevallenregistratie	Komt bij de kapsalon, het hotel en de modewinkel zo weinig voor dat dit wordt vergeten.
Het voeren van een deugdelijke registratie van de arbeids- en rusttijden	Begin- en eindtijd worden geregistreerd, pauzes en overwerk niet bijvoorbeeld vanwege informele werksfeer.
Het laten keuren van arbeidsmiddelen.	Kleine arbeidsmiddelen (zoals föhn, stofzuiger etc.) worden niet gekeurd omdat dit niet bekend is of bewust overgeslagen omdat tijdens dagelijks gebruik duidelijk is dat het arbeidsmiddel nog veilig is.
Het bijhouden van het ziekteverzuim	Kortdurend verzuim vaak niet vastgelegd omdat dit effect kan hebben op de premie van de ziekteverzuimverzekering. Er wordt vaak gestart met de verzuimregistratie wanneer iemand een week of langer ziek is.
Het informeren van betrokkenen over de verwerking van hun persoonsgegevens	Verplichting is onduidelijk en daarom wordt deze niet uitgevoerd.
Het doorgeven van het aantal werkzame personen aan de KvK	Verplichting is onbekend bij ondernemers
Het aantonen van de naleving van de privacy-regels	Verplichting is onbekend bij ondernemers
Het zorgen voor een ergonomische inrichting van de werkplekken.	Werkplekken die beperkt worden gebruikt voldoen vaak niet omdat medewerkers hier maar kort of even snel gebruik van maken.
Het opstellen van een Veiligheids- en Gezondheidsplan	Verplichting is te gedetailleerd en sluit niet aan bij de bedrijfsvoering.
Het bieden van de gelegenheid tot medezeggenschap	Geen behoefte bij personeel waardoor er niemand in de organisatie beschikbaar is die deze taak wil uitvoeren.

4.6 De werkbaarheid van verplichtingen

De onderstaande figuur maakt duidelijk dat ondernemers uit verschillende sectoren de werkbaarheid verschillend beoordelen. Dit verschil wordt met name veroorzaakt doordat kleine mkb-ondernemingen de werkbaarheid slechter beoordelen. Dit is verklaarbaar omdat de uitwerking van het brede scala aan verplichtingen bij een of enkele personen in de organisatie ligt. Bij grotere mkb-ondernemingen zijn de taken verdeeld over meerdere personen, die vaak ook een betere kennis van zaken hebben.

Figuur 7. Werkbaarheid van verplichtingen⁹

Werkbaarheid	De kapsalon	Het hotel	De modewinkel	De machinefabrikant	De aannemer	De vleeswarenproducent
Niet werkbaar	4%	3%	3%	0%	0%	0%
Slecht werkbaar	25%	18%	29%	9%	20%	15%
Redelijk werkbaar	47%	54%	45%	42%	17%	29%
Goed werkbaar	25%	25%	23%	48%	62%	56%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Tussen de 9% (6 verplichtingen) en 32% (19 verplichtingen) zijn beoordeeld als niet of slecht werkbaar. Bij deze verplichtingen is sprake van verschillende knelpunten in het proces van de uitvoering die vaak samenhangen met de complexiteit van de verplichtingen. In de onderstaande tabel zijn de 10 verplichtingen opgenomen die door de meeste sectoren het vaakst als niet of slecht werkbaar zijn beoordeeld (in de deelrapporten is dit per sector opgenomen).

Tabel 5. Verplichtingen die vaak als niet of slecht werkbaar zijn beoordeeld

Wettelijke verplichting	Meest genoemde knelpunten
Re-integreren van een zieke medewerker	Langdurig proces waarbij ondernemer volledig afhankelijk is van externe deskundigen
Het uitvoeren van een arbeidsgezondheidskundig onderzoek.	Moet worden uitgevoerd door externe deskundige, en blijkt vaak na uitvoering geen meerwaarde te hebben voor werkproces of werknemer.
Administratie voor de werkkostenregeling (WKR)	Vraagt om zorgvuldige registratie, bij modewinkel en horeca onduidelijkheid over rekenwijze.
Informerende klanten verwerking persoonsgegevens (AVG)	Onduidelijke regelgeving waarbij ondernemer afhankelijk is van externe deskundige.
Het aantonen van de naleving van de privacyregels	Onduidelijke regelgeving waarbij ondernemer afhankelijk is van externe deskundige.
Meewerken aan uitvragen van het CBS	Sluit niet aan bij bedrijfsgegevens waardoor dit veel tijd kost of door externe wordt gedaan.
Begeleiden van niet-functionerende werknemers	Langdurig proces dat niet aansluit bij de bedrijfsvoering van een mkb-ondernemer. Bij eenvoudige functies kan het proces korter zijn.
Uitvoeren Risico-inventarisatie en -evaluatie	Complexe regelgeving dat – ondanks de beschikbaarheid van branche RI&E's – lastig uitvoerbaar is en vaak wordt gedaan door een externe deskundige.
Het doorlopen van een ontslagprocedure bij ontslag met wederzijds goedvinden	Complexe regels ¹⁰ die vragen om zorgvuldige uitvoering en begeleiding externe deskundige.
Cluster lokale verplichtingen: tijdelijke verkeersmaatregel, ontheffing verkeersregels, parkeervergunning en- of ontheffing, ontheffing geluidhinder	Lange doorlooptijd en soms slechte dienstverlening. Ook leges zijn genoemd als hoge kostenpost maar deze vallen buiten de definitie van regeldruk.

⁹ Wanneer de cijfers in de kolommen van de kapsalon, de machinefabrikant en de aannemer handmatig worden opgesteld komt dit niet uit op 100%, dit wordt veroorzaakt door afronding van de cijfers.

¹⁰ Deze beoordeling is gekoppeld aan 'Het doorlopen van een ontslagprocedure via de kantonrechter', voor een nadere toelichting zie 6.1 Cluster Ontslag bij niet-functioneren.

Verschillen in de beoordeling van specifieke verplichtingen tussen sectoren hangen vooral samen met de mate waarin de verplichting aansluit bij de bedrijfsvoering. Zo beoordelen betrokken bedrijven voor de MKB-indicatorbedrijven het metaalbedrijf, de aannemer en vleeswarenproducent de werkbaarheid van arbo-gerelateerde verplichtingen als redelijk tot goed werkbaar. Bij deze ondernemingen zijn de arbo-risico's en de impact die dit heeft relatief groot en is daarvoor vanuit de bedrijfsvoering veel aandacht. Bij mkb-bedrijven met beperkte arbo-risico's (zoals de kapsalon en het modebedrijf) is uiteraard ook aandacht voor gezond en veilig werken op de werkvloer maar zijn de administratieve verplichtingen (zoals de RI&E) als slecht beoordeeld. Onder meer omdat zij hiervoor verplicht¹¹ of genoodzaakt zijn een externe deskundige in te huren.

De analyse laat ook zien dat ondernemers 68% tot 91% van de verplichtingen beoordelen als redelijk tot goed werkbaar. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat voor deze verplichtingen nog steeds sprake kan zijn van hoge regeldrukkosten. Zo is de werkbaarheid van loondoorbetaling bij ziekte als goed tot redelijk beoordeeld omdat deze verplichting meeloopt in de loonbetalingsverplichting. De regeldrukkosten vallen echter in de top 3 van alle sectoren. De beoordeling van de regeldruk en waar aangrijpingspunten zijn om deze te reduceren hangt daarom samen met zowel de beoordeling van de werkbaarheid als de regeldrukkosten.

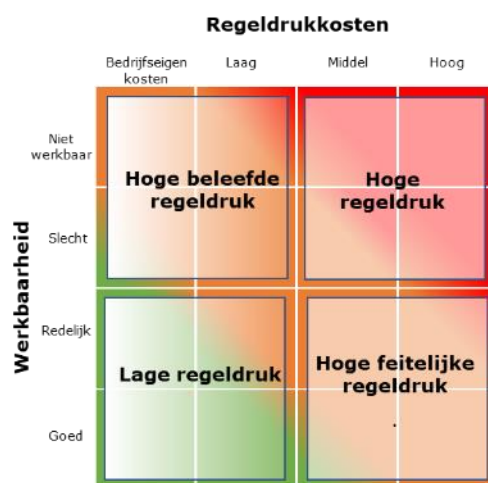
¹¹ Wanneer zij niet gebruik kunnen maken van branche RI&E of meer dan 25 werknemers in dienst hebben.

5 Naar minder regeldruk

5.1 Regeldrukkosten versus Werkbaarheid

De regeldruk van de MKB-indicatorbedrijven is geanalyseerd met de regeldrukmatrix. In deze matrix zijn per verplichting de regeldrukkosten en de werkbaarheid uitgezet ten opzichte van elkaar. De regeldrukmatrix is gebruikt om de regeldruk te analyseren en op basis daarvan samen met brancheorganisaties te bepalen aan welke verplichtingen de overheid prioriteit moet geven om de regeldruk te verminderen. In de onderstaande figuur is de regeldrukmatrix weergegeven en hoe deze is toegepast bij het stellen van prioriteiten. Ieder kwadrant van de matrix is onder de figuur toegelicht. De matrices per MKB-indicatorbedrijf zijn opgenomen in de bijlagen, hierin is ook een toelichting opgenomen op de gebruikte schaalverdeling van de assen.

Figuur 8. Regeldrukmatrix

Hoge regeldruk (rechtsboven)

De regeldrukkosten om te voldoen aan de wettelijke verplichtingen zijn hoog en tegelijkertijd vinden ondernemers de verplichting niet of slecht werkbaar. Deze verplichtingen veroorzaken voor ondernemers relatief hoge beleefde en feitelijke regeldruk, reductiemaatregelen zullen dus merkbaar zijn voor ondernemers.

Een voorbeeld van een generieke verplichtingen met hoge regeldruk is bijvoorbeeld voor de kapsalon de AVG. Voor bijvoorbeeld het hotel zijn dat de verplichtingen die samenhangen met de controles van het zwembadwater.

Lage regeldruk (linksonder)

De regeldrukkosten om te voldoen aan de wettelijke verplichtingen zijn laag en tegelijkertijd vinden ondernemers de werkbaarheid goed. Dit kan bijvoorbeeld komen doordat de verplichting past in de reguliere bedrijfsvoering (BAU). De reductiemaatregelen voor deze verplichtingen zullen beperkt merkbaar zijn.

Voorbeelden van verplichtingen met lage regeldruk zijn verplichtingen die samenhangen met voor de hand liggende zaken als het betalen van loon.

Hoge feitelijke regeldruk (rechtsonder)

De regeldrukkosten zijn hoog maar in de uitvoering wel goed werkbaar. Reductiemaatregelen voor deze verplichtingen zullen kwalitatief minder merkbaar zijn, maar zullen de onderneming bedrijfseconomisch wel versterken.

Voorbeelden van verplichtingen die hoge feitelijke regeldruk veroorzaken zijn de verplichtingen die samenhangen met loondoorbetaling bij ziekte.

Hoge beleefde regeldruk (linksboven)

De regeldrukkosten zijn laag maar de verplichting is niet of slecht werkbaar. Dit kan doordat de regels onduidelijk zijn of beperkt aansluiten bij informatie of activiteiten binnen de bedrijfsvoering. Reductiemaatregelen zullen merkbaar zijn omdat deze ergernissen oplossen.

Voorbeelden van verplichtingen met hoge beleefde regeldruk die vaak zijn genoemd zijn bijvoorbeeld het invullen van CBS-enquêtes en de Werkkostenregeling. Voor beide verplichtingen geldt dat de ondernemer zich genoodzaakt voelt een boekhouder of accountant in te schakelen voor de uitvoering hiervan.

5.2 Verplichtingen met lage regeldruk

De verplichtingen zijn per MKB-indicatorbedrijf gepositioneerd in de regeldrukmatrix op basis van de hoogte van de regeldrukkosten en de mate van werkbaarheid. Vervolgens zijn deze posities geprojecteerd in een gezamenlijke matrix om inzicht te krijgen welke verplichtingen bij alle MKB-indicatorbedrijven in hetzelfde kwadrant terecht komen. Uit deze analyse blijkt dat de volgende verplichtingen lage tot geen regeldruk veroorzaken:

- Het betalen van loon aan een werknemer
- Het betalen van vakantiebijslag aan een werknemer
- Het voorlichten over en toezien op de te verrichten werkzaamheden
- Het afdragen van premies aan de pensioenuitvoerder
- Het aansluiten bij een pensioenuitvoerder
- Het aangeven of de arbeidsovereenkomst wordt voortgezet
- Het vermelden van de prijs van producten
- Het opstellen van een ziekteverzuimbeleid

De belangrijkste reden dat deze verplichtingen lage tot geen regeldruk veroorzaken is dat deze verplichtingen goed aansluiten bij de bedrijfsvoering. Met andere woorden de ondernemers voeren deze verplichting ook uit wanneer de wetgever deze niet verplicht zou stellen. Het is overigens niet zo dat deze verplichtingen om deze reden ook zouden kunnen worden afgeschaft. Zeker wanneer deze verplichtingen zorgen voor een gelijk-speelveld tussen ondernemers.

5.3 De geselecteerde verplichtingen

Om te komen tot een gericht programma om de regeldruk voor mkb-ondernemers te verminderen, is in overleg met brancheorganisaties nagegaan welke verplichtingen met hoge regeldrukkosten en/of hoge beleefde regeldruk prioriteit hebben. In samenwerking met de brancheorganisaties is per sector met de regeldrukmatrix bepaald welke tien verplichtingen onderdeel van een regeldrukreductieprogramma zouden moeten zijn. De tien verplichtingen per sector gezamenlijk, leveren gezamenlijk een overzicht op met in totaal 27 verplichtingen (zie onderstaande tabel).

Tabel 6. Overzicht van de geselecteerde verplichtingen per sector

Wettelijke verplichting	 Kapsalon	 Hotel	 Mode	 Metaal	 Bouw	 Vlees
Uitvoeren Risico-inventarisatie en -evaluatie	x		x	x		
Keuren van arbeidsmiddelen				x		
Organiseren bedrijfshulpverlening (BHV)			x			
Informeren klanten verwerking persoonsgegevens	x	x				
Het aantonen van de naleving van de privacyregels					x	
Aansluiten arbodienst en/of inhuren bedrijfsarts				x		x
Doorbetalen van het loon bij ziekte (kort verzuim)	x	x		x	x	x
Doorbetalen loon bij ziekte (langdurend verzuim)	x	x				x
Het doorlopen ontslagprocedure via het UWV	x					
Re-integreren van een zieke medewerker	x	x	x	x	x	x
Meewerken aan uitvragen van het CBS				x	x	x
Indienen van aangifte omzetbelasting	x	x	x			
Inschrijven belanghebbenden in het UBO-register				x		x
Regels voor het inhuren van zzp'ers					x	
Premie differentiatie tijdelijke contracten (Wab)		x				
Begeleiden van niet-functionerende werknemers	x		x			x
Doorlopen ontslagprocedure bij ontslag met wederzijds goedvinden			x		x	x
Doorlopen ontslagprocedure via de kantonrechter ¹²	x	x	x			x
Het betalen transitievergoeding werknemer			x	x		x
Zorgen voor plekken voor arbeidsbeperkten			x		x	
Controleren zwemwater en onderhoud installaties		x				
Gebouwde machines voldoen aan veiligheidseisen van Warenwetbesluit Machines (machinerichtlijn)				x		
Administratie voor de werkkostenregeling (WKR)			x			
Bijhouden administratie rondom vakantie	x					
Bijhouden ziekteverzuim		x	x	x		
Uitvoeren van een voedselveiligheidsplan						x
Cluster lokale verplichtingen: tijdelijke verkeersmaatregel, ontheffing verkeersregels, parkeervergunning en- of ontheffing, ontheffing geluidhinder					x	
Uitvoeren van een arbeidsdeskundig onderzoek	x	x				
Vergunningen horecabedrijf (bijschrijven leidinggevend)		x				

¹² Deze procedure hangt samen met het doorlopen van de ontslagprocedure met wederzijds goedvinden en daarom meegenomen.

5.4 Beslisboom regeldrukreductie

Het standaardkostenmodel Indicatorbedrijf (iSKM) heeft als doel om inzicht te geven in de parameters die de feitelijke en beleefde regeldruk van wettelijke verplichtingen veroorzaken. De feitelijke regeldruk is daarbij berekend voor het MKB-indicatorbedrijf als de regeldrukkosten en de beleefde regeldruk geeft het beeld van hoe ondernemers de werkbareheid ervaren. De parameters in het model zijn daarmee de 'knoppen' waaraan gedraaid kan worden om de feitelijke en beleefde regeldruk te verminderen.

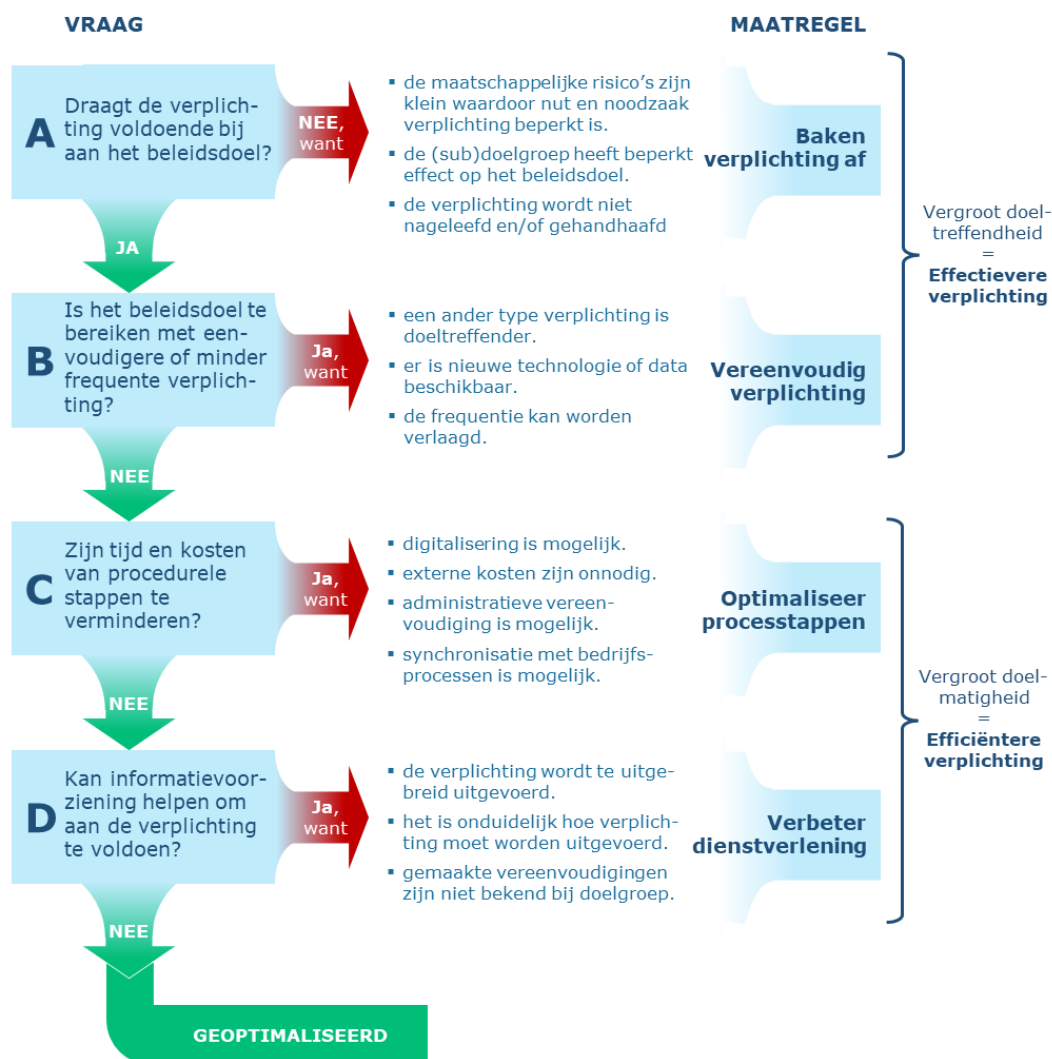
Door deze 'knoppen' te koppelen aan de beleidsdoelstelling (ofwel het maatschappelijke doel) en afwegingen die zijn gemaakt bij het tot stand komen van een verplichting, is op gestructureerde wijze na te gaan wat de mogelijkheden zijn om de beleefde en feitelijke regeldruk te reduceren. In de onderstaande figuur zijn deze op gestructureerde wijze uitgewerkt in de vorm van de beslisboom regeldrukreductie.

Het doel van de beslisboom is om mogelijke alternatieven voor een verplichting of de uitvoering daarvan gestructureerd op een rij te zetten. Hier zit een gradatie in. Alternatieven bij stap A en B zijn het meest ingrijpend, omdat ze een wetswijziging of vereenvoudiging van de verplichting vragen. Het uitvoeren van de maatregelen onder deze onderdelen maken de verplichting effectiever, oftewel de doeltreffendheid van de verplichting wordt vergroot.

Alternatieven bij stap C en D zijn makkelijker te implementeren en op kortere termijn haalbaar. Het uitvoeren van de maatregelen onder deze onderdelen maakt de verplichting efficiënter, oftewel de doelmatigheid van de verplichting wordt vergroot.

Op deze wijze biedt de beslisboom verschillende handelingsperspectieven om een verplichting te optimaliseren.

Figuur 9. Beslisboom regeldrukreductie

De eerste vraag (A) in de beslisboom is of de verplichting voldoende bijdraagt aan het beleidsdoel dat de wet met deze verplichting nastreeft. Als de verplichting niet direct bijdraagt aan het beleidsdoel, mag de vraag worden gesteld of deze verplichting voldoende doeltreffend is. Verplichtingen die beperkt worden nageleefd (bijvoorbeeld vanwege onbekendheid) en waarvan de handhaving beperkt is, kunnen een signaal zijn om vraag A zorgvuldig in overweging te nemen. De regeldruk is dan te reduceren door de verplichting af te schaffen of een specifiek deel van de doelgroep (bijvoorbeeld wanneer het risico beperkt is) uit te zonderen.

De tweede vraag (B) sluit aan bij de gedachte of het doel van de wet ook met een andere, eenvoudigere verplichting is te bereiken. Verplichtingen kunnen namelijk zijn verouderd of minder aansluiten op de praktijk. Ook zijn soms inzichten en ervaringen uit andere beleidsterreinen of het buitenland inspirerende voorbeelden om verplichtingen anders vorm te geven. Het doel van de wet wordt dan nog steeds bereikt, maar wel met eenvoudigere verplichtingen.

De derde en vierde vraag gaan ervan uit dat de verplichting, frequentie en gevraagde gegevens blijven bestaan. Vraag C richt zich dan op het optimaliseren van de procedure en bijbehorende werkzaamheden. Vraag D is vooral gericht op het ondersteunen en faciliteren van mkb-ondernemers bij het naleven van de verplichting. Zo leidt het optimaliseren van de processtappen en het verbeteren van de dienstverlening tot een doelmatigere (ofwel efficiëntere) inrichting van de verplichting en daarmee tot een significante vermindering van de ervaren regeldruk voor mkb-ondernemers.

Het meetbare en merkbare effect op de regeldruk voor ondernemers verschilt per vraag uit de beslisboom. Suggesties die hoog staan in de beslisboom hebben een groter effect dan vragen die lager in de beslisboom staan. In de onderstaande tabel zijn deze samengevat.

Tabel 7. Verwacht regeldrukeffect per vraag uit de beslisboom

Effect regeldruk		Vraag			
		A	B	C	D
	Verplichting en regeldruk verdwijnen	✓	✓		
	Feitelijke (€) en beleefde regeldruk neemt af.	✓	✓	✓	
	Feitelijke regeldruk (€) neemt af.	✓	✓	✓	
	Beleefde regeldruk neemt af				✓

Een onderdeel van deze opdracht is om voor 15 verplichtingen met hoge regeldruk suggesties te doen om de regeldruk te reduceren (zie tabel 7). Hiervoor is door de onderzoekers een selectiegemaakt uit de 27 verplichtingen die door de brancheorganisaties zijn geprioriteerd. Deze selectie is als volgt tot stand gekomen:

- De meeste regeldruk wordt veroorzaakt door verplichtingen die onderling samenhangen. Het gaat dan om verplichtingen die betrekking hebben op ontslag bij niet functioneren, ziekte en arbeidsongeschiktheid, arbeidsmarkt, arbeidsomstandigheden en belastingen.
Van deze zogenaamde clusters van verplichtingen, scoren de clusters die betrekking hebben op ontslag bij niet functioneren, ziekte en arbeidsongeschiktheid en Arbeidsmarkt hoog op zowel de regeldrukkosten als de werkbaarheid. Door voor deze clusters suggesties voor reductievoorstellen uit te werken wordt zichtbaar dat (1) verplichtingen op elkaar doorwerken en (2) zorgen voor een stapeling aan regeldrukkosten. Het is belangrijk om met deze stapeling van regeldrukkosten bij de afweging van de suggesties voor reductievoorstellen rekening te houden.
- Het onderzoek heeft duidelijk gemaakt dat generieke verplichtingen die op alle ondernemers van toepassing zijn per sector verschillend regeldruk veroorzaken. Om voor dergelijke verplichtingen te illustreren wat voor soort suggesties voor reductievoorstellen daarvoor toch mogelijk zijn, is de verplichting RI&E geselecteerd.
- De verplichtingen Meewerken aan statistiekverplichtingen en Aantonen privacyregeling zijn geselecteerd omdat vooral slecht scoren op werkbaarheid. Deze verplichtingen hebben hun oorsprong in EU-regelgeving. Ondanks dat deze verplichtingen wettelijk gezien moeilijk zijn af te schaffen, zijn er suggesties gedaan om ruimte te zoeken in de nationale invulling van de beleidsruimte en de werkbaarheid te verbeteren.

- De verplichtingen Controles zwembadwater, Veiligheidseisen gebouwde machines en Bijschrijven leidinggevende zijn geselecteerd als voorbeelden van sectorspecifieke verplichtingen.

Tabel 8. Geselecteerde verplichtingen

Cluster	Wettelijke verplichting
Cluster Ontslag bij niet-functioneren	Begeleiden niet-functionerende medewerker
	Ontslag via de kantonrechter
	Ontslag met wederzijds goedvinden
Cluster ziekte of arbeidsongeschiktheid	Aansluiten bij een arbodienst
	Doorbetalen loon bij ziekte
	Re-integreren zieke medewerker
	Ontslag langdurige arbeidsongeschiktheid
Cluster arbeidsmarkt	Betalen transitievergoeding
	Premie differentiatie tijdelijke contracten (Wab)
Overig Generiek	Meewerken uitvragen CBS
	Het uitvoeren van de RI&E
	Aantonen naleving privacyregels
Sectorspecifiek	Controles zwembadwater
	Veiligheidseisen gebouwde machines
	Bijschrijven leidinggevende

6 Suggesties voor reductievoorstellen

Het doel van dit hoofdstuk is om verschillende perspectieven en mogelijke oplossingen te verkennen, inclusief diegene die controversieel kunnen zijn. De suggesties zijn gebaseerd op inzichten en ervaringen uit het verleden, vanuit andere wetgevingsdomeinen of landen. En bedoeld om de volledige reikwijdte van mogelijke reductievoorstellen voor regeldruk zichtbaar te maken.

De suggesties zijn gedaan vanuit het perspectief van de MKB-indicatorbedrijven met als doel om de regeldruk in termen van regeldrukkosten te verminderen en de werkbaarheid te verbeteren. Dit kan ertoe leiden dat in sommige situaties goed gekeken moet worden naar het oorspronkelijke doel van de verplichting alsook naar de afweging van andere belangen, zoals de bescherming consumenten of van werknemers.

Voor de verdere uitwerking van de suggesties is het daarom belangrijk met elkaar in gesprek te gaan, en zelfs als de voorstellen controversieel zijn, elkaars standpunten te verkennen en te proberen te begrijpen. Bij voorkeur door deze te voorzien van feiten, gegevens en (wetenschappelijke) inzichten om de haalbaarheid van suggesties te onderbouwen en weerstanden te verzachten.

Tenslotte, het verminderen van regeldruk voor mkb-ondernemers is niet uitsluitend de verantwoordelijkheid van de overheid. Sterker nog, in sommige gevallen is het de taak van het bedrijfsleven zelf, soms in overleg met sociale partners, om actie te ondernemen en te zorgen voor minder regeldruk. Kortom, voor alle suggesties die zijn gedaan geldt dat de haalbaarheid wordt bepaald door politiek bestuurlijke afwegingen tussen een gunstig mkb-ondernemersklimaat, de verantwoordelijkheden van werkgevers, de bescherming van werknemers en andere maatschappelijke belangen.

6.1 Cluster Ontslag bij niet-functioneren

Bij ontslag van een medewerker om een andere dan een bedrijfseconomische reden of ontslag bij langdurig arbeidsongeschiktheid (beide procedures verlopen via het UWV), heeft een ondernemer te maken met de volgende verplichtingen die regeldruk veroorzaken en onderling samenhangen:

- Het begeleiden van een niet-functionerende medewerker (zie paragraaf 6.1.1)
- Het ontslag via de kantonrechter (zie paragraaf 6.1.2)
- Het ontslag met wederzijds goedvinden (zie paragraaf 6.1.3)

De verplichtingen zijn erop gericht om de rechtszekerheid en de inkomenszekerheid van de werknemer te beschermen. De basis wordt gelegd met de verplichting dat de werkgever een inspanningsplicht heeft om een niet-functionerende medewerker te begeleiden. Wanneer dit niet lukt en de werkgever de werknemer wil ontslaan, dan moet deze aantonen dat de medewerker goed is begeleid en voldoende heeft gedaan om de werknemer te ondersteunen, het functioneren te verbeteren en ontslag te voorkomen. Is aan deze voorwaarde voldaan dan kan de werkgever een van de beide ontslagprocedures doorlopen (zie paragraaf 6.1.2 en 6.1.3).

In de onderstaande toelichting worden suggesties gedaan om regeldruk van deze verplichtingen te verminderen. Dit is gedaan met de beslisboom waarbij de regeldruk van wettelijke verplichtingen is afgewogen tegen de maatschappelijke risico's die deze verplichting beoogt te beperken. Op basis hiervan is geïnventariseerd wat eventuele

suggesties zijn om de regeldruk (in termen van werkbaarheid en regeldrukkosten) te verminderen.

Aandachtspunten voor verdere uitwerking

Het huidige kabinet laat zich voor wijzigingen in het arbeidsrecht adviseren door de Sociaal Economische Raad (SER). De SER heeft in het kader van het advies van de Commissie Borstlap het ontslagrecht in beschouwing genomen. Het is niet bekend of een aantal van de in deze rapportage voorgestelde suggesties voor reductievoorstellen in overweging zijn genomen.

6.1.1 Begeleiden niet-functionerende medewerker

De werkgever moet de werknemer volgens [Artikel 7:669 lid 3 onder d van het Burgerlijk Wetboek](#) tijdig informeren als deze slecht of niet functioneert. De strekking van dit artikel is dat de werkgever redelijke maatregelen moet nemen om problemen met het functioneren van de werknemer aan te pakken. Het niet-functioneren van de werknemer mag daarbij niet liggen aan ziekte of gebreken. De ondernemer moet de werknemer voldoende mogelijkheden bieden om zijn of haar functioneren te verbeteren. Hierbij kunnen bijvoorbeeld opleidingen en cursussen ter beschikking worden gesteld.

Regeldrukkosten

De regeldrukkosten worden veroorzaakt doordat de werkgever een zorgvuldig dossier moet opbouwen waarin het niet-functioneren en de inspanningen die zijn gedaan om dit te verbeteren, zijn vastgelegd. De regeldrukkosten kunnen hoog oplopen als gevolg van de inhuur van bijvoorbeeld een arbeidsrechtjurist of advocaat. Dit gebeurt wanneer de situatie niet verbetert en de afweging gemaakt wordt of, en zo ja, op welke wijze afscheid is te nemen van de niet-functionerende medewerker.

Meestal vinden werkgever en werknemer een oplossing via "Ontslag met wederzijds goedvinden". Wanneer de situatie echter escaleert verloopt dit via "Ontslag via de kantonrechter". De regeldrukkosten hiervan zijn afzonderlijk berekend.

Werkbaarheid

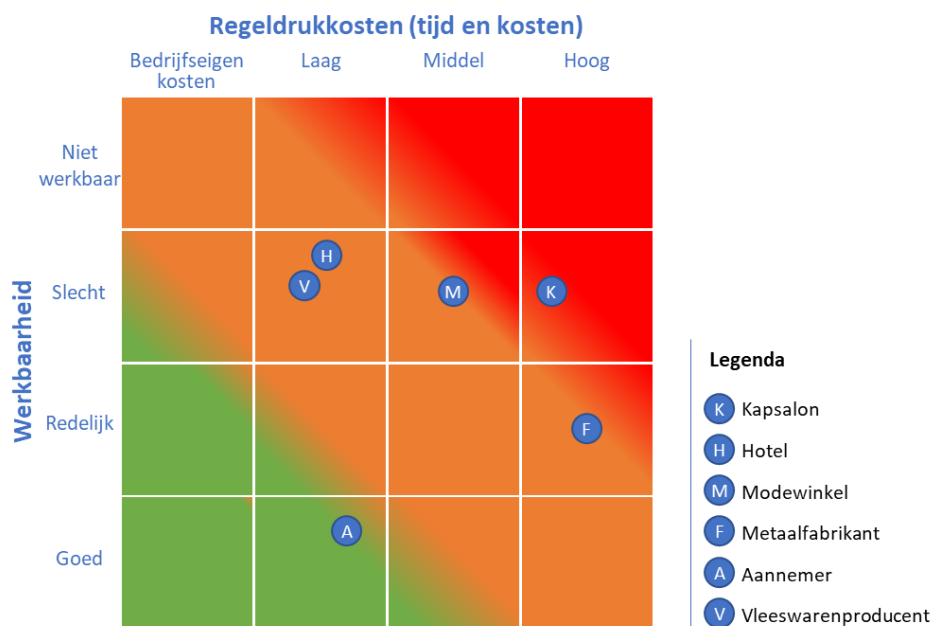
Uit het onderzoek blijkt dat de meeste bedrijven het begeleiden van niet-functionerende medewerkers onderdeel vinden van de reguliere bedrijfsvoering (BAU) en niet als regeldruk ervaren. De wijze van vastleggen hiervan en de wijze waarop in de rechtspraak hiermee wordt omgegaan vinden zij wel regeldruk.

In vijf sectoren beoordelen ondernemers de werkbaarheid van de verplichting als slecht, omdat niet duidelijk is wanneer 'voldoende mogelijkheden zijn geboden om het functioneren te verbeteren' en de werkgever een volledig dossier heeft opgebouwd. Het feit dat deze duidelijkheid eigenlijk alleen door de rechter kan worden gegeven¹³, zorgt bovendien voor onzekerheid bij ondernemers. Alleen de wat grotere ondernemingen, vaak met een HR-afdeling, beoordelen de werkbaarheid van deze verplichting als redelijk.

Regeldrukmatrix

In de onderstaande figuur is de regeldruk van de verplichting gepositioneerd in de regeldrukmatrix voor de zes sectoren.

¹³ Advocaten of arbeidsrecht juristen kunnen wel een inschatting maken, echter de rechter beslist op basis van de procedure en de daarin verstrekte informatie.

Figuur 10. Regeldrukmatrix verplichting "Begeiden niet-functionerende medewerker"**Regeldruknelpunten**

 Tijdsbesteding	Om bij niet-functioneren te kunnen aantonen dat de ondernemer voldoet aan deze verplichting, moet een zorgvuldig dossier (inclusief verslagen en bewijsvoering dat de medewerker tijdig in kennis is gesteld) zijn opgebouwd. Het kost ondernemers veel tijd om elk gesprek of afspraak (die tussendoor plaatsvinden) schriftelijk vast te leggen. Ook moet zijn vastgelegd welke mogelijkheden zijn geboden om het functioneren te verbeteren.
 Kosten	Wanneer het begeleiden van de niet-functionerende medewerker leidt tot ontslag (met een vaststellingsovereenkomst of via de kantonrechter), moet de ondernemer vaak voor een bepaalde tijd loon doorbetalen en een transitievergoeding betalen. ¹⁴ Niet-functionerende werknemers hebben vaak effect op de bedrijfsvoering en klanten. Dit kan leiden tot een lagere productiviteit en minder omzet. Deze kosten zijn geen onderdeel van de regeldrukkosten omdat gedeelde inkomsten buiten de definitie vallen.
 Complexiteit	Mkb-ondernemers komen er vaak te laat achter dat onvoldoende aan deze verplichting is voldaan. Een arbeidsjurist of -advocaat of de rechter wijst dan op de onvolkomenheden.
 Doorlooptijd	Mkb-ondernemers geven aan dat het onduidelijk is hoe lang het dossier en het verslag moet worden bijgehouden én hoeveel kansen een werknemer moet krijgen voordat een ondernemer de werknemer kan ontslaan. Hierdoor kan het begeleiden van een medewerker lang doorlopen.
	Ondanks dat op diverse websites informatie beschikbaar is (o.a. bij het UWV en Rijksoverheid.nl), zijn ondernemers onzeker over een juiste

¹⁴ Om dubbeltelling van de regeldrukkosten te voorkomen zijn de regeldrukkosten voor het doorbetalen van loon meegenomen onder de verplichtingen 'Het ontslag via de kantonrechter' (zie paragraaf 6.1.2) en 'Het ontslag met wederzijds goed vinden' (zie paragraaf 6.1.3). De regeldrukkosten voor de transitievergoeding zijn meegenomen bij de verplichting 'Transitievergoeding' (zie paragraaf 6.3.1).

Dienstverlening	invulling. Dus – ondanks dat dit niet verplicht is – blijven zij afhankelijk van de inhuur van arbeidsjuristen en -advocaten om duidelijkheid te krijgen over de naleving van deze verplichting.
------------------------	--

Suggesties voor reductievoorstellen

De doelstelling van de beslisboom is om de regeldruk van wettelijke verplichtingen af te wegen tegen de maatschappelijke risico's die deze verplichting beoogt te beperken. Op basis hiervan is geïnventariseerd wat eventuele suggesties zijn om de regeldruk (in termen van werkbaarheid en regeldrukkosten) te verminderen. In de onderstaande tabel is dit samengevat. Onder de tabel wordt hierop een toelichting gegeven.

Stap	Suggesties voor reductievoorstellen	Effect regeldruk (matrix)
A. Beleidsdoel	Geen. De verplichting draagt bij aan beleidsdoel het beschermen van de werknemer.	
B. Beleidsinstrument	Geen. Een eenvoudigere verplichting ligt niet voor de hand.	
C. Uitvoering	Stel duidelijke richtlijnen of een duidelijk toetsingskader op, die duidelijk maken wanneer een werkgever de verplichting voldoende heeft nageleefd.	
D. Communicatie	Werk een aantal casussen uit die duidelijk maken hoe over deze verplichting is te verantwoorden in een verzoekschrift bij de kantonrechter in geval van ontslag.	

A. Beleidsdoel en B. Beleidsinstrument

Het beleidsdoel van deze verplichting is gericht op de bescherming van de werknemer zodat de werkgever voldoende inspanning pleegt om de werknemer te begeleiden. Bovendien heeft de werknemer ook de plicht om hieraan mee te werken.

Uit het onderzoek blijkt dat ondernemers begrip hebben voor dit beleidsdoel maar behoefte hebben aan duidelijkheid over de vraag tot hoever de begeleiding moet gaan. De wetgever gaat er vanuit dat werkgever en werknemer er gezamenlijk uitkomen of dat de werkgever dit voorlegt bij de kantonrechter en over kan gaan tot ontslag. De kantonrechter neemt in deze afweging mee of werkgever en werknemer voldoende hebben gedaan en het ontbinden van de arbeidsovereenkomst door de werkgever gerechtvaardigd is.

De verplichting draagt dus bij aan het beleidsdoel (vraag A) en een ander type verplichting ligt niet voor de hand (vraag B). Een nadere analyse van de werkbaarheid en de regeldrukkosten maakt duidelijk dat de regeldruk die ondernemers ervaren bij deze verplichting met name wordt veroorzaakt door de wijze van uitvoering en onduidelijkheid over de gestelde eisen.

C. Uitvoering

De wetgever heeft ervoor gekozen om niet voor te schrijven of geen richtlijnen te geven wanneer een medewerker voldoende is begeleid, maar de beoordeling hiervan over te laten aan de rechter. Op zich is dat logisch omdat de situatie van geval tot geval verschillend is. Het gevolg is echter dat alleen op basis van jurisprudentie vooraf is in te schatten of een werkgever voldoende heeft gedaan om de werknemer te begeleiden. De

afhankelijkheid van een arbeidsrechtadvocaat of -jurist (ondanks dat dit niet verplicht is) is hierbij groot en verhoogt de kosten.

De regeldrukkosten (vraag C) zijn te verlagen door duidelijke richtlijnen te geven waaraan kan worden getoetst of voldoende begeleiding heeft plaatsgevonden. Hiermee geeft de wetgever duidelijkheid over de inspanningsplicht die zij van de werkgever en de werknemer verwacht om het functioneren te verbeteren. In Duitsland is bijvoorbeeld in de wetgeving opgenomen dat wanneer een medewerker na twee officiële schriftelijke waarschuwingen aantoonbaar geen gehoor heeft gegeven aan de aanwijzingen van de werknemer, deze voldoende onderbouwing heeft voor een ontslagprocedure. Het geven van dit soort toetsingsrichtlijnen wordt ook al toegepast door [het UWV, waarin zij aangeven op welke gronden het ontslag vanwege langdurige arbeidsongeschiktheid](#) wordt gegeven.

D. Communicatie

Over de verschillende vormen van ontslag en hoe deze procedures verlopen wordt door diverse overheden (zoals het UWV en via rechtspraak.nl) veel informatie verstrekt. Over de eisen die worden gesteld aan de begeleiding en wanneer dit voldoende is om over te gaan tot het indienen van een verzoekschrift bij de kantonrechter, is veel minder informatie beschikbaar (wel via jurisprudentie maar die is niet leesbaar voor een mkb-ondernemer). De suggestie (vraag D) is daarom om aan de hand van een aantal duidelijke casussen (met voorbeeld van verzoekschriften) aan te geven wanneer deze verplichting goed is ingevuld.

6.1.2 Verplichting: Ontslag via de kantonrechter

Op grond van [artikel 7:671b van het Burgerlijk Wetboek](#) kan de kantonrechter de arbeidsovereenkomst op verzoek van de werkgever ontbinden. Deze procedure wordt doorlopen wanneer het niet is gelukt om de arbeidsovereenkomst met wederzijds goedvinden te beëindigen.

De werkgever moet voor deze procedure een verzoekschrift tot ontbinding van de arbeidsovereenkomst indienen bij de kantonrechter. Deze stuurt vervolgens een uitnodiging voor de mondelinge behandeling (zitting). Op de zitting moet de werkgever aanwezig zijn (anders wordt het verzoek afgewezen) en onderzoekt de kantonrechter welke oplossingsmethode in deze situatie het beste lijkt te passen: mediation, schikking (oplossing buiten de rechter om) of een uitspraak van de rechter.

De kantonrechter doet meestal [binnen 4 weken een uitspraak](#). Wijst de kantonrechter het verzoek af, dan blijft de werknemer in dienst. De werkgever loopt dan het risico dat hij of zij (een deel van) de proceskosten van de werknemer moet vergoeden. Kent de kantonrechter het verzoek toe, dan is hierin aangegeven welke financiële vergoedingen worden toegekend (transitievergoeding en eventueel aanvullende billijke vergoeding) en wie de proceskosten moet betalen. De totale procedure van het indienen van het verzoekschrift tot de uitspraak van de kantonrechter duurt [minimaal 8 weken](#) maar duurt in de praktijk vaak langer. Per ontslagprocedure besteedt de ondernemer [minimaal 5 volle werkweken](#) aan de dossiervorming, rechtsgang en bewijsvoering.

Regeldrukkosten

De regeldrukkosten worden veroorzaakt doordat de werkgever een zorgvuldig dossier moet overleggen met daarin opgenomen de nodige bewijsvoering. Bij het samenstellen van dit dossier en het toetsen of dit compleet en voldoende onderbouwd is, betrekken mkb-ondernemers vaak een arbeidsrechtjurist of -advocaat. Als blijkt dat de dossiervorming onvoldoende is, moet dit eerst worden hersteld of aangevuld.

De werkgever is daarnaast tijd en kosten kwijt aan het voorbereiden van en aanwezig zijn bij de zitting. De tijdsbesteding voor de werkgever bedraagt [minimaal twee werkdagen](#). Daarnaast moeten ook de kosten van de arbeidsjurist of -advocaat worden betaald ([tussen € 2.000 en € 5.000](#)). Ook moet griffiegeld worden betaald aan de rechter ([minimaal € 134](#)).

Naast deze kosten moet de ondernemer het loon van de werknemer doorbetalen. Dat is minimaal twee maanden maar dit kan verder oplopen. Vaak is de relatie dusdanig verstoord dat de werknemer niet meer werkzaam is. Vooral wanneer de werkzaamheden direct gekoppeld zijn aan de omzet (zoals bij de kapsalon) leidt dit tot gedeelde inkomsten (niet meegerekend in de regeldrukberekening).

Wanneer de kantonrechter het ontslag goedkeurt, moet de werkgever de transitievergoeding en eventueel een aanvullende billijke vergoeding betalen (wanneer de ondernemer niet goed heeft gehandeld). Ook moet de werkgever vanwege een minimale opzegtermijn van een maand, nog een maandsalaris doorbetalen. Rekening houdend met de doorlooptijd van de procedure betaalt een werkgever minimaal 3 maanden loon door (exclusief transitievergoeding en billijke vergoeding). Ook de vakantiedagen die tijdens de doorbetaalde en vaak niet gewerkte periode zijn opgebouwd moeten worden uitbetaald.

De totale regeldrukkosten voor een ontslagprocedure bij de kantonrechter lopen hierdoor al snel op tot € 15.000, dit kan echter oplopen tot een veelvoud. De kosten voor de transitievergoeding zijn (om dubbeltelling te voorkomen) hierin niet meegenomen.

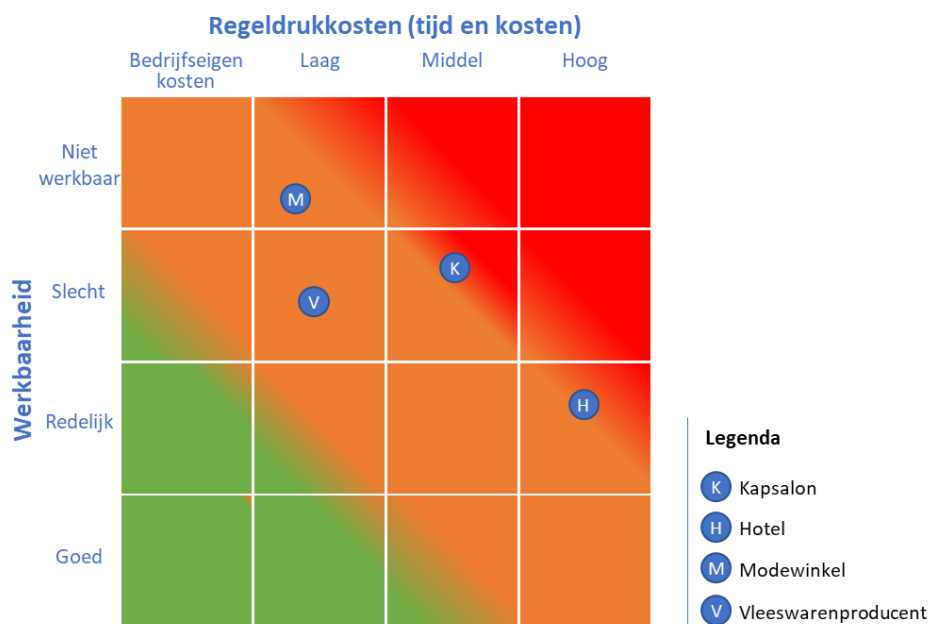
Ondernemers proberen ontslag via de kantonrechter te vermijden en deze komt daardoor beperkt voor (uitgangspunt eens in de 10 jaar). Door deze lage frequentie zijn de regeldrukkosten van deze incidentele verplichting als relatief lage kosten meegenomen in de totale regeldrukkosten waar een ondernemer mee te maken heeft.

Werkbaarheid

De werkbaarheid van deze verplichting is door ondernemers in de 6 onderzochte sectoren beoordeeld als slecht werkbaar. Veel ondernemers vinden een uitspraak van een kantonrechter te onvoorspelbaar en het daarbij behorende financiële risico te groot. Het feit dat niet duidelijk is wanneer een werkgever voldoende heeft gedaan om de ontstane situatie te verbeteren (zie verplichting "Begeleiden niet-functionerende medewerker"), draagt hieraan bij. Daarnaast speelt mee dat een kantonrechter altijd partijen probeert te laten komen tot mediation of een schikking. Veel ondernemers hebben dit pad al bewandeld en geprobeerd om via de procedure ontslag met wederzijds goedvinden tot een oplossing te komen, waardoor zij niet nogmaals dit traject in willen.

Regeldrukmatrix

In de onderstaande figuur is de regeldruk van de verplichting gepositioneerd in de regeldrukmatrix.

Figuur 11. Regeldrukmatrix verplichting "Ontslag via de kantonrechter"**Regeldruknelpunten**

 Tijdsbesteding	De ondernemer besteedt veel tijd aan de dossiervorming die nodig is om de ontslagprocedure bij de kantonrechter met succes te kunnen voeren. Het is voor mkb-ondernemers steeds tijdsintensiever geworden, omdat uit het dossier moet blijken dat een ondernemer alles heeft gedaan om de werknemer zo snel mogelijk weer te laten werken in het bedrijf (zie ook 6.1.1. Begeleiden niet-functionerende medewerker). Naast het opbouwen van een dossier besteedt de ondernemer tijd aan het voeren van gesprekken met een jurist en het bezoeken van de kantonrechter. Per ontslagprocedure besteedt de ondernemer minimaal 5 volle werkweken aan de dossiervorming, rechtsgang en bewijsvoering.
 Kosten	De ondernemer ziet zich gedwongen om een jurist in te schakelen die advies geeft en bijstand biedt tijdens de ontslagprocedure. Dit kost de ondernemer ongeveer € 2.000 tot € 5.000 per ontslagprocedure. Daarnaast moet minimaal 2 maanden loon worden doorbetaald en bestaat het risico dat ook een billijke vergoeding moet worden betaald. De verplichte betaling van de transitievergoeding is, om dubbeltelling te voorkomen, niet meegenomen in de berekening. De totale regeldrukkosten voor een ontslagprocedure bij de kantonrechter lopen hierdoor al snel op tot € 15.000.
 Complexiteit	Geen, de regelgeving is duidelijk.
 Doorlooptijd	Het proces bij de kantonrechter neemt minimaal 8 weken in beslag. Dit kan oplopen tot het dubbele, omdat partijen bijvoorbeeld niet op de geplande zittingsdatum kunnen of de kantonrechter besluit dat nog een extra zitting nodig is.
 Dienstverlening	Ondanks dat via rechtspraak.nl veel informatie over de procedure beschikbaar is, huren ondernemers vanwege de hoge financiële risico's arbeidsjuristen en -advocaten in om duidelijkheid te krijgen over de naleving van deze verplichting.

Suggesties voor reductievoorstellen

De doelstelling van de beslisboom is om de regeldruk van wettelijke verplichtingen af te wegen tegen de maatschappelijke risico's die deze verplichting beoogt te beperken. Op basis hiervan is geïnventariseerd wat eventuele suggesties zijn om de regeldruk (in termen van werkbaarheid en regeldrukkosten) te verminderen. In de onderstaande tabel is dit samengevat. Omdat dit een generieke verplichting is, is het verwachte effect op de regeldruk voor alle sectoren gelijk. Onder de tabel wordt hierop een toelichting gegeven.

Stap	Suggesties voor reductievoorstellen	Effect regeldruk (matrix)
A. Beleidsdoel	Geen, toetsing door een onafhankelijke rechter moet altijd mogelijk zijn.	
B. Beleidsinstrument	Vooraf toetsing bij de kantonrechter wordt achteraf toetsing bij de kantonrechter.	
C. Uitvoering	Stel grenzen aan de maximale vergoeding bij ontslag door stapeling van de diverse financiële compensatieregelingen te voorkomen.	
D. Communicatie	Geen, ontslag via de kantonrechter is dusdanig gecompliceerd voor een mkb-ondernemer dat zij hiervoor altijd een arbeidsrechtadvocaat of -jurist inhuren.	

A. Beleidsdoel

Het beleidsdoel van deze verplichting is gericht op de bescherming van de werknemer zodat de werkgever niet zonder duidelijke reden een medewerker kan ontslaan. Mkb-ondernemers geven aan dat zij een goede werkgever willen zijn. Het feit dat een rechter moet kunnen toetsen of ontslag gerechtvaardigd is, staat dan ook niet ter discussie (stap A).

B. Beleidsinstrument

De hoge kosten hangen direct samen met het feit dat een ondernemer verplicht is om de arbeidsovereenkomst te ontbinden via de kantonrechter. Een alternatief (vraag B) is dat de werkgever de arbeidsovereenkomst eenzijdig kan beëindigen met inachtneming van een vastgestelde opzegtermijn, bijbehorende onderbouwing en betaling van de transitievergoeding. De werknemer wordt hiervan op de hoogte gesteld en kan vervolgens het besluit van de werkgever voorleggen aan de kantonrechter.

Een dergelijke aanpassing zorgt ervoor dat de werkgever, weliswaar zorgvuldig, de ontstane situatie sneller kan formaliseren richting de werknemer. Wanneer het ontslag niet meer door de werkgever moet worden voorgelegd aan de kantonrechter, leidt dit weliswaar tot minder zekerheid bij de werknemer. Echter wanneer de werknemer in het gelijk wordt gesteld, kan de rechter de werkgever opleggen om de werknemer hiervoor te compenseren. Hiermee blijft de onzekerheid over de uitkomst ook bij de werkgever bestaan.

In de huidige situatie komt een werknemer bij verwijtbaar ontslag niet in aanmerking voor een WW-uitkering. Bij het eenzijdig ontbinden van de arbeidsovereenkomst is dit niet direct duidelijk. Om het verlies aan inkomenszekerheid voor de werknemer te compenseren, kan ervoor worden gekozen dat een werknemer na het ontslag toch in aanmerking komt voor een WW-uitkering. Het is overigens in de huidige praktijk al zo dat alleen in uitzonderlijke gevallen (zoals diefstal, grove belediging, fraude, mishandeling en werkweigering) het recht op een WW-uitkering vervalt. De werknemer behoudt

bovendien vaak het recht op een WW-uitkering waardoor deze in de gelegenheid is om een andere baan te vinden.

C. Uitvoering

De hoge kosten van de verplichting hangen samen met de stapeling aan financiële compensatie bij ontslag:

- Loondoorbetaling tijdens het doorlopen van de gerechtelijke procedure (minimaal 2 maanden).
- Vanwege de minimale opzegtermijn van 1 maand, loondoorbetaling 1 maand (dit wordt niet gecompenseerd met de periode waarin de procedure heeft gelopen).
- Transitievergoeding.
- Uitbetaling van alle opgebouwde vakantiedagen (de werkgever kan niet verplichten deze op te nemen in de periode voordat het ontslag wordt toegekend).
- Billijke vergoeding wanneer de werkgever verwijtbaar heeft gehandeld.

Om de kosten voor de werkgever te beperken is een alternatief (vraag C) om stapeling aan financiële compensatie te beperken. Bijvoorbeeld door de maximale loondoorbetaling vast te stellen op drie maanden en/of alle opgebouwde vakantiedagen te verrekenen in de loondoorbetaling.

D. Communicatie

Via www.rechtspraak.nl is veel informatie te verkrijgen over de ontslagprocedure via de kantonrechter. Hier is weliswaar aangegeven 'Advocaat mag, maar is niet verplicht' waarbij is aangegeven dat ook een juridisch adviseur kan worden ingeschakeld (overigens alleen als deze is gemachtigd). Vanwege het grote (financiële) risico schakelen ondernemers voor deze procedure altijd een advocaat of jurist in. Het ligt dan ook niet voor de hand dat met een betere communicatie de regeldruk is te verminderen.

6.1.3 Verplichting: Ontslag met wederzijds goedvinden

In [artikel 7:670b van het Burgerlijk Wetboek](#) is aangegeven dat de arbeidsovereenkomst alleen schriftelijk mag worden beëindigd met wederzijds goedvinden of opzegging met instemming. Dit kan alleen als de werknemer hiermee instemt en deze een ontslagprocedure via de kantonrechter wil voorkomen.

De werknemer stemt in met het ontslag door het opstellen van een schriftelijke vaststellingsovereenkomst (VSO). Bij wederzijds goedvinden worden hierin de afspraken over een eventuele ontslagvergoeding vastgelegd en heeft de werknemer geen recht op een transitievergoeding. Bij opzegging met instemming is dit een eenzijdige opzegging door de werkgever, waarmee de werknemer schriftelijk moet instemmen. De werknemer behoudt dan het recht op de wettelijke transitievergoeding. In beide gevallen behoudt de werknemer het recht op een WW-uitkering als aan de voorwaarden hiervoor wordt voldaan.

Regeldrukkosten

De ontslagprocedure met wederzijds goedvinden of instemming veroorzaakt hoge regeldrukkosten omdat deze procedure regelmatig voorkomt en de kosten hoog zijn. De hoogte van deze kosten hangt samen met de regeldrukkosten voor ontslag via de kantonrechter en het feit dat voor ondernemers onduidelijk is aan welke eisen het benodigde dossier moet voldoen (zie knelpunten bij verplichting Begeleiden niet-functionerende medewerker).

Een werknemer zal een vaststellingsovereenkomst meestal voorleggen aan een arbeidsrechtjurist of advocaat. Deze adviseren vaak om voor de onderhandeling uit te gaan van dezelfde uitgangspunten als de kantonrechter: drie maandsalarissen plus de wettelijke transitievergoeding. De regeldrukkosten kunnen dan variëren [van € 7.500 tot € 15.000 of soms nog hoger](#).

Omdat ondernemers vaak niet weten of ze het benodigde dossier voor ontslag compleet hebben (zie hiervoor), heeft de werkgever een lastige onderhandelingspositie. Deze komt erop neer dat zij vaak een hoger voorstel doen dan nodig om zo de hogere juridische kosten voor ontbinding via de kantonrechter te voorkomen.

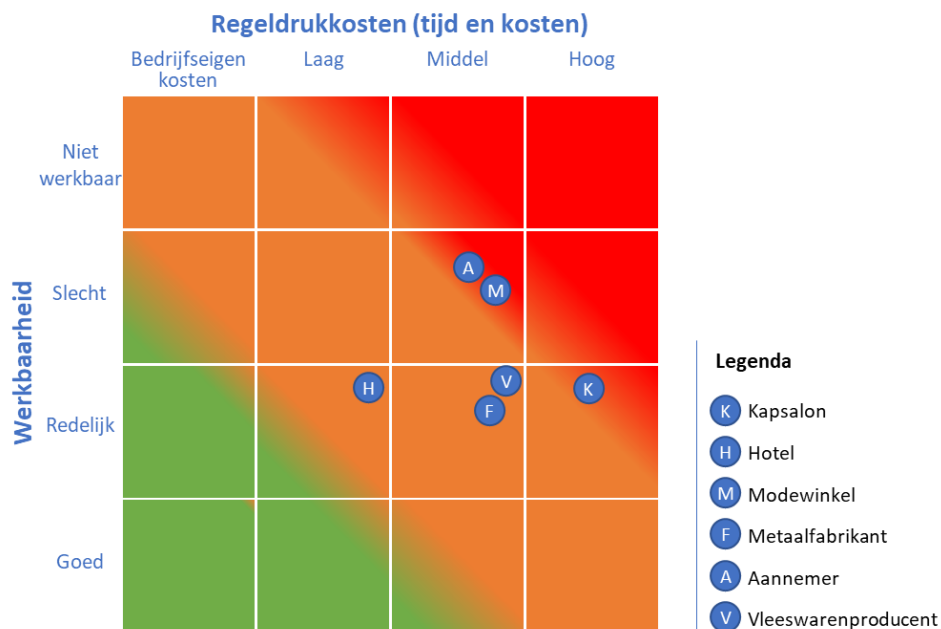
Werkbaarheid

Voor de werkbaarheid zijn mkb-ondernemers afhankelijk van de arbeidsjuristen of -advocaten. Vooral kleinere mkb-ondernemers beoordelen de werkbaarheid als slecht omdat zij (vaak onverwacht) geconfronteerd worden met hoge kosten. De grotere mkb-ondernemers met een HR-afdeling beoordelen de werkbaarheid van deze procedure als redelijk.

Regeldrukmatrix

In de onderstaande figuur is de regeldruk van de verplichting gepositioneerd in de regeldrukmatrix voor de zes sectoren.

Figuur 12. Regeldrukmatrix verplichting "Ontslag met wederzijds goedvinden"

Regeldrukknelpunten

 Tijdsbesteding	De tijdsbesteding is beperkt tot het voeren van het onderhandelingsgesprek over de VSO. Aandachtspunt hierbij is dat de tijdsbesteding hiervoor mede afhankelijk is van de medewerking van de werknemer. Zie verder "Lange looptijd".
 Kosten	De hoge kosten zijn direct gekoppeld aan de uitgangspunten die de kantonrechter hanteert. De kosten voor ontslag via deze procedure bedragen hierdoor minimaal drie maandsalarissen, de transitievergoeding en uitbetaling van vakantiedagen . Daarnaast wordt vaak een arbeidsrechtjurist ingeschakeld om over de VSO te adviseren en deze op te stellen. De totale regeldrukkosten komen daarmee uit tussen de € 7.000 en € 15.000 .
 Complexiteit	Geen, de regelgeving is duidelijk.

 Doorlooptijd	De looptijd is afhankelijk van de instemming van de werknemer om in te stemmen. Naast dat deze een goede onderhandelingspositie heeft, kan de werknemer het verloop van het proces soms rekken. Vaak gaat daar al een periode aan vooraf waar de werkgever – in het kader van de verplichting begeleiden niet-functionerende medewerker – pogingen heeft gedaan om het functioneren of de werkrelatie te verbeteren. Bovendien heeft de werknemer minimaal twee en maximaal drie weken om de VSO te herroepen. Het proces van onderhandelen begint dan opnieuw of de werkgever moet de stap zetten om de arbeidsovereenkomst via de kantonrechter te ontbinden (zie paragraaf 6.1.2 voor de regeldrukkosten hiervan) zie.
 Dienstverlening	Ondanks dat op verschillende websites veel informatie over de procedure beschikbaar is, huren ondernemers vanwege de hoge financiële risico's arbeidsjuristen en -advocaten in om duidelijkheid te krijgen over de naleving van deze verplichting.

Suggesties voor reductievoorstellen

De doelstelling van de beslisboom is om de regeldruk van wettelijke verplichtingen af te wegen tegen de maatschappelijke risico's die deze verplichting beoogt te beperken. Op basis hiervan is geïnventariseerd wat eventuele suggesties zijn om de regeldruk (in termen van werkbaarheid en regeldrukkosten) te verminderen. In de onderstaande tabel is dit samengevat, omdat dit een generieke verplichting is, is het verwachte effect op de regeldruk voor alle sectoren gelijk. Onder de tabel wordt hierop een toelichting gegeven.

Stap	Suggesties voor reductievoorstellen	Effect regeldruk (matrix)
A. Beleidsdoel	Geen, de verplichting draagt bij aan beleidsdoel het beschermen van de werknemer.	
B. Beleidsinstrument	Geen, de VSO is in principe een goed beleidsinstrument.	
C. Uitvoering	Stel duidelijke richtlijnen of een duidelijk toetsingskader op, die duidelijk maken wanneer een werkgever de verplichting voldoende heeft nageleefd.	
D. Communicatie	Geen, er is veel informatie over ontslag via een vaststellings-overeenkomst beschikbaar. Bovendien zullen mkb-ondernemer hiervoor altijd een arbeidsrechtadvocaat of -jurist inhuren.	

A. Beleidsdoel en B. Beleidsinstrument

Het beleidsdoel van deze verplichting is gericht op de bescherming van de werknemer zodat de werkgever niet zonder duidelijke reden een medewerker kan ontslaan. Zoals hiervoor aangegeven onderschrijven mkb-ondernemers deze doelstelling. De suggesties voor reductievoorstellen die zijn omschreven bij het ontslag via de kantonrechter werken direct door op de regeldruk voor deze verplichting en moeten dan ook in samenhang hiermee bekeken worden.

Zo zal, wanneer de werkgever niet meer verplicht is om verzoek tot ontbinding van de arbeidsovereenkomst via de rechter te laten verlopen, het voor beide partijen

aantrekkelijker worden om te komen tot een vaststellingsovereenkomst. Ook zal het voorkomen van stapeling van financiële compensatie de onderhandelingspositie van de werkgever bij het opstellen van de VSO verbeteren. De inkomenszekerheid voor de werknemer wordt wel minder, maar deze blijft nog steeds gewaarborgd.

C. Uitvoering

Een mogelijk alternatief om de regeldrukkosten te verlagen is om – net als de suggestie bij ontslag via de kantonrechter – duidelijke richtlijnen te stellen voor de maximale vergoeding van de ontslagvergoeding. In principe zou dit overgelaten kunnen worden aan de werkgever en de werknemer onderling, maar het opdrijvende effect van het alternatief kan legitimeren dat hier wel maxima aan worden gesteld.

6.2 Cluster Ziekte of arbeidsongeschiktheid

Een ondernemer heeft te maken met verschillende regels die betrekking hebben op het voorkomen en ondersteunen van medewerkers die ziek worden. In dit cluster gaat het om de verplichtingen met hoge regeldruk die samenhangen met passende re-integratie en loondoorbetaling bij ziekte. Het betreft de volgende verplichtingen:

- Aansluiten bij een arbodienst
- Re-integreren zieke medewerker
- Doorbetalen loon bij ziekte
- Ontslag langdurige arbeidsongeschiktheid

De verplichtingen 'Opstellen ziekteverzuimbeleid' en 'Bijhouden ziekteverzuim', die samenhangen met dit cluster, veroorzaken geen regeldruk en zijn daarom niet geselecteerd voor het inventariseren van reductievoorstellen. Waar relevant wordt in de onderstaande toelichtingen naar deze verplichtingen verwezen.

6.2.1 Aansluiten bij een arbodienst

In [artikel 14\(a\) lid 2 van de Arbeidsomstandighedenwet](#) staat dat de werkgever verplicht is om zich bij diverse door de wet voorgeschreven taken te laten bijstaan door een arbodienst¹⁵. Een van deze taken betreft het begeleiden van werknemers die door ziekte niet in staat zijn hun arbeid te verrichten ([zie artikel 14, eerste lid](#)). Eventueel kan de werkgever dit ook organiseren door het inhuren van een bedrijfsarts¹⁶, maar in de praktijk sluiten mkb-ondernemers zich aan bij een arbodienst.

Arbodiensten ondersteunen werkgevers bij het uitvoeren van de verplichtingen op het gebied van arbeidsomstandigheden en gezondheidsbeleid. Afhankelijk van het contract dat de werkgever en de arbodienst afsluiten, bieden arbodiensten diverse diensten aan, zoals:

- Het (gevraagd en ongevraagd) geven van advies over het verbeteren van de arbeidsomstandigheden en het bevorderen van de gezondheid op de werkvloer.
- Het uitvoeren van gezondheidscontroles zoals het arbogezondheidskundig onderzoek.
- Het ondersteunen van werkgevers bij het opstellen van een verzuimbeleid.
- Het uitvoeren van risico-inventarisaties en -evaluaties (RI&E).

¹⁵ Bedrijven mogen dit ook zelf organiseren met gecertificeerde professionals maar voor mkb-bedrijven is dit geen reële optie.

¹⁶ Een deskundige die een certificaat heeft of staat ingeschreven als bedrijfsarts in een erkend specialistenregister.

Regeldrukkosten

De kosten van arbodiensten kunnen variëren, afhankelijk van de grootte van het bedrijf en de specifieke diensten die worden afgenomen. Vaak wordt gewerkt met abonnementen waarbij een vast bedrag per medewerker per jaar wordt betaald. De bandbreedte van de kosten voor het onderzoek ligt **tussen de € 120 en € 182 per medewerker**. Het laagste tarief geldt voor de onderneming met de meeste medewerkers in loondienst en het hoogste tarief geldt voor de ondernemer met de minste medewerkers in loondienst.

Bij alle ondernemers was sprake van een tarief waarbij niet alle kosten van een arbodienst worden gedekt. Zo moet aanvullend worden betaald voor gezondheidscontroles of is het aantal controles van een bedrijfsarts gelimiteerd.

Uiteraard wil een werkgever altijd de beste dienstverlening tegen de beste prijs. Daarom zal hij altijd kijken of hij bij een andere arbodienst beter uit is. Echter sommige ondernemers voelen zich ook gedwongen om een overstap te maken door grote verschillen in de tarieven en ontevredenheid over de geleverde dienstverlening. Voor deze regeldrukkosten is uitgegaan van **gemiddeld 2 uur per jaar**.

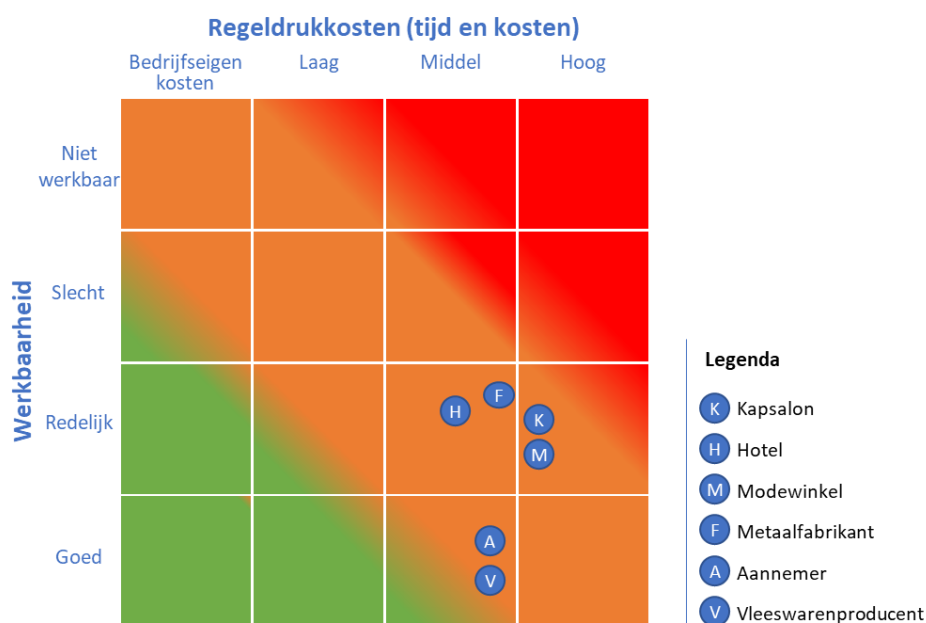
Werkbaarheid

De ondernemers beoordelen de werkbaarheid van deze verplichting redelijk tot slecht. De reden is dat zij vaak niet tevreden zijn over de dienstverlening van de arbodienst. Daarnaast speelt dat zij volledig moeten vertrouwen op de expertise van de arbodienst of -arts en het niet duidelijk is waarom de begeleiding niet intensiever kan en sneller gezocht wordt naar oplossingen binnen of buiten de onderneming. Als de ondernemer niet tevreden is over de dienstverlening kan deze niet zomaar overstappen naar een andere arbodienst, zonder daarvoor (nog) hogere kosten te maken.

Regeldrukmatrix

In de onderstaande figuur is de regeldruk van de verplichting gepositioneerd in de regeldrukmatrix voor de zes sectoren.

Figuur 13. Regeldrukmatrix verplichting "Aansluiten bij een arbodienst"

Regeldrukknelpunten

 Tijdsbesteding	De tijdsbesteding hangt samen met het zoeken van een geschikte (en betaalbare) arbodienst. In Nederland zijn circa 160 gecertificeerde Arbodiensten die verschillende vormen van dienstverlening aanbieden. Daarnaast zijn er andere organisaties die soortgelijke diensten aanbieden, zoals verzekeraars, bedrijfsartsen en HR-adviesbureaus, maar daarmee kan niet altijd aan de wettelijke verplichtingen worden voldaan. Kortom, de veelheid aan aanbieders en dienstverleners maakt het voor ondernemers lastig om een goed en vergelijkbare keuze te maken. Ondernemers zijn daardoor geneigd te snel te kiezen en te vertrouwen op wat de betreffende arbodienst belooft.
 Kosten	De kosten (€ 120 en € 182 per werknemer) in combinatie met de afhankelijkheid van de arbodienst maakt dat mkb-ondernemers de kosten te hoog vinden. Belangrijk hierbij is dat de meeste mkb-ondernemers hebben aangegeven ontevreden te zijn over de dienstverlening van hun arbodienst en in twijfel trekken of de arbodienst bijdraagt aan een snellere terugkeer op de werkvloer. Deze kosten zijn meegenomen onder de verplichting loondoorbetaling bij ziekte.
 Complexiteit	Ondanks dat vanuit de overheid informatie beschikbaar is over deze verplichting, zorgt de markt voor onduidelijkheid. Diverse partijen bieden diensten die niet wettelijk verplicht zijn waarbij zij impliciet naar de wet refereren en het lijkt of sprake is van een wettelijke verplichting. Het is daardoor voor mkb-ondernemers moeilijk om de juiste arbodienst of combinatie met andere dienstverlener te selecteren.
 Doorlooptijd	De mkb-ondernemers zijn van mening dat arbodiensten onvoldoende in staat zijn om medewerkers snel te laten terugkeren naar de werkvloer. Zij ervaren dat arbodiensten lang wachten met gesprekken of dat zieke medewerkers pas na vier weken een gesprek kunnen plannen. Vaak wordt dan pas gestart met het opstellen van een re-integratieplan, wat ook alweer snel 6 weken of meer in beslag neemt. Het gevolg is dat de mkb-ondernemer onnodig lang de weggevallen arbeidskracht moet opvullen en loon moet doorbetalen (of de verzekering dit overneemt).
 Dienstverlening	In het onderzoek is door de meeste ondernemers aangegeven dat zij niet tevreden zijn over de dienstverlening van arbodiensten. Zij vinden dat vaak (te) laat concrete maatregelen genomen worden om zieke medewerkers sneller weer aan het werk te krijgen.

Suggesties voor reductievoorstellen

De doelstelling van de beslisboom is om de regeldruk van wettelijke verplichtingen af te wegen tegen de maatschappelijke risico's die deze verplichting beoogt te beperken. Op basis hiervan is geïnventariseerd wat eventuele suggesties zijn om de regeldruk (in termen van werkbaarheid en regeldrukkosten) te verminderen. In de onderstaande tabel is dit samengevat, omdat dit een generieke verplichting is, is het verwachte effect op de regeldruk voor alle sectoren gelijk. Onder de tabel wordt hierop een toelichting gegeven.

Stap	Suggesties voor reductievoorstellen	Effect regeldruk (matrix)
A. Beleidsdoel	Beperken verplichting begeleiding ziekteverzuim door arbo-dienst.	
B. Beleids-instrument	Afschaffen verplichte certificering arbodiensten en meer marktpartijen beschikbaar maken.	
C. Uitvoering	Vastgestelde tarieven voor arbodienstverlening	
D. Communicatie	Onafhankelijk advies over de inhuur van de arbodienstverle-ning.	

A. Beleidsdoel

Werkgevers hebben de verantwoordelijkheid om hun werknemers te beschermen tegen arbeidsrisico's en om te zorgen voor een veilige en gezonde werkomgeving (zie [hoofdstuk 2 Arbeidsomstandighedenwet](#)). Het beleidsdoel om een (gecertificeerde) arbodienst verplicht te stellen is om de arbeidsomstandigheden en de gezondheid van werknemers extern te waarborgen en met deskundig advies te verbeteren.

Ondernemers zijn echter van mening dat de meerwaarde, in ieder geval voor het kortdu- rend verzuim, beperkt is omdat het vaak niet werk-gerelateerd is en de medewerker eerst naar de huisarts gaat. Bovendien wacht een bedrijfsarts vaak een periode van vier weken voordat deze maatregelen op de werkvloer voorstelt. De suggestie is daarom om de ver- plichte begeleiding door een arbodienst voor mkb-ondernemers met beperkte bedrijfsri- sico's te beperken tot begeleiding voor langdurig verzuim. Dit betekent dat een werkgever de begeleiding tot bijvoorbeeld 4 weken zelf mag doen en pas daarna een arbodienst moet in schakelen.

B. Beleidsinstrument

De wettelijke verplichting betreft een gecertificeerde arbodienst. Een voordeel van certi- ficering is dat hiermee de (wettelijke) kwaliteitseisen worden gewaarborgd, een nadeel is dat dit in de markt een prijsopdrijvend effect kan hebben. De suggestie is daarom om de verantwoordelijkheid voor een geschikte dienstverlener bij de werkgever te leggen. Het voordeel hiervan is dat meer marktpartijen beschikbaar komen en eventuele andere (on- line) vormen van dienstverlening worden aangeboden.

Voor werkgevers is duidelijk dat een veilige en gezonde werkomgeving bijdraagt aan een lager ziekteverzuim en hogere arbeidsproductiviteit. De overheid laat met een dergelijke wijziging zien dat zij vertrouwen heeft in de werkgever om dit goed te organiseren.

C. Uitvoering

Om de kosten te beperken zou de overheid ervoor kunnen kiezen om, in navolging van de tarieven in de zorg, tarieven voor arbodienstverlening voor te stellen. Het voordeel hiervan is dat concurrentie tussen marktpartijen zich meer richt op kwaliteit en minder op prijs.

D. Communicatie

De Arbeidsomstandighedenwet schrijft voor dat een werkgever voor verschillende ver- plichtingen zich laat bijstaan door een gecertificeerde arbodienst of bedrijfsarts. De over- heid zou beter duidelijk kunnen maken, wat ondernemers van deze dienstverlening

kunnen verwachten. Maar ook duidelijk kunnen maken hoe zij, wanneer deze dienstverlening te wensen overlaat, sneller kunnen overstappen naar een andere arbodienst.

6.2.2 Re-integreren zieke medewerker

De werkgever moet volgens [artikel 25 in de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen \(WIA\)](#) een re-integratiedossier opstellen en bijhouden, een re-integratieverslag opstellen en de arbeidsinschakeling van de werknemer bevorderen. Dit is nodig zodat de ondernemer kan aantonen dat er voldoende is gedaan om de werknemer te re-integreren.

Regeldrukkosten

De regeldrukkosten voor het re-integreren van een zieke medewerker worden vooral veroorzaakt door het opbouwen van een re-integratiedossier dat aantoont dat de werkgever er alles aan heeft gedaan om de re-integratie van de zieke medewerker te bevorderen. Dit dossier is tijdrovend en bovendien is de werkgever wettelijk verplicht het proces te laten begeleiden door een arbodienst. Daarnaast worden een arbeidsdeskundige en een re-integratiebureau ingeschakeld om de re-integratie binnen of buiten het bedrijf mogelijk te maken.

Het kost gemiddeld **€1.800** voor een arbeidsdeskundige en **€3.000** voor een re-integratiebureau per traject, plus **€1.500** voor een inzetbaarheidsrapport. Het succesvol re-integreren duurt **gemiddeld twee tot drie maanden** en de werkgever is tussen de **30-50 uur** kwijt aan het voeren van gesprekken en het vastleggen van afspraken.

Naast de regeldrukkosten is ook sprake van aanvullende financiële gevolgen omdat de zieke medewerker niet of beperkt inzetbaar is, terwijl het loon moet worden doorbetaald en de werkzaamheden moeten worden opgevangen. Daarnaast geldt dat, wanneer de werkgever onvoldoende aan deze verplichting heeft voldaan, maximaal een extra (derde) jaar loon moet worden doorbetaald inclusief de re-integratie-inspanningen.

Als het re-integratietraject niet slaagt en een medewerker blijkt arbeidsongeschikt, dan verloopt ontbinding via het UWV of werkgever en werknemer beëindigen de arbeidsovereenkomst met wederzijds goedvinden. De kosten voor deze verplichtingen zijn afzonderlijk berekend.

Sinds 2020 biedt een aantal verzekeraars de verzuim-ontzorg-verzekering aan. Deze verzekering dekt ook de kosten voor het re-integratietraject. Dergelijke verzekeringen voorkomen dat werkgevers te maken krijgen met een piek in de kosten doordat deze kosten zijn verrekend in de verzekeringspremie. Verzekeringen voor regeldrukkosten hebben macro-economisch een verhogend effect omdat de kosten door de verzekering moeten worden gedekt en hierover door de betreffende maatschappijen winstmarges worden berekend.

Werkbaarheid

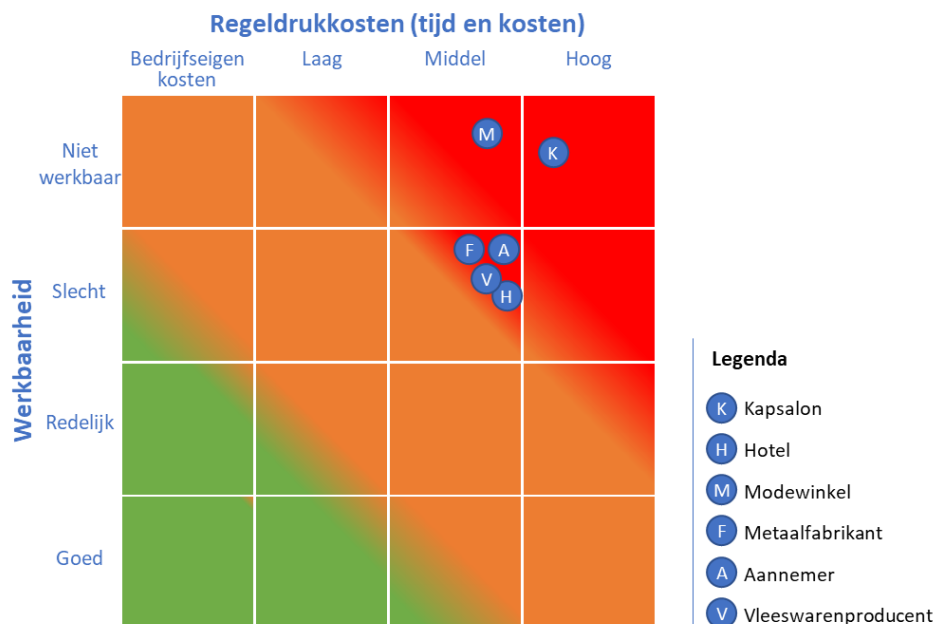
De verplichting om zieke medewerkers te re-integreren wordt door ondernemers als niet of slecht werkbaar ervaren. Het re-integratietraject is tijdrovend en vereist afhankelijkheid van externe partijen om een volledig dossier op te bouwen. Daarnaast mag de werkgever geen contact hebben met de zieke medewerker over de medische aspecten van het verzuim vanwege privacywetgeving, wat het proces bemoeilijkt.

Ondernemers vinden het belangrijk om bij te dragen aan de re-integratie van zieke medewerkers, maar de huidige verplichting leidt vooral tot extra papierwerk in plaats van maatwerk. Dit komt door de complexe regelgeving en de manier waarop uitvoerende instanties zoals het UWV hiermee omgaan. Ondernemers zijn van mening dat re-integratie na een jaar ziekte niet tot de reguliere bedrijfsvoering zou moeten behoren.

Regeldrukmatrix

In de onderstaande figuur is de regeldruk van de verplichting gepositioneerd in de regeldrukmatrix voor de zes sectoren.

Figuur 14. Regeldrukmatrix verplichting "Re-integreren zieke medewerker"

Regeldrukknelpunten

 Tijdsbesteding	Om te voldoen aan de wetgeving moeten het dossier en het verslag zo volledig en zorgvuldig mogelijk worden vastgelegd. Ondernemers huren externe deskundigen in, zoals een arbodienst of bedrijfsarts en eventuele andere adviseurs/bemiddelaars om de kans op fouten te verkleinen. Daarnaast besteden ondernemers tijd aan overleg met de werknemer en aan de verslaglegging van deze gesprekken. De werkgever is hier tussen de 30-50 uur aan kwijt.
 Kosten	De hoge kosten, gemiddeld € 6.300 , worden veroorzaakt door de kosten voor externe deskundigen die het re-integratieproces begeleiden. Dit is gedeeltelijk te verzekeren maar ook dit leidt tot kosten. Daarnaast moet tijdens het re-integratieproces het loon worden doorbetaald (deze kosten zijn niet meegenomen in deze verplichting).
 Complexiteit	Deze verplichting hangt samen met diverse andere verplichtingen, zoals de Wet verbetering poortwachter, de privacyregelgeving en de diverse ontslagprocedures. Het is daardoor niet duidelijk wanneer een werkgever voldoende heeft gedaan aan de re-integratie en aan welke eisen het dossier moet voldoen.
 Doorlooptijd	De werkgever is voor het proces voor een groot deel afhankelijk van externe deskundigen en de bereidheid van de werknemer. In algemene zin mag de werkgever wel vragen wat een medewerker nog zou kunnen of willen doen aan werk. De werkgever en werknemer maken immers bij langdurig verzuim samen een plan van aanpak op en stellen dit bij. De werkgever mag de zieke werknemer echter vanwege de privacywetgeving niet zelf vragen naar de medische aspecten van het verzuim. Dit kan het gesprek tussen werkgever en werknemer bemoeilijken, waarbij overgelaten moet worden aan de deskundigen. Deze deskundigen

 Dienstverle- ning	hebben echter beperkt zicht op de mogelijkheden binnen het bedrijf. Hierdoor wordt vaak te lang gezocht naar mogelijkheden voor re-integratie binnen het bedrijf. Het succesvol re-integreren duurt gemiddeld twee tot drie maanden.
	Mkb-ondernemers zijn van mening dat een externe deskundige te veel op afstand staat van het bedrijf, beperkt maatwerk levert en de werknemer onvoldoende stimuleert om het werk te hervatten. Bovendien is er voor de werkgever geen garantie dat met de inhuur van een externe deskundige de wettelijke verplichting goed is doorlopen.
	Ook vinden de mkb-ondernemers de rol van het UWV tijdens het re-integratieproces niet duidelijk, terwijl deze wel het re-integratiedossier moet beoordelen bij een WIA-aanvraag.

Suggesties voor reductievoorstellen

De doelstelling van de beslisboom is om de regeldruk van wettelijke verplichtingen af te wegen tegen de maatschappelijke risico's die deze verplichting beoogt te beperken. Op basis hiervan is geïnventariseerd wat eventuele suggesties zijn om de regeldruk (in termen van werkbaarheid en regeldrukkosten) te verminderen. In de onderstaande tabel is dit samengevat, omdat dit een generieke verplichting is, is het verwachte effect op de regeldruk voor alle sectoren gelijk. Onder de tabel wordt hierop een toelichting gegeven.

Stap	Suggesties voor reductievoorstellen	Effect regeldruk (matrix)
A. Beleidsdoel	Geen. Ondanks dat werkgevers om andere redenen de medewerking aan re-integratie doen, voorkomt deze verplichting misbruik en zorgt deze voor een gelijk speelveld.	
B. Beleidsinstrument	Verkorten verplichting naar 1 jaar in plaats van 2 jaar.	
C. Uitvoering	Maak een externe deskundige aansprakelijk voor het re-integratieproces en ontwikkel een voorgeschreven (digitaal) re-integratieproces.	
D. Communicatie	Verduidelijk de eisen en verantwoordelijkheden van het re-integratieproces voor werkgever, werknemer, externe deskundigen en het UWV.	

A. Beleidsdoel

Het beleidsdoel van deze verplichting uit de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA) beoogt activering van de arbeidsgeschiktheid. Ondernemers onderkennen dat zij een rol hebben in dit activeringsproces en zijn van mening deze rol ook te willen pakken. Zeker omdat deze verplichting samenhangt met de verplichting 'Loon doorbetalen bij ziekte' worden werkgevers sowieso gestimuleerd om een zieke medewerker weer aan het werk te krijgen. Vanuit deze en de intrinsieke motivatie om medewerkers binnen het bedrijf actief te houden, zou deze verplichting afgeschaft kunnen worden. Om misbruik te voorkomen en te zorgen voor een gelijk speelveld ligt dit echter niet voor de hand.

B. Beleidsinstrument

De verplichting stelt dat de werkgever - zolang het re-integratietraject voortduurt, maar tenminste tot twee jaar na ziekte van de medewerker - in gesprek moet blijven met de werknemer om afspraken te maken over werkhervatting en een re-integratiedossier op te bouwen. Omdat werkgevers ook om andere redenen gemotiveerd zijn een werknemer te re-integreren, gaan zij zo snel mogelijk met dit proces aan de slag. Hierdoor is binnen een jaar duidelijk of re-integratie binnen het bedrijf mogelijk is of dat gezocht moet worden naar re-integratie buiten de organisatie (het zogenaamde tweede spoor). Daar komt bij dat het de vraag is of de werkgever verantwoordelijk kan worden gehouden voor re-integratie buiten de organisatie. Enerzijds omdat de ondernemer daar zelf weinig kijkt op heeft en anderzijds omdat dit vooral een keuze is van de werknemer. De suggestie is daarom om de verplichting voor re-integratie te beperken tot 1 jaar en dit daarna door een externe partij te laten overnemen.

C. Uitvoering

Voor de re-integratie is de mkb-ondernemer volledig afhankelijk van externe deskundigen. Tegelijkertijd is het inhuren hiervan geen garantie dat de werkgever heeft voldaan aan deze verplichtingen. De suggestie is dat de werkgever voldoet aan de verplichting op het moment dat het re-integratie traject is uitbesteed (bijvoorbeeld aan een gecertificeerde arbodienst).

Vanwege de afhankelijkheid van externe deskundigen voor de invulling van het re-integratieproces en -dossier, is een andere suggestie om het re-integratiedossier veel duidelijker te omschrijven zodat helder is aan welke eisen de werkgever moet voldoen. Dit zou bijvoorbeeld gefaciliteerd kunnen worden met een digitaal systeem waar werkgever, werknemer, externe deskundigen en het UWV inzage in hebben. Met dit systeem wordt het re-integratieproces doorlopen en is voor alle partijen duidelijk wat hun verantwoordelijkheden zijn en hoe het re-integratieproces in de tijd is verlopen.

D. Communicatie

De regeldrukkosten zijn te verlagen en/of de werkbaarheid is te verbeteren door betere informatieverstrekking over verplichtingen die nauw samenhangen met de WIA. Een duidelijk overzicht van het re-integratietraject en wat hierbij de verantwoordelijkheden en verplichtingen zijn van de werkgever, werknemer, externe deskundigen en het UWV. Daarnaast kan een stappenplan voor het re-integreren van een zieke werknemer de werkgever helpen om minder of geen fouten te maken bij het opstellen van een re-integratiedossier. Dergelijke informatie wordt bijvoorbeeld via het UWV ([bijvoorbeeld Quick Start bij werkwijze Poortwachter](#)) al verstrekt, maar vanwege de afhankelijkheid van externe adviseurs en het risico om fouten te maken, vaak niet gevolgd.

6.2.3 Doorbetalen loon bij ziekte

In Art. 7:629, eerste lid van het Burgerlijk Wetboek wordt beschreven dat de werkgever het loon van de werknemer moet doorbetalen gedurende de eerste twee jaar (104 weken) waarin de werknemer geen arbeid verricht vanwege ziekte. Het gaat hierbij om 70% van het loon. Onder loon wordt verstaan: week- en maandloon, ploegen- en weekendtoeslag, overwerkvergoeding, vakantiebijslag en (afhankelijk van de formulering) dertiende maand.

In diverse Cao's zijn afspraken gemaakt dat meer dan 70% van het loon wordt doorbetaald. Zo is dit in de meeste Cao's van de MKB-indicatorbedrijven 100%, voor het hotel is de loondoorbetaling voor het eerste jaar 95% en het tweede jaar 75%. Ook kunnen ondernemers zelf besluiten om het loon bij ziekte volledig door te betalen.

Om aan deze verplichting te voldoen sluiten veel ondernemers een ziekteverzuimverzekering af. Deze verzekering dekt minimaal de loondoorbetaling bij ziekte en gaat in het algemeen uit van een eigenrisico voor een periode tussen de vier en zes weken.

Regeldrukkosten

De regeldrukkosten voor deze verplichting zijn berekend op basis van de kosten voor de ziekteverzuimverzekering plus de kosten van het eigenrisico. Voor de ziekteverzuimverzekering is uitgegaan van de gemiddelde premie per medewerker binnen de sector. De regeldrukkosten voor de MKB-indicatorbedrijven variëren van bijna € 6.000 tot € 20.000 per jaar.

Voor het eigenrisico is uitgegaan van het gemiddelde percentage kort ziekteverzuim binnen de sector, vermenigvuldigd met de gemiddelde salariskosten. Deze regeldrukkosten variëren bij de MKB-indicatorbedrijven van € 4.000 tot € 25.000 per jaar.

Een van de MKB-indicatorbedrijven heeft gekozen om volledig eigenrisicodragers te zijn omdat de premie voor de verzuimverzekering te hoog was. De totale kosten – dus kort en langdurig verzuim – bedragen voor deze ondernemer € 37.000 per jaar. Vanwege de bedrijfsomvang en de bedrijfsactiviteiten kan dit voordeliger zijn.

De interne tijdsbesteding voor deze verplichting beperkt zich tot het uitvoeren van enkele controles en het onderzoeken of een andere verzekering of pakket in combinatie met een arbodienst voordeliger is.

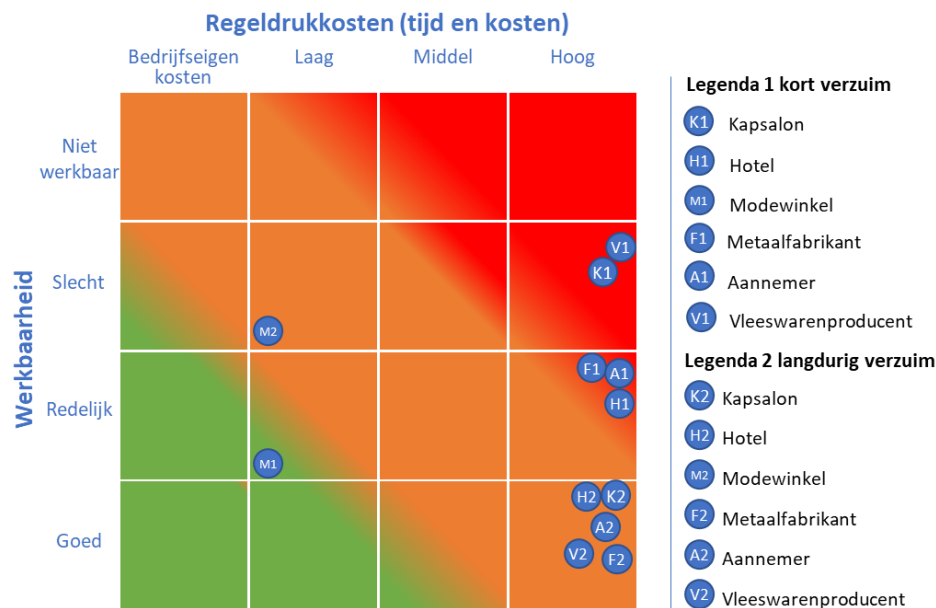
Bij alle sectoren behoren de regeldrukkosten voor loondoorbetaling tot de hoogste regeldruk kosten voor het MKB-indicatorbedrijf.

Werkbaarheid

De werkbaarheid van de verplichting wordt over het algemeen beoordeeld als redelijk, maar door sommige ondernemers als slecht. Dit hangt samen met de hoge regeldrukkosten van de verplichting en het feit dat de ondernemer volledig afhankelijk is van een derde partij. Het risico is namelijk voor met name de kleinere mkb-ondernemers te groot om de kosten van het doorbetalen van loon zelf te dragen. Het zoeken van een goede en betaalbare ziektekostenverzuimverzekering kost veel tijd doordat premies moeilijk vergelijkbaar zijn en worden gecombineerd met andere (arbo)diensten.

Regeldrukmatrix

In de onderstaande figuur is de regeldruk van de verplichting gepositioneerd in de regeldrukmatrix voor de zes sectoren.

Figuur 15. Regeldrukmatrix verplichting "Doorbetalen loon bij ziekte"**Regeldrukknelpunten**

 Tijdsbesteding	Het kost ondernemers relatief veel tijd (2 tot 5 werkdagen) om een betaalbare en passende ziekteverzuimverzekering te selecteren. De hoogte van de premie is afhankelijk van dekkningsniveau, eigen risico, ziekteverzuimcijfer van de ondernemer en diverse extra opties die worden aangeboden. Het knelpunt is bovendien dat er veel verschillende aanbieders zijn die verschillende type verzekeringen en combinaties met andere dienstverlening aanbieden. Het is daardoor moeilijk te doorgronden voor een ondernemer wat voor zijn bedrijfssituatie de beste keuze is waarmee ook aan de wettelijke verplichtingen wordt voldaan.
 Kosten	Het doorbetalen van loon bij ziekte zorgt voor hoge kosten voor ondernemers. De premie ligt tussen de 1,5 en 5,5% van de totale jaarlijkse loonsom en is van diverse factoren afhankelijk (zie hiervoor). Het kortdurend verzuim (meestal de eerste 4 tot 6 weken) is voor eigen rekening, tenzij de ondernemer een ziekteverzuimverzekering zonder eigenrisicoperiode heeft. Na deze periode neemt de verzekeraar de doorbetaling over, anders blijft de ondernemer tot 2 jaar doorbetalen. Daar komt bij dat de premie ook afhankelijk is van het ziekteverzuim binnen de organisatie, waardoor bij een langdurig zieke medewerker meteen de premie omhooggaat. Naast de regeldrukkosten ervaren ondernemers ook andere financiële risico's. Zo zorgt het wegvallen van de werknemer voor lagere omzet, geeft het zoeken naar een nieuwe werknemer dubbele lasten en heeft het directe invloed op de continuïteit van de onderneming.
 Complexiteit	Geen, verplichting is duidelijk. Vanwege de samenhang met andere verplichtingen (zoals de ziekte verzuimregistratie en aansluiten bij de arbo-dienst) is het lastig een passende en betaalbare verzekering te vinden.
 Doorlooptijd	De duur van twee jaar loondoorbetaling is voor veel ondernemers te lang.

Dienstverle-
ning

Geen knelpunten.

Suggesties voor reductievoorstellen

De doelstelling van de beslisboom is om de regeldruk van wettelijke verplichtingen af te wegen tegen de maatschappelijke risico's die deze verplichting beoogt te beperken. Op basis hiervan is geïnventariseerd wat eventuele suggesties zijn om de regeldruk (in termen van werkbaarheid en regeldrukkosten) te verminderen. In de onderstaande tabel is dit samengevat, omdat dit een generieke verplichting is, is het verwachte effect op de regeldruk voor alle sectoren gelijk. Onder de tabel wordt hierop een toelichting gegeven.

Stap	Suggesties voor reductievoorstellen	Effect regeldruk (matrix)
A. Beleidsdoel	Wettelijk maximum van 70% loondoorbetaling	
B. Beleidsinstrument	Verlaag de periode van 2 jaar naar 1 jaar loondoorbetaling.	
C. Uitvoering	Vaste tarieven of percentage per branche	
D. Communicatie	Informatieverstrekking over ziekteverzuimverzekering in combinatie met andere verplichtingen.	

A. Beleidsdoel

Het beleidsdoel van deze verplichting is het stimuleren van werkgevers om ziekteverzuim te voorkomen, te beperken en om zieke werknemers financiële ondersteuning te bieden tijdens hun ziekteperiode. De keuze voor 70% loondoorbetaling bij ziekte is gebaseerd op een afweging tussen de financiële lasten voor werkgevers en het inkomen van zieke werknemers.

Het feit dat in veel Cao's (en arbeidsvoorwaarden) werkgevers kiezen voor een hoger percentage, zorgt voor een verdere toename van de kosten¹⁷. Als bovendien met loondoorbetalingen hoger dan 70% de (financiële) prikkel bij werknemers lager wordt om te re-integreren, dan is het gekozen beleidsinstrument minder effectief.

De suggestie is om het percentage loondoorbetaling wettelijk vast te stellen op 70% en hogere percentages te ontmoedigen. Werkgevers en werknemers zullen dan vervolgens samen niet tot een hoger percentage in de onderhandeling moeten komen. Loondoorbetaling valt daarmee buiten de onderhandelingen over arbeidsvoorwaarden, waardoor hiervoor een gelijk speelveld ontstaat. Werkgevers en werknemers kunnen compensatie inrichten in de vorm van een hoger salaris (bijvoorbeeld zodat werknemers zichzelf aanvullend kunnen verzekeren) of vrije dagen die zijn te gebruiken voor kort ziekteverzuim.

¹⁷ Cao's zijn algemeen verbindend verklaard. Dit betekent dat de Cao op alle bedrijven van toepassing is, ook wanneer een bedrijf niet is aangesloten bij de brancheorganisatie die vaak als werkgeversorganisatie de onderhandelingen heeft gevoerd. Om deze reden voor de regeldrukkosten uitgegaan van de percentages die in de Cao's zijn opgenomen.

B. Beleidsinstrument

Het uitgangspunt van werkgevers is dat zij vanwege de hoge kosten en andere financiële risico's, voldoende gemotiveerd zijn om ziekteverzuim te voorkomen. De werkgever heeft daarbij als primair doel om de werknemer te re-integreren binnen de eigen organisatie. Het tweede spoor (re-integratie buiten de eigen organisatie) dat in het tweede jaar wordt ingezet, ligt voor mkb-ondernemers buiten de eigen 'span of control' waardoor de ondernemer volledig afhankelijk is van derden.

De suggestie is om de verplichting van de verantwoordelijkheid van de loondoorbetaling te beperken tot 1 jaar. Naast lagere regeldrukkosten is het voordeel hiervan dat alle partijen eerder vaststellen (bijvoorbeeld na 9 maanden) dat re-integratie binnen de bedrijfsvoering niet haalbaar is. De focus op het tweede spoor wordt daarmee sneller verkend. Deze aanbeveling gaat verder maar is wel in lijn met het voorstel dat recentelijk naar de Tweede Kamer is gestuurd door de minister van SZW ([zie brief Nr. 1176 Den Haag, 3 april](#)).

C. Uitvoering

De kosten voor de ziekteverzuimverzekering worden bepaald door de loonsom en het ziekteverzuimpercentage. Diverse aanbieders hanteren hiervoor verschillende percentages die vaak gekoppeld zijn aan het feitelijke ziekteverzuim binnen de organisatie (dit is immers gekoppeld aan de verplichting 'Bijhouden ziekteverzuim'). Voor kleine ondernemers heeft een langdurige zieke medewerker een veel grotere impact op het ziekteverzuimcijfer¹⁸. Dit betekent (en dat blijkt ook het onderzoek) dat de premies bij kleinere ondernemers en in het bijzonder degene met een hoog ziekte verzuim, aanzienlijk hogere premies betalen. Hierbij is aangegeven dat er bij langdurig ziekteverzuim vaak geen verband is tussen het ziekteverzuim en de arbeidsomstandigheden.

Een suggestie om de kosten van deze premies te beperken is om premies te laten baseren op het feitelijke ziekteverzuim met een maximum tot het gemiddelde percentage binnen de branche. Hiermee blijven ondernemers gestimuleerd om het ziekteverzuim te beperken maar worden ondernemers beschermd tegen excessen.

D. Communicatie

Ook voor deze verplichting geldt dat veel informatie door de overheid of andere (commerciële) partijen wordt verstrekt (zie bijvoorbeeld de website [Zieke werknemer?](#)). Onafhankelijke informatievoorziening over de kosten van loondoorbetaling en daaraan gerelateerde verzekeringen en combinaties met ander wettelijke verplichtingen, is echter beperkt beschikbaar. Een suggestie is daarom om als overheid deze informatievoorziening over kosten en mogelijke besparingen beter vindbaar te maken.

6.2.4 Ontslag langdurige arbeidsongeschiktheid

In [artikel 7:671a van het Burgerlijk Wetboek](#) is geregeld dat de arbeidsovereenkomst met de werknemer die niet instemt met de opzegging, door de werkgever kan worden opgezegd met schriftelijke toestemming van het UWV, wanneer sprake is van twee jaar arbeidsongeschiktheid. De werkgever moet daarvoor een procedure doorlopen en het re-integratiedossier aanleveren.

Het UWV bepaalt op basis van het re-integratiedossier of de werkgever heeft voldaan aan de verplichting 'Re-integreren zieke werknemer' en de arbeidsovereenkomst kan worden ontbonden. Als blijkt dat de werkgever onvoldoende heeft gedaan aan de re-integratie binnen en buiten de eigen organisatie, kan deze worden verplicht het dienstverband en daarmee het re-integratie proces met een jaar te verlengen.

¹⁸ Bijvoorbeeld: het ziekteverzuimcijfer bij een bedrijf met 5 medewerkers waarvan er 1 langdurig ziek is minimaal 20%, bij 20 medewerkers is dit 10%.

Regeldrukkosten

De regeldrukkosten vloeien direct voort uit het doorlopen van de procedure bij het UWV en het samenstellen van het re-integratiedossier. In theorie zou dit dossier gedurende de twee jaar moeten zijn opgebouwd. De praktijk laat echter zien dat het dossier moet worden samengesteld en onderbouwingen moeten worden opgezocht. Hiervoor is de werkgever deels afhankelijk van ingehuurd deskundigen (zie 6.2.2. 'Re-integreren zieke werknemer').

De tijd voor het opbouwen van een dergelijk dossier bedraagt voor de ondernemer gemiddeld 40 uur, ervan uitgaande dat de meeste gegevens beschikbaar zijn. Inclusief externe ondersteuning liggen de kosten tussen de € 3.000 en € 5.000. Bovendien hebben ondernemers hier niet vaak mee te maken (gemiddeld eens per 10 jaar) waardoor de regeldrukkosten voor alle ondernemers laag zijn (overeenkomend met € 300 tot € 500 per jaar).

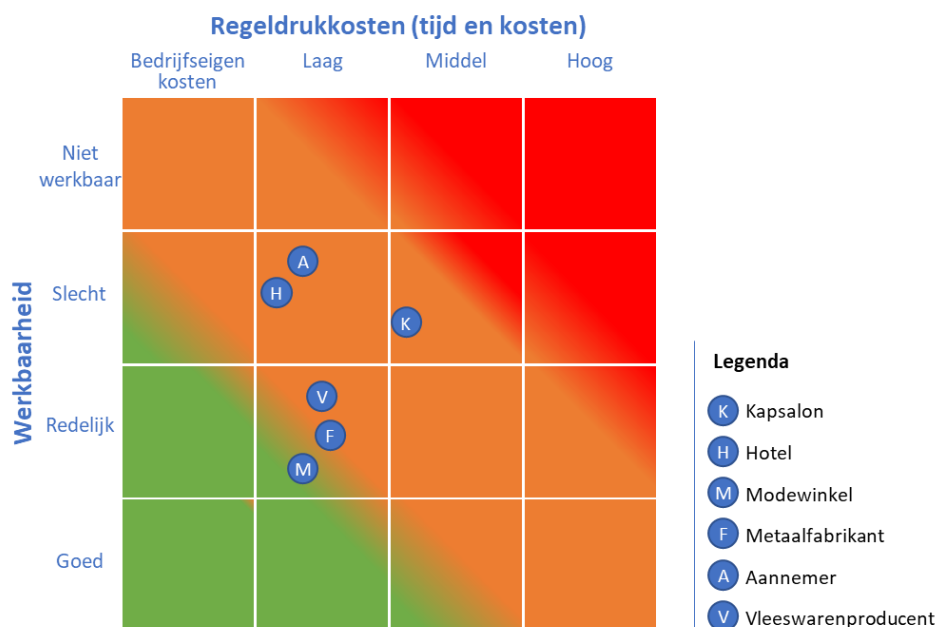
Werkbaarheid

De werkbaarheid van deze verplichting is door alle sectoren beoordeeld als slecht omdat onvoldoende duidelijk is aan welke eisen het dossier moet voldoen. Bovendien kan een ondernemer, conform de wettelijke verplichtingen, zich hebben laten bijstaan door externe adviseurs, maar volgens het UWV niet voldoen aan de eisen van re-integratie. Dit betekent dat een ondernemer niet kan vertrouwen op de externe adviseur of de bedrijfsarts. Zeker adviezen van bedrijfsartsen – het is verplicht deze te betrekken – kunnen dus door het UWV ter discussie worden gesteld. De dreiging van het extra derde jaar re-integratie en bijbehorende loondoorbetaling zorgt voor onzekerheid.

Regeldrukmatrix

In de onderstaande figuur is de regeldruk van de verplichting gepositioneerd in de regeldrukmatrix voor de zes sectoren.

Figuur 16. Regeldrukmatrix verplichting "Ontslag langdurige arbeidsongeschiktheid"

Regeldrukknelpunten

 Tijdsbesteding	De samenstelling van het dossier kost relatief veel tijd omdat tot het oordeel van het UWV onduidelijk is of de ondernemer heeft voldaan aan de verplichting 'Re-integreren zieke medewerker'. Hierdoor zijn ondernemers geneigd om een zo compleet mogelijk dossier aan te leveren (over-compliance). Het opbouwen van een dossier kost een ondernemer gemiddeld 40 uur .
 Kosten	Mkb-ondernemers proberen het risico van de hoge kosten van een derde jaar loondoorbetaling te beperken door externe deskundigen in te huren. De kosten hiervoor zijn meegenomen bij de verplichting re-integreren zieke medewerker (zie paragraaf 6.2.2.).
 Complexiteit	Een knelpunt is dat de criteria waarmee het UWV het dossier beoordeelt niet duidelijk zijn. Ook is de inhuur van externe deskundigen geen garantie dat het dossier wordt goedgekeurd.
 Doorlooptijd	Het voorleggen van het dossier vindt plaats aan het einde van de termijn van twee jaar. Het knelpunt is dat ondernemers tot die tijd, vanwege hoge kosten, geen nieuwe medewerker (in vaste dienst) kunnen aannemen. Hoe eerder duidelijkheid is over de afloop van de re-integratie, hoe sneller de ondernemer zekerheid heeft. Meestal beslist UWV binnen 4 weken . Is er een extra ronde van hoor en wederhoor nodig dan is de behandeltermijn meestal 7 weken . Deze doorlooptijden beoordelen ondernemers als lang omdat de ondernemer al twee jaar bezig is met de re-integratie.
 Dienstverlening	Ondernemers geven aan dat wanneer contact wordt gezocht met het UWV, ondernemers geen informatie krijgen over wanneer een dossier volledig of compleet is en ingeleverd kan worden bij het UWV. Daarnaast toetst het UWV niet tussendoor of een ondernemer nog informatie mist voordat het dossier volledig is.

Suggesties voor reductievoorstellen

De doelstelling van de beslisboom is om de regeldruk van wettelijke verplichtingen af te wegen tegen de maatschappelijke risico's die deze verplichting beoogt te beperken. Op basis hiervan is geïnventariseerd wat eventuele suggesties zijn om de regeldruk (in termen van werkbaarheid en regeldrukkosten) te verminderen. In de onderstaande tabel is dit samengevat, omdat dit een generieke verplichting is, is het verwachte effect op de regeldruk voor alle sectoren gelijk. Onder de tabel wordt hierop een toelichting gegeven.

Stap	Suggesties voor reductievoorstellen	Effect regeldruk (matrix)
A. Beleidsdoel	Geen, beleidsdoel is duidelijk.	
B. Beleidsinstrument	Meer uitgaan van vertrouwen en de 100% controle voor deze verplichting steekproefsgewijs inrichten.	
C. Uitvoering	Het naar voren halen van het toetsingsmoment en/of de inhuur van derden erkennen als maatregel waarmee is voldaan aan het re-integratietraject.	
D. Communicatie	Actieve communicatie met de werkgever over de inhoud en opbouw van het dossier.	

A. Beleidsdoel en B. beleidsinstrument

Het beleidsdoel van deze verplichting is om na te gaan of de werkgever voldoende heeft gedaan om aan de verplichting 'Re-integreren zieke medewerker' te voldoen. Het UWV doet dit door alle dossiers te controleren. De suggestie is daarom om meer uit te gaan van vertrouwen en dossiers minder uitgebreid te toetsen. Bij gerichte aanwijzingen kan het UWV dan vragen om nadere informatie en een meer diepgaande controle van het dossier uit te voeren. Als blijkt dat de werkgever onvoldoende heeft gedaan kan het UWV alsnog de loonsanctie opleggen.

C. Uitvoering

Nu toetst het UWV het re-integratiedossier na twee jaar ziekte als de werknemer een WIA-aanvraag indient. De suggestie is om dit toets-moment naar voren te halen, bijvoorbeeld drie maanden voor afloop van de twee jaar termijn. Het voordeel hiervan is dat eerder duidelijk is dat de werkgever aan de verplichtingen heeft voldaan en eventueel nog aanvullende maatregelen kan nemen.

Daarnaast speelt dat het tweede jaar zich vooral richt op het tweede spoor. Hiervoor zal een mkb-ondernemer altijd afhankelijk zijn van een derde partij en de werknemer zelf. Kortom, de mkb-ondernemer kan het proces faciliteren maar niet sturen op de uitkomst. Hierdoor is bovendien niet duidelijk wanneer de ondernemer genoeg heeft gedaan om deze re-integratie te faciliteren.

De suggestie is daarom dat wanneer een werkgever een externe deskundige heeft ingehuurd voor het tweede spoor, deze voldoende heeft gedaan in het kader van de verplichting. Hiermee wordt voor ondernemers sneller duidelijk wat de afloop van het traject wordt, kan sneller een vervangende collega worden aangenomen en wordt de onzekerheid op een derde jaar loondoorbetaling weggenomen.

D. Communicatie

Het UWV verstrekt op haar website voldoende informatie over het proces en de wijze van beoordeling. Desondanks geeft dit bij ondernemers onvoldoende duidelijkheid. Dit is te verbeteren door het dossier vooraf te bespreken (bijvoorbeeld via onlineoverleg) zodat voor de ondernemer tijdig duidelijk is wat het UWV verwacht en hoe zij gaat beoordelen.

6.3 Cluster Arbeidsmarkt

De verplichtingen 'Het betalen van de transitievergoeding' en 'Premie differentiatie tijdelijke contracten (Wab)' zijn weliswaar vanuit een andere wet en vanuit een ander beleidsdoel van toepassing, toch lijkt sprake te zijn stapeling. Om deze reden zijn deze verplichtingen in dit cluster samengenomen.

6.3.1 Betalen transitievergoeding

In artikel [Art. 7:673, eerste lid en 7:673e, eerste lid Burgerlijk Wetboek](#) is de verplichting opgenomen tot het betalen van een transitievergoeding. Het betalen van een transitievergoeding aan een werknemer bij ontslag, beëindiging dienstverband vanwege langdurig ziekte of wanneer een tijdelijk contract niet wordt verlengd. De verplichting geldt ook als een medewerker minder uren gaat werken op verzoek van de werkgever (niet op eigen verzoek en niet wanneer een werknemer zelf ontslag neemt).

Regeldrukkosten

De regeldrukkosten bestaan voornamelijk uit de transitievergoeding. Dit is opgebouwd uit 1/3 maandsalaris per gewerkt jaar (hierover hoeven geen werkgeverskosten te worden betaald). De regeldrukkosten van deze verplichting worden voornamelijk bepaald

door de mate waarin wordt gewerkt met tijdelijke contracten. De regeldrukkosten van de transitievergoeding zijn om die reden hoger bij de het hotel en de modewinkel. Ook kleine ondernemers die het risico te hoog vinden om medewerkers in vaste dienst te nemen en om die reden werken met tijdelijke contracten, hebben te maken met hogere regeldrukkosten (de kapsalon).

Daarnaast wordt de transitievergoeding betaald wanneer afscheid wordt genomen van een medewerker. Dit laatste is niet verplicht maar is de uitkomst van het onderhandelingsproces over de vaststellingsovereenkomst (voor een nadere toelichting zie 6.1.3).

De regeldrukkosten zijn afhankelijk van de omvang van de onderneming en variëren daarom bij de MKB-indicatorbedrijven van € 2.000 (ontslag na een langer dienstverband) tot € 16.000 per jaar (voor organisaties die veel werken met tijdelijke arbeidscontracten).

Werkbaarheid

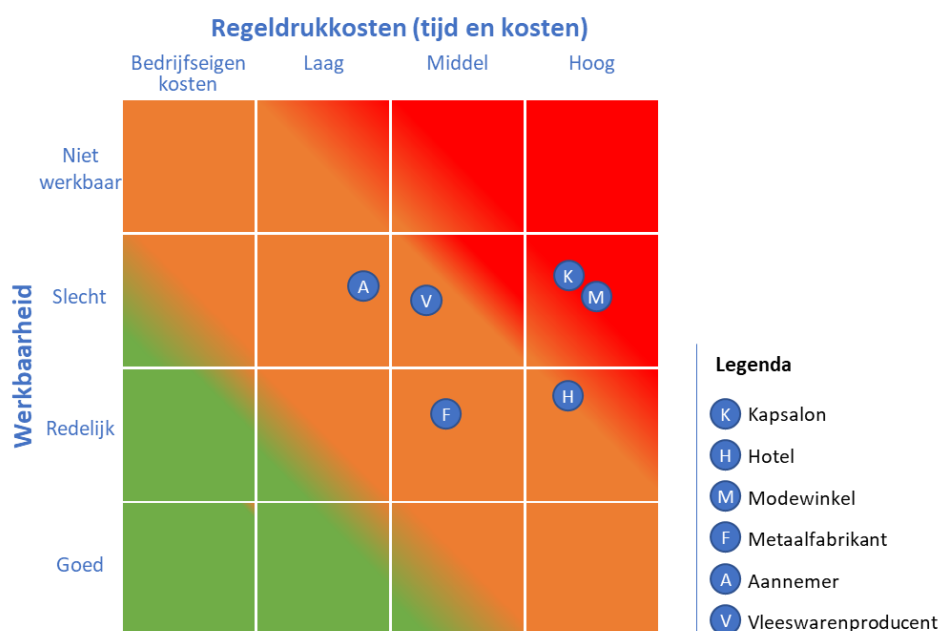
Het bepalen van de hoogte van de transitievergoeding is duidelijk en wordt uitgevoerd door de salarisadministratie. De meeste ondernemers beoordelen de transitievergoeding daarom als redelijk werkbaar. Ondernemers die hoge regeldrukkosten ervaren beoordelen de werkbaarheid als slecht werkbaar omdat sprake is van stapeling van verplichtingen die erop gericht zijn de werknemer te begeleiden naar een nieuwe baan.

Het gaat dan om de verplichtingen die gericht zijn op het begeleiden, opleiden en trainen van werknemers. Daarnaast zijn vanuit ontslagbescherming ook diverse verplichtingen van toepassing die gericht zijn op inkomenszekerheid en re-integratie voor werknemers.

Regeldrukmatrix

In de onderstaande figuur is de regeldruk van de verplichting gepositioneerd in de regeldrukmatrix voor de zes sectoren.

Figuur 17. Regeldrukmatrix verplichtingen "Betalen transitievergoeding"

Regeldrukknelpunten

 Tijdsbesteding	Geen knelpunten, het is duidelijk op welke wijze de transitievergoeding moet worden berekend.
--	---

 Kosten	De transitievergoeding voor tijdelijke contracten is hoog en dit leidt tot hogere loonkosten terwijl ook andere verplichtingen de transitie naar ander werk faciliteren. De regeldrukkosten zijn afhankelijk van de omvang van de onderneming variëren daarom bij de MKB-indicatorbedrijven van € 2.000 (ontslag na een langer dienstverband) tot € 16.000 per jaar (voor organisaties die veel werken met tijdelijke arbeidscontracten).
 Complexiteit	Geen knelpunten
 Doorlooptijd	Geen knelpunten
 Dienstverlening	Geen knelpunten

Suggesties voor reductievoorstellen

De doelstelling van de beslisboom is om de regeldruk van wettelijke verplichtingen af te wegen tegen de maatschappelijke risico's die deze verplichting beoogt te beperken. Op basis hiervan is geïnventariseerd wat eventuele suggesties zijn om de regeldruk (in termen van werkbaarheid en regeldrukkosten) te verminderen. In de onderstaande tabel is dit samengevat, omdat dit een generieke verplichting is, is het verwachte effect op de regeldruk voor alle sectoren gelijk. Onder de tabel wordt hierop een toelichting gegeven.

Stap	Suggesties voor reductievoorstellen	Effect regeldruk (matrix)
A. Beleidsdoel	Transitievergoeding bij ontslag via de kantonrechter compenseren voor de periode dat loon is doorbetaald.	
B. Beleidsinstrument	Afschaffen transitievergoeding voor tijdelijke contracten.	
C. Uitvoering	Verrekenen transitievergoeding met gemaakt kosten voor trainingen en opleidingen gericht op transitie.	
D. Communicatie	Geen	

A. Beleidsdoel

De transitievergoeding is bedoeld als compensatie voor het ontslag van een werknemer met een tijdelijk of vast contract. Deze is ontstaan als vereenvoudiging van het ontslagrecht. De rechter bepaalde voorheen de hoogte van de ontslagvergoeding en deze is nu bij wet geregeld. Deze wijziging geeft de werkgever meer zekerheid over deze vergoeding. De rechter kan echter naast de wettelijke transitievergoeding alsnog aanvullend een ontslagvergoeding opleggen. Deze zogenaamde billijke vergoeding is van toepassing voor ernstig verwijtbaar gedrag van de werkgever en in bepaalde situaties waarin het ontslagrecht niet juist is toegepast.

De procedure via de Kantonrechter kost vaak al drie maanden waarin loon is doorbetaald en de werknemer is vrijgesteld van werk. Deze kosten (uitgezonderd omstandigheden

die buiten de invloedssfeer van de werknemer vallen) zouden moeten worden afgetrokken van de berekende transitievergoeding (zie ook paragraaf 6.1).

B. Beleidsinstrument

Voorheen was de ontslagvergoeding niet van toepassing op tijdelijke contracten. Deze is ingevoerd om de positie van flexwerkers te versterken en hun inkomenspositie te verbeteren¹⁹. Deze maatregel heeft geleid tot een verhoging van de regeldrukkosten voor ondernemers. Aangezien er reeds andere verplichtingen zijn die zich richten op het verbeteren van de positie van flexwerkers en er bovendien nog aanvullende maatregelen worden voorbereid²⁰, is de suggestie om de transitievergoeding voor tijdelijke contracten af te schaffen. Dit voorkomt stapeling van verplichtingen voor mkb-ondernemers.

C. Uitvoering

Een belangrijk uitgangspunt bij de transitievergoeding was ook dat de werknemer hiermee de overgang naar een andere baan kan overbruggen en eventueel opleidingen hiervoor kan bekostigen. In [Art. 7:673, lid 6, BW](#) is opgenomen dat onder voorwaarden door de werkgever gemaakte kosten om de werknemer naar een andere baan te begeleiden, in mindering zijn te brengen op de transitievergoeding. In de praktijk wordt deze mogelijkheid beperkt gebruikt omdat de werknemer hiermee vooraf moet instemmen²¹. De suggestie is daarom om deze maatregel te vereenvoudigen zodat dit standaard in de verrekening van de transitievergoeding is mee te nemen. Hiermee worden werkgevers die transitie van hun medewerkers bevorderen en stimuleren beloond.

D. Communicatie

De verplichting van de transitievergoeding is in principe duidelijk voor ondernemers. Via diverse websites is informatie beschikbaar over wanneer deze van toepassing is en hoe de hoogte van de vergoeding moet worden berekend. Veel van deze informatie is gericht op de werknemer. Informatie voor de werkgever die expliciet maakt wanneer de transitievergoeding niet verplicht is (bijvoorbeeld bij een vaststellingsovereenkomst) of wanneer kosten in mindering zijn te brengen, lijkt minder bekend te zijn bij ondernemers. De suggestie is daarom hierover gericht naar ondernemers te communiceren.

6.3.2 Premiedifferentiatie tijdelijke contracten (Wab)

Per 1 januari 2020 is de Wet arbeidsmarkt in balans (WAB) in werking getreden. De Wab bestaat uit een samenhangend pakket van maatregelen ter bevordering van een sterke en goed functionerende arbeidsmarkt. Eén van de maatregelen is [premieredifferentiatie WW naar aard van het contract](#)²². In de WAB is opgenomen een lage WW-premie voor bepaalde vaste arbeidsovereenkomsten en een hoge WW-premie voor flexibele arbeidsovereenkomsten.

Regeldrukkosten

De regeldrukkosten zijn berekend op basis van het verschil tussen de twee WW-premies van 5 procentpunt. De regeldrukkosten zijn van toepassing op mkb-ondernemers die werken met tijdelijke contracten of vanwege de financiële risico's geen vaste contracten afsluiten. Dit betreft voornamelijk de kapsalon, het hotel en de modewinkel. De regeldrukkosten bedragen tussen de **€ 2.000 en € 50.000** per jaar.

Werkbaarheid

¹⁹ Zie hoofdstuk 5, van Ontslagrecht in hoofdlijnen – 2020 Tweede herziene druk van De Wet werk en zekerheid. Deventer, van F. Pennings & L. Sprengers (eds.).

²⁰ Zie kamerbrief van 3 april 2023 [Betreft Voortgang uitwerking arbeidsmarktpakket](#)

²¹ Zie 5.2.9 Ontslagrecht in hoofdlijnen 2020 - Tweede herziene druk van De Wet werk en zekerheid. Deventer, van F. Pennings & L. Sprengers (eds.).

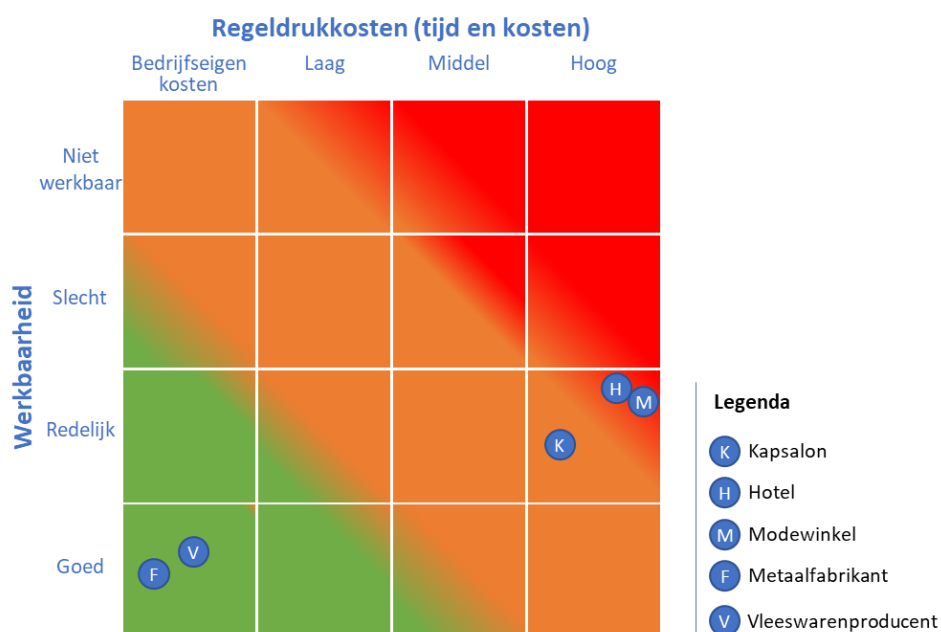
²² De premieredifferentiatie WW (Werkloosheidswet) is geregeld in de Wet financiering sociale verzekeringen (Wfsv). Specifiek wordt de premieredifferentiatie WW behandeld in de artikelen 25a tot en met 25e van de Wfsv.

De werkbaarheid van de verplichting is beoordeeld als redelijk omdat de berekening hiervan verloopt door de extern uitbestede loonadministratie. Ondernemers hebben in het kader van de werkbaarheid aangegeven dat bij deze verplichting sprake is van stapeling met de transitievergoeding voor tijdelijke contracten. Ondernemers zijn van mening dat in – bepaalde branche – het werken met tijdelijke contracten onvermijdelijk is. Zij krijgen daarom hogere kosten opgelegd zonder dat zij hier zelf invloed op hebben.

Regeldrukmatrix

In de onderstaande figuur is de regeldruk van de verplichting gepositioneerd in de regeldrukmatrix.

Figuur 18. Regeldrukmatrix verplichting "Premie differentiatie tijdelijke contracten (Wab)"

Suggesties voor reductievoorstellen

De doelstelling van de beslisboom is om de regeldruk van wettelijke verplichtingen, af te wegen tegen de maatschappelijke risico's die deze verplichting beoogt te beperken. Op basis hiervan is geïnventariseerd wat eventuele suggesties zijn om de regeldruk (in termen van werkbaarheid en regeldrukkosten) te verminderen. In de onderstaande tabel is dit samengevat, omdat dit een generieke verplichting is, is het verwachte effect op de regeldruk voor alle sectoren gelijk. Onder de tabel wordt hierop een toelichting gegeven.

Stap	Suggesties voor reductievoorstellen	Effect regeldruk (matrix)
A. Beleidsdoel	Indien andere verplichtingen met zelfde beleidsdoel niet worden geoptimaliseerd, kan deze verplichting worden afgeschaft.	
B. Beleidsinstrument	Kleine (startende) ondernemers uitzonderen voor deze verplichting.	

C. Uitvoering	Geen	
D. Communicatie	Geen	

A. Beleidsdoel

Het beleidsdoel van deze verplichting is duidelijk en ondernemers geven aan dat zij over het algemeen op zoek zijn naar een vaste arbeidsrelatie. Deze recent opgevoerde verplichting veroorzaakt voor bepaalde sectoren hogere regeldrukkosten en is een stapeling op meer complexe verplichtingen die zijn gerelateerd aan de transitievergoeding en het ontslagrecht.

Juist omdat de werkbaarheid van deze verplichting als goed is beoordeeld zou de regeldrukvermindering vooral moeten worden gezocht in de suggesties voor reductievoorstellen die zijn gedaan bij de transitievergoeding en het ontslagrecht. Worden deze niet gerealiseerd dan zou overwogen kunnen worden om deze verplichting af te schaffen (omdat e.a. immers al via andere verplichtingen is geregeld).

B. Beleidsinstrument

Uit de gesprekken met mkb-ondernemers uit de zes sectoren blijkt dat zij gericht zijn op het aangaan van een duurzame arbeidsrelatie. Het aanbieden van een tijdelijke overeenkomst is daarmee vooral bedoeld om de financiële risico's die samenhangen met het werkgeverschap te beperken. Vooral voor kleine (minder dan 10 Fte) en startende ondernemers zijn deze risico's groot. De suggestie is daarom om deze verplichting af te schaffen voor kleinere mkb-ondernemers. Voordeel hiervan is dat andere wettelijke verplichtingen vaste contracten blijven stimuleren en dat de werknemer geen financiële impact ervaart.

C. Uitvoering en D. Communicatie

Geen suggesties voor reductievoorstellen.

6.4 Cluster overig Generiek

6.4.1 Meewerken uitvragen CBS

Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) verzoekt om statistische gegevens te verstrekken. Dit is bepaald in [artikel 33 van de Wet op het Centraal bureau voor de statistiek](#). Om hieraan te voldoen moet de ondernemers gegevens bijhouden, ontsluiten en aanleveren.

Regeldrukkosten

Het aantal verzoeken van het CBS dat mkb-ondernemers ontvangen kan variëren van geen tot enkele per jaar. Bij sommige uitvragen gaat het om een beperkt aantal vragen, bij andere uitvragen om uitgebreide vragenlijsten. Het begrijpen van de vraagstelling en vervolgens verzamelen en verwerken van de informatie in de vragenlijsten van het CBS kost tijd. Wanneer de vraagstelling niet aansluit bij de cijfers zoals die binnen de boekhouding worden geregistreerd of de vraagstelling niet wordt begrepen, kost het meer tijd of moet de ondernemer hiervoor het administratiekantoor of de accountant in schakelen. In dat geval worden er externe kosten gemaakt.

Werkbaarheid

Hoewel de regeldrukkosten mee lijken te vallen, wordt de werkbaarheid van deze verplichting door de meeste referentiebedrijven ondernemers als slecht werkbaar

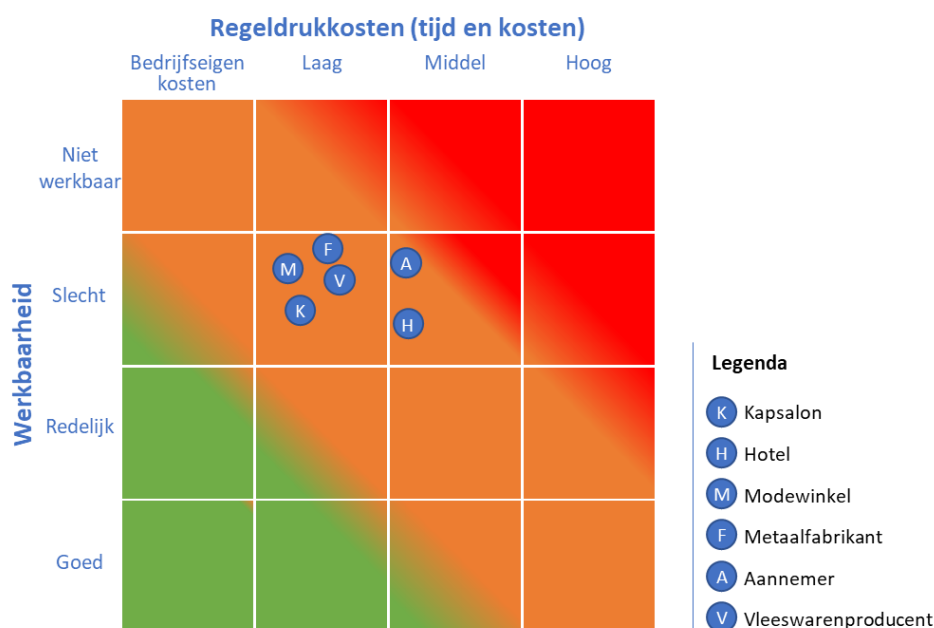
beoordeeld. Zo werd genoemd dat de vraagstelling niet altijd duidelijk is en dat de gevraagde informatie niet altijd in die vorm binnen de bedrijfsvoering beschikbaar is. Ook zijn voorbeelden gegeven van enquêtes die met een bepaalde frequentie moeten worden uitgevoerd, maar waarvoor de eerder ingevulde gegevens dan niet meer beschikbaar zijn. Het gevolg is dat iedere keer opnieuw de vraagstelling moet worden begrepen, maar ook dat ondernemer zijn eigen ontwikkeling niet kan zien. Dergelijke CBS-enquêtes hebben dan voor de ondernemer zelf geen meerwaarde.

Ondernemers ervaren de tijdsbesteding ook vaak als dubbel werk, omdat zij de opgevraagde informatie al aan andere instellingen hebben verstrekt. Er wordt echter wel voldaan aan de verplichting. Sommige ondernemers geven hierbij aan de enquêtes niet volledig in te vullen. Het aanleveren van gegevens aan het CBS is niet vrijblijvend (CBS wet, art.33). Deze verplichting wordt door het CBS gehandhaafd..

Regeldrukmatrix

In de onderstaande figuur is de regeldruk van de verplichting gepositioneerd in de regeldrukmatrix voor de zes sectoren.

Figuur 19. Regeldrukmatrix verplichting "Meewerken uitvragen CBS"

Regeldrukknelpunten

 Tijdsbesteding	Door de verschillende soorten uitvragen, telt dit samen op tot een hoge ervaren tijdsinvestering voor de ondernemer. De ondernemer is tijd kwijt aan het bijhouden van informatie, opzoeken hiervan en invullen. Daarnaast wisselen de jaarlijkse uitvragen waardoor de ondernemer een extra tijdsinvestering heeft voor het doornemen en begrijpen van de uitvraag. Mogelijk moet de ondernemer zijn gegevens aanpassen zodat het aansluit bij de uitvraag.
 Kosten	Ondernemers geven aan dat zij niet elke uitvraag begrijpen en daardoor externe hulp nodig hebben. Dit zorgt voor extra kosten van de accountant. Ook wanneer de ondernemer het invullen een te hoge tijdsinvestering vindt, sturen zij het CBS-verzoek door naar de accountant. Deze kosten worden ervaren als hoog doordat het geen waarde toevoegt voor het bedrijf.

 Complexiteit	In sommige gevallen worden vragenlijsten of definities als onduidelijk ervaren. Ook sluiten de gegevens van de ondernemer niet altijd 1-op-1 aan bij de uitvragen. Zo noteren de ondernemers producten in stuks of kilo's terwijl het CBS het uitvraagt in Euro's.
 Doorlooptijd	Geen knelpunten
 Dienstverlening	De ondernemers ervaren het invullen van de uitvragen als dubbel werk. De opgevraagde informatie wordt al doorgegeven aan andere instellingen, zoals de belastingdienst. Daarnaast hebben de uitvragen beperkte toevoegde waarde voor de ondernemers. Het CBS kijkt met name terug, in tegenstelling tot de bedrijven en branches die liever vooruitkijken. Het doel is onduidelijk voor de bedrijven.

Suggesties voor reductievoorstellen

De doelstelling van de beslisboom is om de regeldruk van wettelijke verplichtingen, af te wegen tegen de maatschappelijke risico's die deze verplichting beoogt te beperken. Op basis hiervan is geïnventariseerd wat eventuele suggesties zijn om de regeldruk (in termen van werkbaarheid en regeldrukkosten) te verminderen. In de onderstaande tabel is dit samengevat, omdat dit een generieke verplichting is, is het verwachte effect op de regeldruk voor alle sectoren gelijk. Onder de tabel wordt hierop een toelichting gegeven.

Stap	Suggesties voor reductievoorstellen	Effect regeldruk (matrix)
A. Beleidsdoel	Geen	
B. Beleidsinstrument	Frequentie verlagen en/of introduceren van een statistiek pauze.	
C. Uitvoering	Informatie beter laten aansluiten op de bedrijfsvoering of behoefte aan inzicht	
D. Communicatie	Vraagstelling en definities nog beter uitleggen	

A. Beleidsdoel en beleidsinstrument

De verplichting draagt bij aan het beleidsdoel en bovendien is dit voor bepaalde uitvragen (soms inclusief de frequentie) voorgeschreven vanuit Europese wetgeving.

Bedrijven hebben het idee dat wanneer zij eenmaal een uitvraag hebben ontvangen vanuit het CBS, zij alleen meer uitvragen ontvangen. Om deze reden is de suggestie een CBS-pauze te introduceren waarbij bedrijven voor tenminste 5 jaar niet meer worden bevraagd.

C. Uitvoering

De uitvoering is te vereenvoudigen door de informatie in de verzoeken van het CBS beter aan te laten sluiten bij de beschikbare gegevens van de bedrijven. Bedrijven noteren bij productverkoop het aantal stuks of de kilo's. Het CBS vraagt deze informatie soms op in euro's. De ondernemer moet de productverkoop hiervoor omrekenen.

Andere suggestie is om de toegevoegde waarde van de CBS-enquêtes te vergroten door gegevensreeksen bij te houden. Bij het merendeel van de uitvragen kan de ondernemer niet zien welke gegevens eerder zijn ingevoerd (tenzij gearhiveerd). Door de ondernemer inzicht te geven in de ontwikkeling in de tijd (van bijvoorbeeld het personeelsbestand) krijgt de gevraagde informatie meerwaarde voor de ondernemer. Door dergelijke dashboards te ontwikkelen krijgen bedrijven immers zelf ook meer inzicht in hun bedrijfsontwikkeling.

D. Communicatie

Ondernemers geven aan dat zij niet op de hoogte zijn van de genomen maatregelen om de verzoeken te vereenvoudigen. Het CBS kan aangeven wat er veranderd is ten opzichte van vorige verzoeken. Dit kan zorgen voor meer begrip vanuit de ondernemers. Ook kunnen gebruikte definities beter aansluiten op de bedrijfsvoering en/of beter worden uitgelegd.

6.4.2 Het uitvoeren van de RI&E

In [artikel 5 lid 1 en 2 van de Arbowet](#) schrijft voor dat de werkgever schriftelijk alle arbo-risico's moet vastleggen inclusief de maatregelen en planning ([art. 5 lid 3 en 4](#)) om deze risico's te voorkomen. De RI&E moet extern worden getoetst bij meer dan 25 medewerkers of wanneer er geen door werkgevers- en werknemersorganisatie erkende branche RI&E beschikbaar is (zie art. 14 onder a en lid 12).

Regeldrukkosten

De regeldrukkosten van deze verplichting worden veroorzaakt door het opstellen van de RI&E en het eventueel extern laten toetsen. Het opstellen van de RI&E kunnen ondernemers zelf, hiervoor zijn verschillende hulpmiddelen via RI&E.nl of de brancheorganisatie beschikbaar.

Vooraf voor mkb-ondernemers waar sprake is van beperkte arbeidsrisico's zoals de kapsalon en de modewinkel (door bedrijven aangeduid als huis-tuin-en-keuken-risico's) kost het opstellen van de RI&E de nodige tijd, [gemiddeld 1 werkdag](#). Vaak kiezen zij er dan voor de RI&E in samenwerking met de branche of door externe deskundige te laten uitvoeren. Dit kost per locatie rond de [€ 1.000](#).

Voor mkb-ondernemers die binnen de bedrijfsvoering te maken hebben met grotere arbo-risico's zoals bij bouw, metaal en voedingsmiddelen productie, sluit de RI&E aan bij de bedrijfsvoering. De regeldrukkosten zijn daarom lager, ook wordt dit gedaan door een daarvoor aangewezen medewerker die vaak op dagelijkse basis bezig is met arbo en veiligheid. De externe toetsing kost een bedrijf tussen de [€ 2.000 en € 3.000](#).

Werkbaarheid

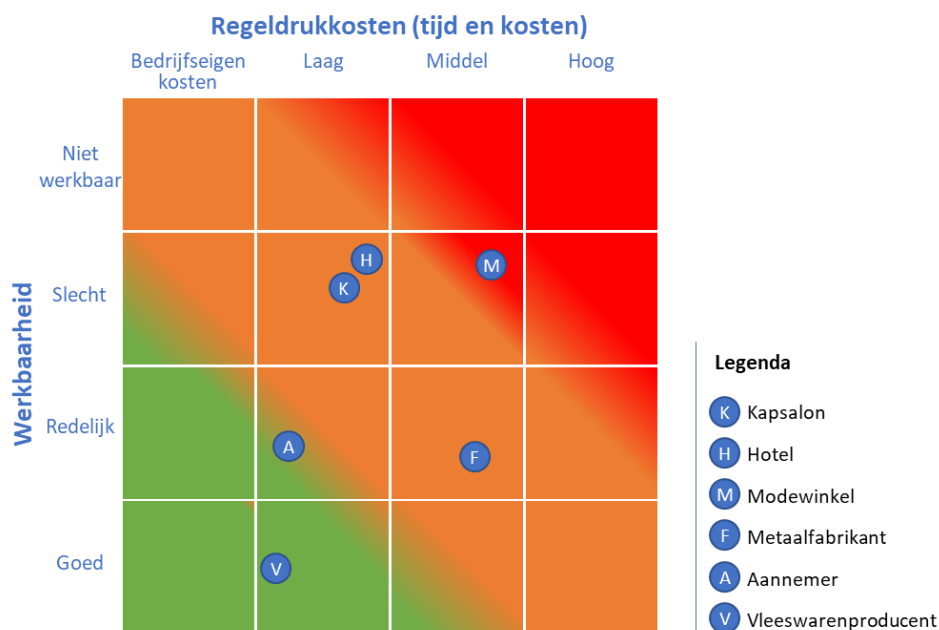
Mkb-ondernemers die beperkte kennis hebben van arbo-risico's en daarbij gebruikte terminologie, beoordelen de RI&E als slecht werkbaar. Bovendien zien zij dit als een administratieve verplichting omdat het vooral gaat om het schriftelijk vastleggen van de risico en maatregelen. Het wel of niet beschikbaar hebben van een branche RI&E maakt voor dit oordeel niet uit.

Mkb-ondernemers die vanwege de grotere arbo-risico's iemand hebben aangesteld om dit te monitoren (ook in het kader van aansprakelijkheidsverzekeringen), vinden de werkbaarheid van de verplichting goed. Zij maken gebruik van eigen of via de branche beschikbaar gestelde tools. De externe toetsing (voor mkb-bedrijven met meer dan 25 medewerkers) heeft echter beperkte meerwaarde omdat ondernemers zelf een goed beeld hebben van de arbo-risico's (hierdoor is ook gespreke van BAU en ervaren ook deze ondernemers nog regeldruk).

Regeldrukmatrix

In de onderstaande figuur is de regeldruk van de verplichting gepositioneerd in de regeldrukmatrix voor de zes sectoren.

Figuur 20. Regeldrukmatrix verplichting "Het uitvoeren van de RI&E"

Regeldrukknelpunten

	Tijdsbesteding	De tijdsbesteding voor een kapper of modewinkel kost al snel 1 werkdag of meer (afhankelijk van het aantal locaties). De tijdsbesteding om medewerkers te informeren over de arbo-risico's is beperkt omdat ondernemers dit doen tijdens interne overleggen.
	Kosten	De kosten voor een externe adviseur kunnen sterk variëren. Dit loopt uiteen afhankelijk van de omvang van het bedrijf en de aanwezige arbo-risico's. Voor de onderzochte sectoren ligt de bandbreedte tussen € 1.000 tot € 5.000 . Ook tussen vergelijkbare referentiebedrijven zijn grote verschillen aangetroffen. De meerwaarde van de RI&E en de inzet van de externe deskundigheid is beperkt. De externe toetsing wordt door bijna alle referentiebedrijven gezien als overbodig. De kosten hiervoor bedragen tussen de € 1.500 en € 3.000 .
	Complexiteit	Ondanks dat veel verschillende tools beschikbaar zijn, blijft de terminologie en gedachte achter de RI&E (zoals het maken van een inschatting van de kans dat het voorkomt) complex. Mkb-ondernemers beoordelen het instrument als een schriftelijke exercitie die beperkt meerwaarde heeft om daarmee in gesprek te gaan met werknemers.
	Doorlooptijd	Niet van toepassing
	Dienstverlening	Door het merendeel van de referentiebedrijven is aangegeven dat de meerwaarde van de externe toetsing beperkt is. Het levert vaak geen aanvullende inzichten of verbeteringen op.

Suggesties voor reductievoorstellen

De doelstelling van de beslisboom is om de regeldruk van wettelijke verplichtingen, af te wegen tegen de maatschappelijke risico's die deze verplichting beoogt te beperken. Op basis hiervan is geïnventariseerd wat eventuele suggesties zijn om de regeldruk (in termen van werkbaarheid en regeldrukkosten) te verminderen. In de onderstaande tabel is dit samengevat, omdat dit een generieke verplichting is, is het verwachte effect op de regeldruk voor alle sectoren gelijk. Onder de tabel wordt hierop een toelichting gegeven.

Stap	Suggesties voor reductievoorstellen	Effect regeldruk (matrix)
A. Beleidsdoel	RI&E verplichtingen omzetten naar een meer praktisch instrument voor ondernemers met beperkte arbo-risico's.	
B. Beleidsinstrument	Toestaan dat voor sectoren met beperkte arbo-risico's deze op brancheniveau worden geïnventariseerd zodat ondernemer dit praktisch met medewerkers kunnen bespreken voor de bedrijfssituatie. Afschaffen verplichte toetsing RI&E.	
C. Uitvoering	Digitaliseren van de RI&E	
D. Communicatie	Transparantie over kosten voor het opstellen of laten toetsen van een RI&E	

A. Beleidsdoel

Ondernemers onderschrijven het beleidsdoel van gezond en veilig werken, bovendien zijn zij vanwege de bedrijfscontinuïteit intrinsiek gemotiveerd om ziekteverzuim zo veel mogelijk te voorkomen. De RI&E is erop gericht om de werkgever en de werknemer bewust te maken van de arbo-risico's. Het is daarmee een administratieve verplichting waarbij ervan uit wordt gegaan dat hiermee de arbo-risico's en door het bedrijf genomen preventieve maatregelen inzichtelijk zijn. Vooral kleine ondernemers en mkb-ondernemers met beperkte arbo-risico's vinden de RI&E daarvoor geen geschikt instrument. Vooral omdat medewerkers volgens werkgevers zelf vaak onvoldoende interesse of capaciteit hebben om dergelijke documenten te lezen.

Het beleidsdoel van de wet moet meer gericht zijn op gezond en veilig werken voor medewerkers. Het iedere ondernemer laten inventariseren van de arbo-risico's draagt daar volgens ondernemers met beperkte arbo-risico's niet aan bij. De suggestie is daarom om de RI&E voor kleine ondernemers af te schaffen en te vervangen door meer praktisch beleidsinstrument.

B. Beleidsinstrument

De verplichting zou zich nog meer moeten richten op werkgever en werknemer. Beide zijn verantwoordelijk voor gezond en veilig werken. De wet stelt dat ook ([art. 11 a t/m f](#)) maar dit is lastig omdat om werknemers vaak niet bereid of geïnteresseerd zijn mee te werken aan de RI&E. De RI&E zou omgezet kunnen worden in een korte praktische training over arbo-risico's die werknemers moeten volgen. In deze training worden op brancheniveau de belangrijkste arbo-risico's besproken en uitgelegd hoe daarmee bij het bedrijf wordt omgegaan. De ondernemer kan deze training zelf geven met hulp van de

brancheorganisatie omdat deze vaak de arbo-risico's al voor de branche hebben geïnventariseerd.

In Duitsland kan een ondernemer volstaan met het jaarlijks bespreken van de arbo-risico's en hoe daarmee wordt omgegaan binnen de bedrijfsvoering. De brancheorganisatie heeft daar materiaal beschikbaar voor gesteld. Dit wordt vaak gedaan tijdens reguliere trainingen. Duitsland voldoet ook aan de EU-regelgeving.

Omdat volgens ondernemers de externe toetsing voor de bedrijven zelf weinig toegevoegde waarde heeft, wordt in overweging gegeven deze toetsing af te schaffen. Eventueel kan er ook voor worden gekozen om de grens te verhogen of de toetsing te koppelen aan specifieke arbo-risico's.

C. Uitvoering

De huidige RI&E wordt in veel gevallen nog op papier gedaan. Digitalisering kan de tijdsbesteding voor het doorlopen verkorten en onnodig inhuren van arbodeskundigen voorkomen. Op dit moment wordt gewerkt aan digitalisering van de RI&E via Steunpunt RI&E (rie.nl). Hierbij is nog wel de vraag of dit instrument erkend wordt als branche RI&E.

D. Communicatie

Er zijn veel commerciële partijen die dienstverlening aanbieden voor het uitvoeren van een RI&E. Informatie wanneer dit nodig is en wat dit maximaal zou mogen kosten helpt ondernemers een betere afweging te laten maken tussen wat zij zelf kunnen doen en of zij dit neerleggen bij een externe partij.

6.4.3 Aantonen naleving privacyregels

De Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) (art. 5 lid 2) legt de verantwoordelijkheid bij bedrijven om aan te tonen dat zij aan de *privacyregels* voldoen. De verantwoordingsplicht houdt in dat bedrijven in ieder geval:

- Een register van gegevensverwerking moeten maken en bijhouden.
- Moeten kunnen bewijzen dat toestemming is gegeven door betrokkenen voor het verwerken van persoonsgegevens.
- Datalekken moeten bijhouden in een register.

Regeldrukkosten

De regeldrukkosten voor een bedrijf hangen af van de hoeveelheid en het type gegevens dat het bedrijf verwerkt. Alle bedrijven moeten beschikken over een register van gegevensverwerking. Zij besteden vervolgens structureel tijd om te beoordelen (bijvoorbeeld bij nieuwe of gewijzigde bedrijfsactiviteiten) of de verwerkingen nog aan de regels van de AVG voldoen en of het verwerkingsregister nog moet worden aangepast. **Gemiddeld kost dit 2 uur per jaar.** Vervolgens is het bedrijf structureel tijd kwijt aan het maken en vastleggen van afspraken met partijen waarmee zij persoonsgegevens uitwisselen en aan het bijhouden van het verwerkingsregister: Een bedrijf dat bijvoorbeeld jaarlijks met 12 partijen gegevens uitwisselt is daar gemiddeld 6 uur per jaar aan kwijt. Hoewel de feitelijke tijdsbesteding relatief meevalt, wordt het door ondernemers toch als belastend ervaren, omdat zij niet goed weten hoe ze dit met hun leveranciers goed kunnen regelen.

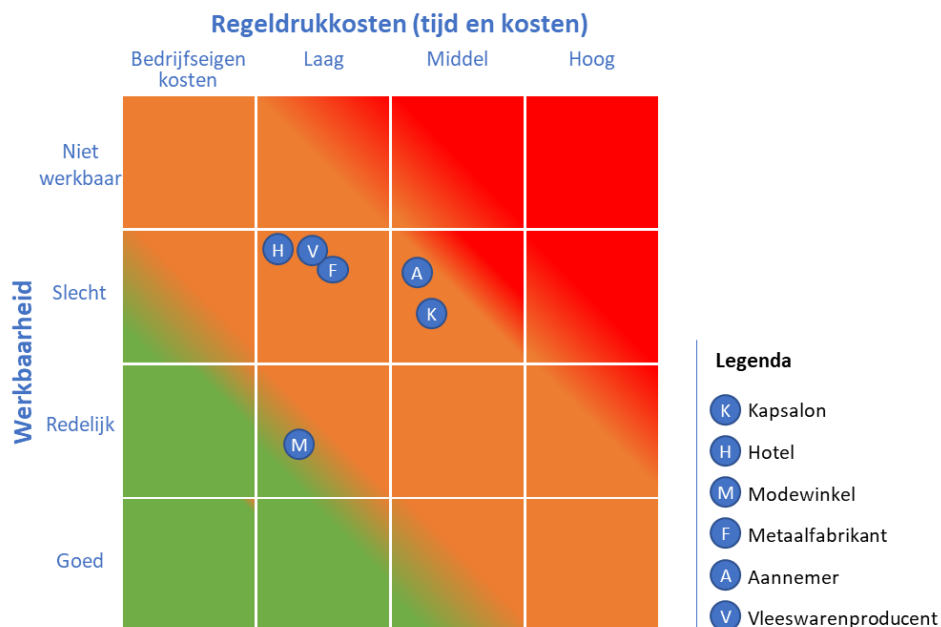
Werkbaarheid

Het oordeel over de werkbaarheid van deze verplichting wordt bepaald door onduidelijkheid over de regels en het gebrek aan ondersteuning door de controlerende instantie (Autoriteit Persoonsgegevens). In gesprekken met referentiebedrijven uit alle sectoren komt naar voren dat de verplichting niet of niet goed wordt nageleefd. Dit heeft ermee te maken dat ondernemers de privacyregels niet goed kunnen vertalen naar hun eigen situatie. Voor deze ondernemingen is het knellend dat de controlerende instantie (Autoriteit Persoonsgegevens) slecht benaderbaar is voor ondersteuning maar wel dreigt met hoge boetes.

Regeldrukmatrix

In de onderstaande figuur is de regeldruk van de verplichting gepositioneerd in de regeldrukmatrix voor de zes sectoren.

Figuur 21. Regeldrukmatrix verplichting "Aantonen naleving privacyregels"

Regeldrukknelpunten

 Tijdsbesteding	Goed voldoen aan de privacyregels vergt dat er altijd afspraken gemaakt moeten worden over de uitwisseling van persoonsgegevens. Dit kost tijd omdat er diverse administratieve werkzaamheden voor nodig zijn. Gemiddeld kost dit 4 tot 16 uur per jaar . Hoewel de feitelijke tijdsbesteding relatief meevalt, wordt het door ondernemers toch als belastend ervaren, omdat de benodigde informatie en overeenkomsten door verschillende leveranciers moet worden ondertekend.
 Kosten	Vanwege onduidelijke regels huren ondernemers vaak externe adviseurs voor begeleiding van de implementatie. De kosten hiervan kunnen uiteenlopen van € 1.500 tot € 4.000 .
 Complexiteit	De privacyregels zijn niet duidelijk. Voor ondernemingen waarvoor 'het verwerken van persoonsgegevens' geen kernactiviteit is, is vaak onduidelijk welke privacyregels op hen van toepassing zijn, wat ze vervolgens betekenen en hoe zij moeten aantonen daaraan te voldoen. Ook is de toegevoegde waarde van de privacyregels niet duidelijk voor hen.
 Doorlooptijd	Het komen tot verwerkingsovereenkomsten voordat bijvoorbeeld contactgegevens kunnen worden uitgewisseld zorgt voor vertraging van werkzaamheden.
 Dienstverlening	De Autoriteit Persoonsgegevens dreigt (in nieuwsberichten) met hoge boetes voor ondernemers die de AVG onvoldoende naleven. Ondernemers die zeker willen weten of zij voldoen aan de privacyregels kunnen echter niet bij deze controlerende instantie terecht om na te gaan of zij voldoen aan de regels.

Suggesties voor reductievoorstellen

De doelstelling van de beslisboom is om de regeldruk van wettelijke verplichtingen, af te wegen tegen de maatschappelijke risico's die deze verplichting beoogt te beperken. Op basis hiervan is geïnventariseerd wat eventuele suggesties zijn om de regeldruk (in termen van werkbaarheid en regeldrukkosten) te verminderen. In de onderstaande tabel is dit samengevat, omdat dit een generieke verplichting is, is het verwachte effect op de regeldruk voor alle sectoren gelijk. Onder de tabel wordt hierop een toelichting gegeven.

Stap	Suggesties voor reductievoorstellen	Effect regeldruk (matrix)
A. Beleidsdoel	Doelgroep verplichting afbakenen	
B. Beleidsinstrument	Begrip 'verwerken persoonsgegevens' afbakenen	
C. Uitvoering	Vertaal de privacyregels in begrijpelijke taal voor ondernemers	
D. Communicatie	Richt een loket bij AP in om ondernemers te ondersteunen	

A. Beleidsdoel

De verplichting draagt beperkt bij aan het beleidsdoel (het beschermen van persoonsgegevens) omdat a) de verplichting (door de (sub)doelgroep) moeilijk uitvoerbaar is en slecht wordt nageleefd en b) de verplichting ook geldt voor (sub)doelgroepen die beperkte hoeveelheden persoonsgegevens verwerken. De regeldruk zou kunnen afnemen door de verplichting af te bakenen door bedrijven die met beperkte hoeveelheden persoonsgegevens werken, uit te zonderen van de verplichting. Bovendien werken kleine ondernemers met leveranciers die zelf ook de verplichtingen hebben, hiermee is de privacybescherming dus al geregeld.

Een aandachtspunt bij deze maatregel is dat de AVG Europese regelgeving betreft en deze niet zonder meer is te wijzigen. Bovendien moet zorgvuldig worden geformuleerd wanneer bepaalde doelgroepen voor een uitzondering op de AVG in aanmerking komen. Vooral nog is door de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) aangegeven dat uitzonderingen niet mogelijk zijn. De Europese Commissie heeft echter zelf als doelstelling de regeldruk van mkb-ondernemers te willen verkleinen²³.

B. Beleidsinstrument

De verplichting is te vereenvoudigen door de definitie "verwerken persoonsgegevens" nader af te bakenen. "Het verwerken van persoonsgegevens" is binnen de AVG een breed begrip terwijl de impact en het risico voor privacy bij het verwerken van persoonsgegevens sterk kan verschillen. Bij het verwerken van bijvoorbeeld bijzondere persoonsgegevens of bij het op grote schaal volgen van individuele personen zijn er andere gevaren voor privacy aan de orde dan bijvoorbeeld bij het opslaan van naam, telefoonnummer en emailadres van klanten. Op beide 'verwerkingen' zijn nu dezelfde regels van toepassing waar het gaat om 'het aantonen van naleving van de privacyregels'. Als gevolg van deze

²³ Europese Small Business Act (SBA). Hoewel de SBA zelf geen juridisch bindend document is, heeft het geleid tot specifieke maatregelen en verordeningen die gericht zijn op het verminderen van regeldruk voor mkb-ondernemers. Een belangrijk onderdeel van de SBA is het principe "Think Small First", dat in verschillende EU-regelgeving is geïntegreerd.

maatregel zou de regeldruk en werkbaarheid verbeteren voor bedrijven die relatief weinig met persoonsgegevens doen.

Bij deze maatregel zijn de volgende aandachtspunten relevant:

- De nieuwe definitie “verwerken persoonsgegevens” dient zorgvuldig gedefinieerd te worden. Van belang is dat afbakening van de definitie niet leidt tot complexere regelgeving.
- De AVG is Europese regelgeving en is niet zonder meer te wijzigen.

C. Uitvoering

De uitvoering is te vereenvoudigen door ondernemers te helpen om de privacyregels te vertalen naar hun eigen situatie. Hoewel er veel informatie te vinden is over de AVG en *best practices*, is het zeker voor ondernemers die niet als kernactiviteit ‘persoonsgegevens verwerken’ niet duidelijk welke privacyregels op hen van toepassing zijn, wat ze betekenen en hoe zij vervolgens de privacyregels kunnen naleven. Dit komt bijvoorbeeld door het gebruik van brede, onbekende en multi-interpretabele begrippen en termen.

Het ontwikkelen van een laagdrempelige online tool zou een maatregel kunnen zijn. Mkb-ondernemers kunnen daarmee stapsgewijs door het invullen van keuzemenu’s hun bedrijfsactiviteiten vertalen naar verwerkingsactiviteiten. De tool resulteert in een overzicht van de verwerkingsactiviteiten die zij uitvoeren, de regels die daarvoor gelden en mogelijkheden/een advies voor de naleving daarvan. De website van de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) biedt nu een stappenplan ‘AVG voor het mkb’. Het stappenplan kent echter als nadeel dat het plan niet voldoende overzichtelijk is. Dit komt doordat de informatie verspreid is over een groot aantal pagina’s waardoor een ondernemer vaak moet door-klinken. Dit belemmert de kennisname van de privacyregels en de naleving daarvan.

Aandachtspunten bij deze maatregel zijn:

- De bedrijfsactiviteiten en verwerkingsactiviteiten in de tool moeten goed aansluiten bij de praktijk van mkb-ondernemingen. We bevelen aan de meest voorkomende verwerkingsactiviteiten bij verschillende bedrijfsactiviteiten te inventariseren door onderzoek bij mkb-bedrijven.
- Voor laagdrempeligheid van de tool is het belangrijk dat het taalgebruik in de tool goed aansluit bij de praktijk en beleving van mkb-ondernemers.
- Er zijn veel tools beschikbaar rondom privacywetgeving waardoor ondernemers door de bomen het bos niet meer zien. We bevelen daarom aan om de tool beschikbaar te maken op de website van de Autoriteit Persoonsgegevens.
- Voor eenduidige communicatie is het van belang om de tool af te stemmen met de verschillende organisaties die bedrijven nu van informatie voorzien (zoals brancheverenigingen of het Ondernemersplein.nl).

D. Communicatie

De werkbaarheid kan (naast de maatregel bij onderdeel C) worden verbeterd door betere informatieverstrekking over het naleven van de privacyregels. Een loket van de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) kan ondernemers ondersteunen bij het begrijpen en borgen van de AVG-regels. Een aandachtspunt voor de uitwerking van deze suggestie is dat de AP erg terughoudend is met het geven van advies. Niet alleen vanwege de beperkte capaciteit maar ook vanwege de taak van de AP. De AP heeft een toezichthoudende taak en houdt doorgaans afstand van het geven van advies.

6.5 Sectorspecifiek

6.5.1 Controles zwembadwater

In artikel 2 van het Besluit Hygiëne en Veiligheid Badinrichtingen en Zwemgelegenheden zijn verplichtingen opgenomen voor publieke zwembaden om de kwaliteit van het zwembadwater op een veilig niveau te houden. Deze verplichtingen zijn gericht op het beperken van de risico's voor de hygiëne en de veiligheid van de bezoekers.

Deze verplichtingen houden in dat de kwaliteit van het zwembadwater periodiek moet worden getest en de installaties die het zwembad hiervoor heeft, goed worden onderhouden. Een deel van de handelingen kan de ondernemer zelf doen: hij moet **twee keer per dag** het zwembadwater controleren. De uitkomsten van de metingen en de eventueel naar aanleiding daarvan genomen maatregelen moet de ondernemer vastleggen in een logboek. De rest van metingen moet worden uitgevoerd door een extern laboratorium. De details van de metingen zijn opgenomen in [Bijlage I van het besluit](#).

Regeldrukkosten

Het kost een ondernemer elke dag **een uur** om de metingen uit te voeren die hij zelf handmatig moet doen. Daarnaast is hij **jaarlijks € 3.000** kwijt voor de metingen die worden gedaan door een extern laboratorium. Dit betreft de monsternamen en het onderzoeken van de monsters.

Bij de onderzochte sectoren speelt deze verplichting alleen bij hotels.

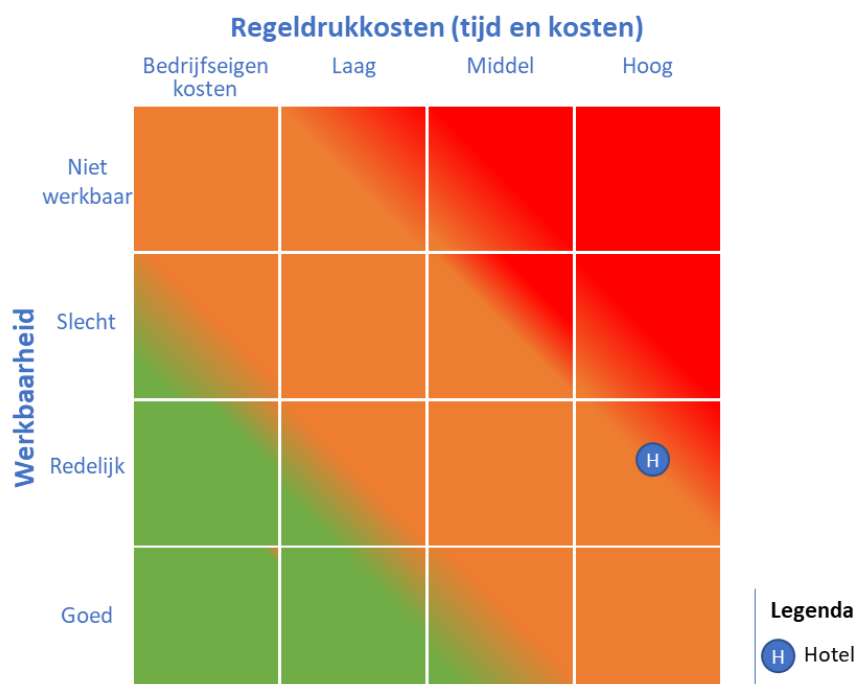
Werkbaarheid

De werkbaarheid van deze verplichting wordt bepaald door het verplicht inhuren van een externe partij en de tijdsbesteding van de ondernemer. Daarbij speelt echter ook dat het belang van veilig zwembadwater ook voor de ondernemer belangrijk is.

Regeldrukmatrix

In de onderstaande figuur is de regeldruk van de verplichting gepositioneerd in de regeldrukmatrix.

Figuur 22. Regeldrukmatrix verplichting "Controle Zwembadwater"

Regeldruknelpunten

 Tijdsbesteding	Het kost ondernemers met een zwembad gemiddeld een uur per dag omdat zij twee keer per dag het zwembadwater moeten controleren.
 Kosten	Ondernemers hebben te maken met hoge kosten, jaarlijks ongeveer 3.000 euro, vanwege de inhuur van externe specialisten. Ondernemers zijn verplicht om zwembadinstallaties te laten onderhouden en laboratoriumonderzoek te laten uitvoeren. Een extern laboratorium onderzoekt het zwembadwater maandelijks en doet ten minste halfjaarlijks onderzoek naar legionella. De externe specialisten hebben als gevolg van de wettelijke verplichting tot het inhuren van een gespecialiseerd bedrijf een goede onderhandelingspositie, hetgeen is terug te zien in de gehanteerde tarieven.
 Complexiteit	Ondernemers begrijpen het belang van een schoon en veilig zwembad, maar vinden dat de regelgeving is doorgeschoten. Het is voor hen onduidelijk waarom de voorschriften zo streng en gedetailleerd zijn. Zij ervaren de frequentie en uitvoeringswijze van de voorgeschreven controles als disproportioneel, gelet op de beperkte risico's voor de volksgezondheid. Ondernemers wijzen erop dat in hun onderneming zelden tot nooit herleidbare ziektegevallen bekend zijn geworden door het zwemmen in zwembadwater.
 Doorlooptijd	Geen regeldruknelpunten
 Dienstverlening	Geen regeldruknelpunten

Suggesties voor reductievoorstellen

De doelstelling van de beslisboom is om de regeldruk van wettelijke verplichtingen, af te wegen tegen de maatschappelijke risico's die deze verplichting beoogt te beperken. Op basis hiervan is geïnventariseerd wat eventuele suggesties zijn om de regeldruk (in termen van werkbaarheid en regeldrukkosten) te verminderen. In de onderstaande tabel is dit samengevat, omdat dit een generieke verplichting is, is het verwachte effect op de regeldruk voor alle sectoren gelijk. Onder de tabel wordt hierop een toelichting gegeven.

Stap	Suggesties voor reductievoorstellen	Effect regeldruk (matrix)
A. Beleidsdoel	Geen	
B. Beleidsinstrument	Metingen schrappen, frequentie verlagen of aanpassen aan de doelgroep.	
C. Uitvoering	Tarieven voor de externe onderzoeken beperken	
D. Communicatie	Beter uitleggen van de noodzaak	

A. Beleidsdoel

De verplichting draagt bij aan het beleidsdoel van veilig zwemwater. Het belang van veilig zwemwater wordt ook onderkend door de ondernemers.

B. Beleidsinstrument

De verplichting is te vereenvoudigen door:

- De frequentie van metingen of controle door externe partij te verlagen.
- Metingen niet meer verplicht te stellen.
- Metingen specifiek voor hotels te beperken. De risico's bij hotels kunnen beperkter zijn indien de zwembaden niet openbaar toegankelijk zijn en het aantal baden beperkt is.

Al deze suggesties kunnen de regeldrukkosten voor de ondernemers beperken. Aandachtspunten hierbij zijn:

- Met de invoering van de Omgevingswet worden de verplichtingen voor veilig zwemwater aangescherpt. Met de nieuwe verplichtingen krijgen ondernemers echter ook de mogelijkheid om aan de hand van een risicoanalyse aan te tonen dat metingen niet of minder vaak nodig zijn.
- De eisen aan de kwaliteit van het zwembadwater zijn deels Europees vastgelegd in de Zwemwaterrichtlijn 2006/7/EG.

C. Uitvoering

De uitvoering is te vereenvoudigen door de tarieven te reguleren die de externe, geaccrediteerde laboratoria kunnen vragen voor het uitvoeren van de metingen. Met deze maatregel kunnen de externe kosten van de ondernemers worden beperkt.

D. Communicatie

De werkbaarheid is te verbeteren door betere informatieverstrekking over de noodzaak van veilig zwemwater hierdoor verlagen de ervaren regeldruk. Dit neemt de onduidelijkheid weg rond de verplichtingen. Belangrijk hierbij is om voor alle specifieke metingen aan te geven wat de risico's zijn, waarom is gekozen voor de huidige invulling van de meting en hierbij ook de wetenschappelijke onderbouwing aan te geven.

6.5.2 Veiligheidseisen gebouwde machines

Gebouwde machines moeten voldoen aan de eisen van [Warenwetbesluit Machines \(artikel 16 en bijlage I\)](#). Deze eisen zijn een implementatie van de Europese Machinerichtlijn. De fabrikant:

- zorgt dat de machine voldoet aan de veiligheids- en gezondheidseisen met betrekking tot onder andere ontwerp, gebruikte materialen, verlichting, bediening, beveiliging, onderhoud,
- stelt het technisch dossier beschikbaar en verstrekt nodige informatie, zoals de gebruikershandleiding,
- stelt de EG-verklaring op en brengt CE-markering aan.

Regeldrukkosten

Omdat de kosten per apparaat sterk kunnen verschillen, is een inschatting gemaakt van de gemiddelde jaarlijkse tijdsinzet en externe kosten voor het indicatorbedrijf. De totale kosten liggen per machine (in dit voorbeeld) op € 30.000 maar omdat een deel hiervan tot BaU bedragen de regeldrukkosten € 15.000 (dit betreffen vooral de administratieve verplichtingen zoals de benodigde beschrijvingen en gebruikshandleidingen). Bij de onderzochte sectoren speelt deze verplichting alleen bij de machine- en apparatenbouw.

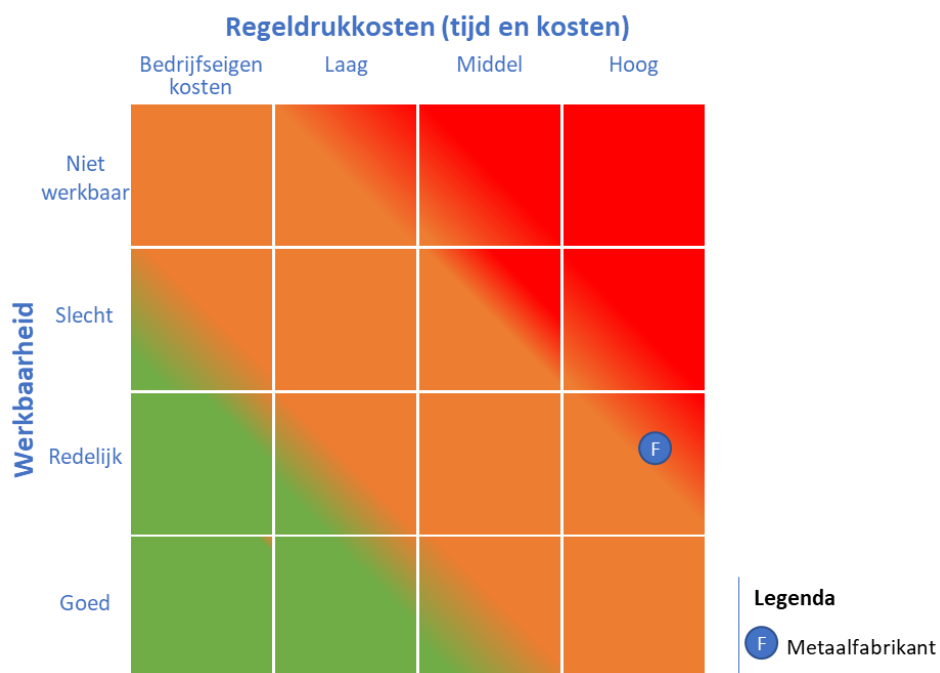
Werkbaarheid

De werkbaarheid van deze verplichting wordt bepaald door het verplicht inhuren van een externe partij en de hoge eigen tijdsbesteding van de ondernemer. Daarbij speelt echter ook dat het belang van veilig gebruik van de machines die het bedrijf verkoopt, ook voor de ondernemer belangrijk is.

Regeldrukmatrix

In de onderstaande figuur is de regeldruk van de verplichting gepositioneerd in de regeldrukmatrix.

Figuur 23. Regeldrukmatrix verplichting "Veiligheidseisen gebouwde machines"

Regeldruknelpunten

 Tijdsbesteding	De machine moet worden voorzien van voldoende documentatie om te zorgen dat de gebruiker de machine veilig kan gebruiken. Dit vergt vaak veel tijd om deze informatie vast te leggen en te zorgen dat alle mogelijke veiligheidspunten zijn opgenomen.
 Kosten	Indien een externe keuring nodig is, kunnen de kosten voor een bedrijf hoog oplopen tot € 30.000 . De prijs van de machines die het bedrijf verkoopt worden daarmee hoger. Bovendien zou het bedrijf zelf ook kiezen voor externe keuring (ook in het kader van verzekeringsclaims). Desondanks is de procedure te duur en zou dit ook eenvoudiger kunnen. De regeldruk is daarom met 50% BAU, € 15.000 per jaar
 Complexiteit	Ondernemers geven aan dat het onduidelijk is waar de verantwoordelijkheid van het bedrijf begint en stopt. Wanneer er na aankoop een ongeval plaatsvindt met de machine, had de koper dan veiliger moeten handelen of had de verkoper ervoor moeten zorgen dat het ongeval niet plaats had kunnen vinden?
 Doorlooptijd	Geen regeldruknelpunten

 Dienstverlening	Geen regeldruknelpunten
--	-------------------------

Suggesties voor reductievoorstellen

De doelstelling van de beslisboom is om de regeldruk van wettelijke verplichtingen, af te wegen tegen de maatschappelijke risico's die deze verplichting beoogt te beperken. Op basis hiervan is geïnventariseerd wat eventuele suggesties zijn om de regeldruk (in termen van werkbaarheid en regeldrukkosten) te verminderen. In de onderstaande tabel is dit samengevat, omdat dit een generieke verplichting is, is het verwachte effect op de regeldruk voor alle sectoren gelijk. Onder de tabel wordt hierop een toelichting gegeven.

Stap	Suggesties voor reductievoorstellen	Effect regeldruk (matrix)
A. Beleidsdoel	Geen	
B. Beleidsinstrument	Beperk de eisen door minder documentatie en externe keuringen te vragen	
C. Uitvoering	Geen	
D. Communicatie	Zorg voor duidelijke afspraken over de verantwoordelijkheid bij incidenten.	

A. Beleidsdoel

De verplichting draagt bij aan het beleidsdoel van veilige machines en apparaten. Dit belang wordt ook onderkend door de ondernemers.

B. Beleidsinstrument

De verplichting is te vereenvoudigen door de eisen te beperken. Nagegaan dient te worden:

- Welke informatie is nu echt noodzakelijk om de veiligheid van de machine te kunnen borgen?
- Voor welke machines zijn externe keuringen noodzakelijk?
- Kunnen de externe keuringen, voor een deel van de machines, minder uitgebreid?

Door deze maatregelen zouden de kosten minder hoog worden voor de ondernemer en de bedrijven die deze machines afnemen.

C. Uitvoering

Er zijn geen specifieke knelpunten gerelateerd aan de uitvoering.

D. Communicatie

De werkbaarheid is te verbeteren door betere informatieverstrekking rondom de verantwoordelijkheden rond incidenten. Het dient duidelijk te zijn op welke manier de fabrikant, in dit geval dus de ondernemer in de machine- en apparatenbouw nog verantwoordelijk is bij incidenten.

6.5.3 Bijschrijven leidinggevende

In artikel 30a van de Alcoolwet is geregeld dat leidinggevenden in een horecabedrijf door de burgemeester moeten zijn bijgeschreven op het aanhangsel bij de Alcoolwetvergunning. Daartoe moet de ondernemer de leidinggevende als zodanig melden bij de gemeente. Onder leidinggevenden worden de eigenaar en de manager (statutair directeur) verstaan, maar ook de persoon die onmiddellijk leiding geeft een horecabedrijf (dagleidinggevende). Voordat een nieuwe leidinggevende aan het werk mag, wordt gecontroleerd of hij/zij voldoet aan alle wettelijke eisen om leiding te mogen geven in een horecabedrijf.

Regeldrukkosten

De regeldrukkosten zijn berekend op basis van het gemiddelde aantal keer dat ondernemers wisselen van leidinggevende. Dat is **twee keer per jaar**. De gemiddelde tijdsbesteding voor het doorgeven van een mutatie bedraagt **een uur**. De regeldrukkosten bedragen daarmee € 154 per jaar.

Dit is exclusief de kosten voor de leges omdat deze kosten buiten de definitie van regeldrukkosten vallen. De leges variëren per gemeente van rond **€ 50 tot ruim boven de € 350 per bijschrijving** (de eerste keer aanvragen van de alcoholwetvergunning is duurder en varieert van **€ 1.600 tot € 2.000**).

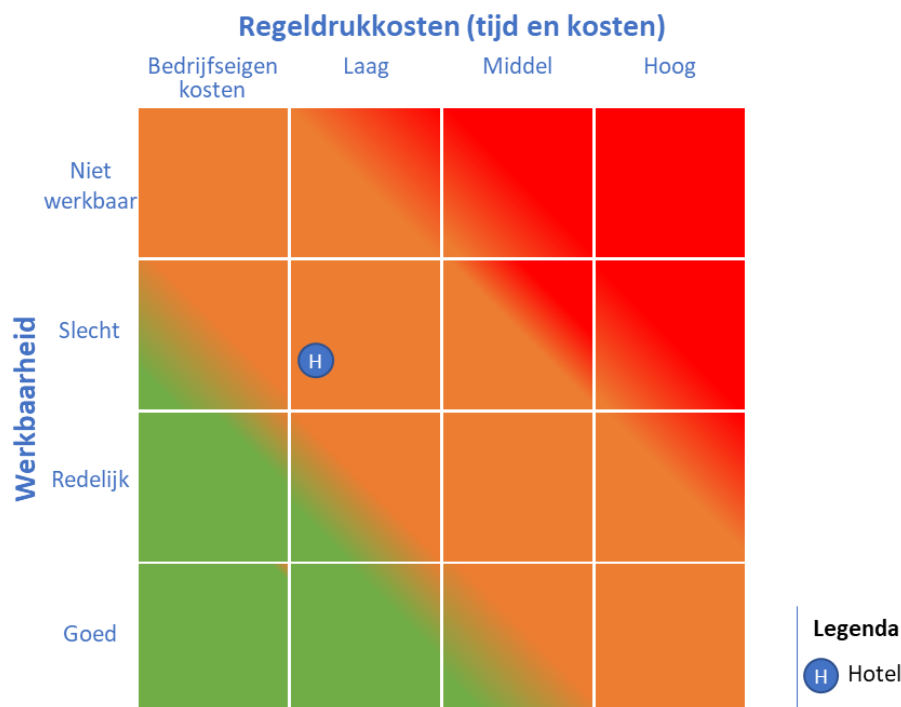
Werkbaarheid

De werkbaarheid van de verplichting is beoordeeld als slecht omdat ondernemers het doel van de verplichting en de hieraan gekoppelde indieningsvereisten niet begrijpen.

Regeldrukmatrix

In de onderstaande figuur is de regeldruk van de verplichting gepositioneerd in de regeldrukmatrix.

Figuur 24. Regeldrukmatrix verplichting "Bijschrijven leidinggevende"

Regeldrukknelpunten

 Tijdsbesteding	Geen knelpunten, de tijdsbesteding voor het melden van leidinggevend is beperkt.
 Kosten	Geen knelpunten, de kosten voor het melden van leidinggevend zijn beperkt. Ondernemers ervaren de legeskosten wel als hoog maar aangezien leges buiten de definitie van regeldruk vallen, is de hoogte hiervan niet berekend.
 Complexiteit	Voor ondernemers is het doel van de verplichting onduidelijk. Zij zien niet in hoe het bijschrijven van leidinggevend bijdraagt aan een verantwoorde alcoholverstrekking. Dit doel is namelijk voldoende geborgd door de verplichte aanwezigheid van personen met een verklaring sociale hygiëne.
 Doorlooptijd	Geen knelpunten, de leidinggevende hoeft de bijschrijving niet af te wachten alvorens aan het werk te gaan (mits de gemeente de ontvangst van de melding heeft bevestigd).
 Dienstverlening	Ondernemers vinden het vervelend dat sommige gemeenten nog bewijsstukken opvragen zoals een scan of kopie van het legitimatiebewijs en de verklaring sociale hygiëne. Daarnaast ervaren zij de legeskosten als disproportioneel hoog.

Suggesties voor reductievoorstellen

De doelstelling van de beslisboom is om de regeldruk van wettelijke verplichtingen, af te wegen tegen de maatschappelijke risico's die deze verplichting beoogt te beperken. Op basis hiervan is geïnventariseerd wat eventuele suggesties zijn om de regeldruk (in termen van werkbaarheid en regeldrukkosten) te verminderen. In de onderstaande tabel is dit samengevat. Onder de tabel wordt hierop een toelichting gegeven.

Stap	Suggesties voor reductievoorstellen	Effect regeldruk (matrix)
A. Beleidsdoel	Geen, beleidsdoel van verantwoorde alcoholverstrekking wordt onderschreven.	
B. Beleidsinstrument	Het vervangen van de voorafgaande toetsing door een gedigitaliseerde controle op locatie.	
C. Uitvoering	Het laten vervallen van een scan of kopie van het legitimatiebewijs en de verklaring sociale hygiëne als indieningsvereisten.	
D. Communicatie	Geen	

A. Beleidsdoel en B. Beleidsinstrument

De verplichte melding van nieuwe leidinggevend stelt gemeenten in staat om de leidinggevende te onderwerpen aan een voorafgaande toetsing. Deze voorafgaande toetsing is door de toegenomen digitalisering echter niet meer nodig. Toezichthouders kunnen tijdens een controle ter plaatse namelijk snel en eenvoudig controleren of de leidinggevende een diploma sociale hygiëne heeft (via een openbaar te raadplegen register) en

minimaal 21 jaar is. Dit is praktisch uitvoerbaar, omdat het verplicht is dat te allen tijde een leidinggevende aanwezig is in het horecabedrijf. Bovendien biedt een controle via digitale middelen actuelere informatie over de leidinggevende dan controle via een eerder gedane handmatige bijschrijving.

Ondernemers vermoeden dat de voorafgaande bijschrijving door gemeenten ook wordt gebruikt in de strijd tegen ondermijning (toetsing op criminele antecedenten), maar benadrukken dat dit niet het oorspronkelijke doel van de Alcoholwet was. De antecedenten-toetsing is in de loop der jaren toegevoegd maar wordt niet proportioneel gevonden, aangezien de meeste ondernemers bonafide zijn. Ook begrijpen ondernemers niet waarom leidinggevendenden binnen horecabedrijven standaard worden gescreend, terwijl ondermijning zich ook/juist voordoet in andere sectoren waar een dergelijke screening niet (standaard) wordt uitgevoerd. Zij vragen zich af of de overheid kan aantonen dat ondermijning een probleem is dat specifiek geldt voor horecabedrijven. Bovendien maken juist de malafide (horeca)ondernemers gebruik van stromannen, zodat de antecedenten-toets zijn doel voorbijschiet.

C. Uitvoering

Het laten vervallen van een scan of kopie van het legitimatiebewijs als indieningsvereiste. Een scan of kopie is namelijk geen formeel legitimatiebewijs als dit niet wordt geverifieerd door persoonlijk contact aan de balie.

Daarnaast het laten vervallen van de verklaring sociale hygiëne als indieningsvereiste. Gemeenten kunnen op basis van personalia zelf in een digitaal register controleren of een opgevoerde leidinggevende beschikt over een verklaring sociale hygiëne.

Door het vereenvoudigen van de voorafgaande toetsing en het uitsluitend inzetten van de toets waarvoor deze is bedoeld (verantwoorde alcoholverstrekking), kunnen gemeenten de legeskosten verlagen.

D. Communicatie

Geen suggesties voor reductievoorstellen.

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 Conclusies

1. De onderzochte MKB-indicatorbedrijven moeten voldoen aan 71 tot 93 wettelijke verplichtingen.

Op enkele eenmalige verplichtingen na, gaat het hierbij om verplichtingen die van toepassing zijn op de dagelijkse bedrijfsvoering. Verplichtingen die samenhangen met activiteiten zoals een verbouwing, een specifiek evenement of wettelijke verplichtingen die in opdracht van een klant worden doorlopen, zijn niet meegenomen in het onderzoek.

Voor wat betreft de bestaande regelgeving hebben de kleinere mkb-bedrijven moeite met het krijgen van inzicht in alle geldende verplichtingen. De beleefde regeldruk wordt negatief beïnvloed wanneer zij de verplichting niet of slecht werkbaar vinden. Dit wordt met name veroorzaakt wanneer de regelgeving dusdanig complex is dat zij hiervoor externe deskundigen moeten inhuren omdat zij anders (financiële) risico's lopen.

2. De regeldrukkosten variëren van ruim € 38.000 tot bijna € 250.000 per jaar, deze bandbreedte wordt bepaald door de omvang van het bedrijf en het type activiteiten.

De verplichtingen die de meeste regeldrukkosten veroorzaken voor alle MKB-indicatorbedrijven hangen samen met de thema's (1) Arbeidsbescherming en gelijke behandeling, (2) Belastingen en financiën en (3) Sectorspecifieke verplichtingen. De eerste twee thema's zijn generieke verplichtingen die op alle mkb-ondernemers van toepassing zijn. De verplichtingen met de hoogste regeldrukkosten zijn loondoorbetaling, ontslagrecht en de belasting- en boekhoudverplichtingen.

Voor de sectoren Horeca, Metaal en Voedingsmiddelen zijn ook sectorspecifieke verplichtingen bepalend voor de hoogte van de regeldrukkosten. Bedrijven vinden dat dergelijke verplichtingen vaak te gedetailleerd zijn of niet goed aansluiten bij de bedrijfsvoering. Hierdoor is voor deze verplichtingen nog steeds sprake van regeldrukkosten.

In de berekening is uitgegaan van de jaarlijkse regeldrukkosten. Dit betekent dat door specifieke gebeurtenissen (zoals een langdurig zieke medewerker) of nieuwe wetgeving de regeldrukkosten fluctueren. Wanneer een mkb-ondernemer met een bedrijfsuitbreiding start en daarvoor een omgevingsvergunning moet aanvragen, loopt de regeldruk in dat jaar op. Deze regeldrukkosten zijn meegenomen in het onderzoek.

3. De regeldrukkosten per fte zijn hoger voor kleinere mkb-ondernemers, de (financiële) risico's hiervan zijn groter voor mkb-ondernemers waarbij het bedrijfsmodel gericht is op dienstverlening.

De regeldrukkosten zijn afhankelijk van de omvang van het bedrijf. Wanneer de regeldrukkosten worden uitgedrukt per fte, dan blijkt dat de regeldruk per fte toeneemt naarmate de het mkb-bedrijf kleiner is. Voor de kapsalon (kleinste onderneming) bedraagt de regeldruk per fte € 8.000 per jaar, voor de modewinkel (grootste onderneming) € 3.500 per jaar.

De belangrijkste redenen hiervoor zijn dat kleine mkb-ondernemers:

- Vaak ongeacht het aantal werknemers aan dezelfde wettelijke verplichting moeten voldoen.

- Pas vanaf een bepaalde omvang iemand in dienst kunnen nemen met de benodigde specifieke kennis.
- Vanwege een gebrek aan kennis sneller een externe deskundige moeten inhuren om aan de wetgeving te voldoen.
- Niet kunnen profiteren van schaalvoordelen zoals grotere ondernemers dat kunnen en daardoor duurder uit zijn of hogere tarieven betalen.

De hogere kosten per fte moet de mkb-ondernemer opvangen binnen de bedrijfsvoering. Dit gaat gemakkelijker naarmate de omvang van de onderneming toeneemt. De hieraan gekoppelde (financiële) risico's nemen verder toe voor mkb-ondernemers, waarbij het aantal medewerkers direct gerelateerd is aan de omzet (vaak dienstverleners zoals een kapsalon). Bij het wegvallen van personeel (bijvoorbeeld door ziekte of niet-functioneren) blijven de kosten die samenhangen met deze verplichtingen doorlopen. Tegelijkertijd valt de omzet van deze dienstverlening (zoals bij de kapsalon of het hotel) en daarmee marge weg. Het gevolg is dat kleinere mkb-ondernemers de regeldrukkosten minder goed kunnen opvangen en daardoor grotere financiële risico's lopen (met name voor dienstverleners).

4. Mkb-ondernemers zijn voor het voldoen aan wettelijke verplichtingen afhankelijk van externe adviseurs, deze hebben daarmee een invloed op de regeldrukkosten.

De totale regeldruk bestaat afgerond voor 15-45% uit interne kosten en voor 55-85% uit externe kosten. Afhankelijk van de sector is een mkb-ondernemer verplicht om voor 10 tot 15 verplichtingen een externe deskundige in te huren. Het gaat dan om diverse verplichtingen die samenhangen met gezond en veilig werken, die worden verzorgd door de arbodienst en -arts (of deskundig met certificaat) en diverse technische keuringen voor (brand en alarm)-installaties en zwembadcontroles.

Naast de wettelijk voorgeschreven externe deskundigen huren mkb-bedrijven deze ook in vanwege de complexiteit van bepaalde verplichtingen of om risico's op boetes en hoge kosten te beperken. Het gaat dan om arbeidsrechtjuristen, accountants en specialistische adviseurs, bijvoorbeeld in het kader van de AVG.

De externe kosten, ook voor vergelijkbare dienstverlening van externe adviseurs, blijven erg verschillend te zijn. Mkb-ondernemers zijn voor de hoogte van de kosten afhankelijk van de deskundigheid van de externe adviseur en kunnen, doordat zij zelf een gebrek aan kennis hebben, de redelijkheid van de kosten niet overzien. Daarnaast gebruiken marktpartijen het risico op toezicht, hoge boetes, verzekeringsclaims als (soms onterecht) verkoopargument.

5. Voor ongeveer 70% tot 90% van de verplichtingen wordt de werkbaarheid beoordeeld als redelijk tot goed, 30% tot 10% van de verplichtingen wordt beoordeeld als niet of slecht werkbaar.

De werkbaarheid van een verplichting die in principe iedere sector op een vergelijkbare wijze moet uitvoeren, kan verschillend zijn. Vaak hangt dit samen met de mate waarin mkb-ondernemers de verplichting zien als onderdeel van de bedrijfsvoering.

Mkb-ondernemers die bijvoorbeeld te maken hebben met significante arbo- en veiligheidsrisico's (zoals in de sectoren Bouw en Metaal) vinden de verplichtingen uit de arbowetgeving goed aansluiten. Dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld de kappers, die vinden dat dit voor hun bedrijfsvoering te zware verplichtingen zijn.

Ondernemers uit verschillende sectoren beoordelen de werkbaarheid van verplichtingen verschillend. Kleine mkb-ondernemingen beoordelen de werkbaarheid over het algemeen slechter dan grotere mkb-ondernemingen. Het verschil in beoordeling van

werkbaarheid wordt verklaard door het feit dat bij kleine mkb-ondernemingen vaak één of enkele personen verantwoordelijk zijn voor een breed scala aan verplichtingen, terwijl taken bij grotere mkb-ondernemingen verdeeld zijn over meerdere personen met meer expertise.

De beoordeling van de werkbaarheid van specifieke verplichtingen verschilt per sector en hangt voornamelijk samen met de mate waarin de verplichting aansluit bij de bedrijfsvoering. Sectoren zoals metaal, bouw en voedingsmiddelenindustrie met hogere arbo-risico's beoordelen arbo-gerelateerde verplichtingen over het algemeen als redelijk tot goed werkbaar. Sectoren met beperkte arbo-risico's beoordelen deze verplichtingen over het algemeen als slecht werkbaar omdat dit niet aansluit bij de (informele) bedrijfsvoering.

6. Om de regeldruk te verlagen is het nodig om verplichtingen beter te laten aansluiten bij de bedrijfsvoering (werkbaarheid) en tegelijkertijd de financiële en administratieve lasten (regeldrukkosten) te verminderen.

Werkbaarheid verwijst naar de mate waarin mkb-ondernemers de verplichtingen als haalbaar, begrijpelijk en passend bij hun bedrijfsvoering ervaren. Als de verplichtingen onpraktisch, complex of niet goed afgestemd zijn op de bedrijfsvoering, zal de werkbaarheid laag zijn. Dit kan leiden tot frustratie, inefficiëntie en hogere regeldrukkosten voor de ondernemers.

Regeldrukkosten verwijzen naar de financiële en administratieve lasten die gepaard gaan met het voldoen aan wettelijke verplichtingen. Hoge regeldrukkosten hebben voor met name kleinere mkb-ondernemers een negatieve invloed op de financiële stabiliteit en concurrentiepositie van een bedrijf.

De MKB-indicatorbedrijven aanpak laat zien dat om de regeldruk te verlagen het belangrijk is om zowel aan de werkbaarheid als aan de regeldrukkosten te werken:

- Het optimaliseren van de werkbaarheid zorgt dat verplichtingen worden aangepast zodat deze praktischer, duidelijk en beter afgestemd zijn op de bedrijfsprocessen en omvang van bedrijven.
- Het optimaliseren van de regeldrukkosten is te bereiken door verplichtingen te herzien, gericht van toepassing te laten zijn, procedures te vereenvoudigen en/of het beperken van kosten voor het inhuren van externe deskundigen.

De brancheorganisaties hebben 27 verplichtingen met de regeldrukreductiematrix aangewezen die in ieder geval prioriteit zouden moeten krijgen in een regeldrukreductieprogramma. Voor 15 verplichtingen zijn suggesties gedaan om de regeldruk te verminderen. Deze suggesties vragen bij bepaalde verplichtingen om een heroverweging van de wettelijke verplichting, bijvoorbeeld door te kiezen voor ander type verplichting of bijvoorbeeld kleine mkb-bedrijven uit te zonderen. In sommige gevallen moet daarbij worden nagegaan of de nationale beleidsruimte van EU-regelgeving op een andere, minder belastende, manier is in te vullen.

Het verminderen van regeldruk voor mkb-ondernemers is niet uitsluitend de verantwoordelijkheid van de overheid. Sterker nog, in sommige gevallen is het de taak van het bedrijfsleven zelf, soms in overleg met sociale partners, om actie te ondernemen en te zorgen voor minder regeldruk. Kortom, voor alle suggesties die gedaan zijn met de beslisboom geldt dat de haalbaarheid wordt bepaald door politiek bestuurlijke afwegingen tussen een gunstig mkb-ondernemersklimaat, de verantwoordelijkheden van werkgevers, de bescherming van belangen van werknemers en andere maatschappelijke belangen.

7.2 Aanbevelingen

De MKB-indicatorbedrijven aanpak is een vernieuwende methode om de regeldruk voor mkb-ondernemers inzichtelijk te maken op het niveau van een fictief voorbeeldbedrijf in een sector. Door deze aanpak wordt duidelijk welke verplichtingen op een sector van toepassing zijn en wat hiervan de regeldruk is in termen van werkbaarheid en regeldrukkosten. Het onderzoek laat zien dat deze beide factoren bepalend zijn om te komen tot een gerichte aanpak van de regeldruk. Immers de beoordeling kan verschillend zijn per sector vanwege bedrijfsomvang en de aansluiting bij bedrijfsprocessen. Hierdoor wordt duidelijk dat voor kleine mkb-ondernemers met personeel, en dan met name dienstverleners zoals kapsalons, de regeldruk invloed heeft op de financiële stabiliteit en concurrentiepositie.

Om te komen tot een gerichte en vooral merkbare aanpak van de regeldruk voor mkb-ondernemers, doen de onderzoekers de volgende aanbevelingen:

A. Focus niet alleen op individuele verplichtingen, maar streef ernaar de doelmatigheid en doeltreffendheid van alle wettelijke verplichtingen te optimaliseren.

Het grootste deel van de regeldrukkosten wordt veroorzaakt door een beperkt aantal wettelijke verplichtingen die samenhangen met de clusters ontslag bij niet functioneren (6.1), ziekte en arbeidsongeschiktheid (6.2) en Arbeidsmarkt (6.3). Het doorvoeren van reductievoorstellen voor deze verplichtingen zal een zeer merkbaar effect hebben op de regeldruk.

De uitwerking van de suggesties voor reductievoorstellen van deze clusters laat zien dat verplichtingen onderling samenhangen en regeldrukkosten stapelen. Het is daarom voor het afwegen van de suggesties voor reductievoorstellen relevant om naar het cluster als geheel te kijken. Bovendien vraagt het uitwerken van deze suggesties om een afweging van de belangen van werkgevers en werknemers. Het verleden heeft laten zien dat dit de nodige doorlooptijd vraagt en geen garantie is dat de regeldruk van deze verplichtingen wordt gereduceerd.

Het is om deze reden belangrijk de regeldrukaanpak ook te richten op het verbeteren van de doelmatigheid en doeltreffendheid van alle andere verplichtingen. Uitgangspunt hierbij zou kunnen zijn dat iedere optimalisatie bijdraagt aan lagere regeldrukkosten en een betere werkbaarheid. Daarnaast is het belangrijk om met name kleine mkb-ondernemers een beter overzicht te geven van alle wettelijke verplichtingen, hoe deze effectief en efficiënt zijn in te richten en eventuele drempels om door te groeien als mkb-ondernemer weg te nemen.

B. Benut de wettelijke mogelijkheden om kleine mkb-bedrijven voor bepaalde verplichtingen uit te zonderen.

De regeldruk heeft een grotere impact op kleine mkb-ondernemers dan op grotere mkb-ondernemers. De regeldrukkosten voor kleine mkb-ondernemers drukken relatief zwaar per fte omdat deze over een kleiner aantal fte's zijn te verdelen. Dit effect en de daarmee samenhangende (financiële) risico's is nog sterker voor ondernemers in de dienstverlening, omdat omzet en winstgevendheid direct gekoppeld zijn aan het aantal medewerkers.

Het uitzonderen van wettelijke verplichtingen voor kleine mkb-ondernemers is een effectieve maatregel om regeldrukkosten te beperken. Bovendien zijn de maatschappelijke risico's die de verplichting tracht te beheersen vaak lager bij kleine mkb-ondernemers waardoor een dergelijke uitzondering is te rechtvaardigen. In bestaande regelgeving zijn hiervan diverse voorbeelden te vinden.

Aangezien de meeste verplichtingen (40 tot 60% van het aantal verplichtingen per sector) betrekking hebben op het werkgeverschap, is het aan te bevelen om systematisch na te gaan welke mogelijkheden er zijn om kleine mkb-ondernemers van deze verplichtingen uit te zonderen. Dit draagt ook bij aan het stimuleren van het werkgeverschap omdat hiermee de toetredingsdrempel daalt. Bovendien geeft dit ondernemers de gelegenheid 'in te groeien' in de werkgeversverantwoordelijkheden naarmate de onderneming zich ontwikkelt.

C. Ga gericht na op welke wijze de kosten voor externe adviseurs zijn te verminderen.

Een belangrijk deel van de regeldrukkosten wordt veroorzaakt door externe adviseurs die verplicht moeten worden ingezet bij bepaalde verplichtingen. De wetgever gaat er in die situaties vanuit dat (a) een ondernemer zelf niet in staat is om de wetgeving na te leven of (b) dat alleen een erkende professional dit kan.

Bovendien blijkt uit het onderzoek dat - naast wettelijk verplichte inzet van externen - marktpartijen een breed scala aan diensten aanbieden om te voldoen aan wettelijke verplichtingen. Het is hierbij voor mkb-ondernemers niet duidelijk of met hetgeen marktpartijen aanbieden wordt voldaan aan de wettelijke verplichting of dat wat zij aanbieden verplicht of nodig is. Het gevolg is dat mkb-ondernemers kosten maken en de verwachting hebben dat met de inzet van externe professionals aan de wetgeving wordt voldaan, terwijl dat allerminst zeker is.

Het is aan te bevelen om voor alle verplichtingen waar sprake is van het verplicht betrekken van externe adviseurs, of waar dit onvermijdelijk is, na te gaan op welke wijze de kosten beheersbaarder zijn te maken. Dit kan bijvoorbeeld door in te grijpen in de markt (bijvoorbeeld met tarieven), de externe adviseur (eind)verantwoordelijk te maken voor het resultaat, heldere voorlichting vanuit de overheid aan te bieden of door gericht partijen aan te spreken die verkeerde voorlichting geven over wettelijke verplichtingen.

D. Verbeter de communicatie over wettelijke verplichtingen onder meer door deze beter vindbaar te maken voor ondernemers.

Regeldruk ontstaat als niet duidelijk is wat een wettelijke verplichting inhoudt of hoe een ondernemer - vanuit haar of zijn eigen bedrijfsprocessen - daar invulling aan moet geven. De regeldruk komt dan tot uitdrukking in een slechte boordeling van de werkbaarheid en hogere regeldrukkosten (bijvoorbeeld omdat vanwege onduidelijkheid externe partijen worden ingehuurd om de wetgeving te implementeren).

De overheid kan de regeldruk verlagen door duidelijk te communiceren hoe ondernemers - tegen zo laag mogelijke kosten - kunnen voldoen aan een wettelijke verplichting. Het helpt hierbij om zo concreet mogelijke tools en handvatten aan te reiken die aansluiten op de bedrijfsvoering van de mkb-ondernemers en dit zo veel mogelijk sectorspecifiek te maken.

Overigens blijkt uit het onderzoek dat voor bepaalde verplichtingen (bijvoorbeeld ontslag bij arbeidsongeschiktheid of de procedure bij de kantonrechter) heldere informatie of stappenplannen voorhanden zijn. In deze gevallen is het belangrijk na te gaan waarom ondernemers deze informatie niet gebruiken. Een van de oorzaken is dat websites met overheidsinformatie moeilijker vindbaar zijn wanneer veel marktpartijen dienstverlening voor de betreffende wettelijke verplichtingen aanbieden (bijvoorbeeld met betrekking tot arbo en arbodiensten). Bij een zoekopdracht komen commerciële partijen bovenaan te staan en zijn officiële overheidswebsites minder goed vindbaar. Ook verwijst de overheid soms zelf door naar externe adviseurs, ook als dat niet wettelijk is voorgeschreven.

E. Verbeter wettelijke verplichtingen door gericht ex-post te evalueren en te komen tot doelmatigere en doeltreffendere regels.

Het onderzoek laat zien welke verplichtingen regeldruk voor mkb-ondernemers veroorzaken en wat de achterliggende oorzaken in termen van regeldrukkosten en werkbaarheid zijn. Uit de suggesties voor reductievoorstellen blijkt bovendien dat er verschillende aangrijpingspunten zijn om verplichtingen voor mkb-ondernemers doelmatiger en doeltreffender in te richten. Deze suggesties ontstaan door gericht vanuit de praktijk van de ondernemer (ex post) en sector de verplichtingen te evalueren.

De suggesties voor reductievoorstellen die met de MKB-indicatorbedrijvenaankpak zijn geïdentificeerd zullen doorwerken naar alle mkb-ondernemers. Dit geldt tenminste voor alle werkgevers- en ondernemersverplichtingen (het veruit grootste aantal verplichtingen). De aanpak dekt echter niet alle sectorspecifieke verplichtingen af. Het ligt daarom voor de hand om na te gaan of, en zo ja voor welke sectoren, ex-post evalueren toegevoegde waarde heeft.

Zo heeft de MKB-indicatorbedrijvenaankpak geen rekening gehouden met de regeldruk voor specifieke life-events, zoals een grote verbouwing of projecten waar ondernemers samenwerken (zoals de ontwikkeling van bouwproject). Met name vanuit de sector bouw is aangegeven dat dergelijke processen veel regeldruk veroorzaken die door opdrachtgevers (zoals projectontwikkelaars en gemeenten) moeten worden opgebracht. Door de regeldruk op vergelijkbare wijze ex post te evalueren en zicht te krijgen op de regeldrukkosten en werkbaarheid vanuit de praktijk, zijn ook voor deze life-events maatregelen te identificeren om de regeldruk gericht te verminderen.

Bijlagen bij rapportage:

Regeldruk MKB-indicatorbedrijven in zes sectoren

I	Regeldruk MKB-indicatorbedrijven	96
II	Begeleidingscommissie	109

I Regeldruk MKB-indicatorbedrijven

In deze bijlage zijn de regeldrukkosten van de verplichtingen per MKB-indicatorbedrijf samengevat. In de tabellen zijn per verplichting de berekende regeldrukkosten weergegeven in € per jaar. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar het betreffende deelrapport.

De nummers in de tabel corresponderen met de nummers in de regeldrukmatrix die per MKB-indicatorbedrijf is opgesteld. In deze matrix is de werkbaarheid van een verplichting uitgezet tegen de regeldrukkosten.

De MKB-indicatorbedrijven verschillen van elkaar in omvang, omzet, kosten en regeldrukkosten. Bij gebruik van dezelfde bandbreedte in € per categorie ("laag", "middel" en hoog), ontstaat er daarom een vertekend beeld van de regeldruk voor de verschillende MKB-indicatorbedrijven. Er is daarom voor gekozen om voor ieder MKB-indicatorbedrijf een eigen schaalindeling te maken die is gebaseerd op dezelfde uitgangspunten. Hierdoor is het (door de resultaten te projecteren) ook mogelijk om de hoogte van de regeldruk tussen MKB-indicatorbedrijven te vergelijken.

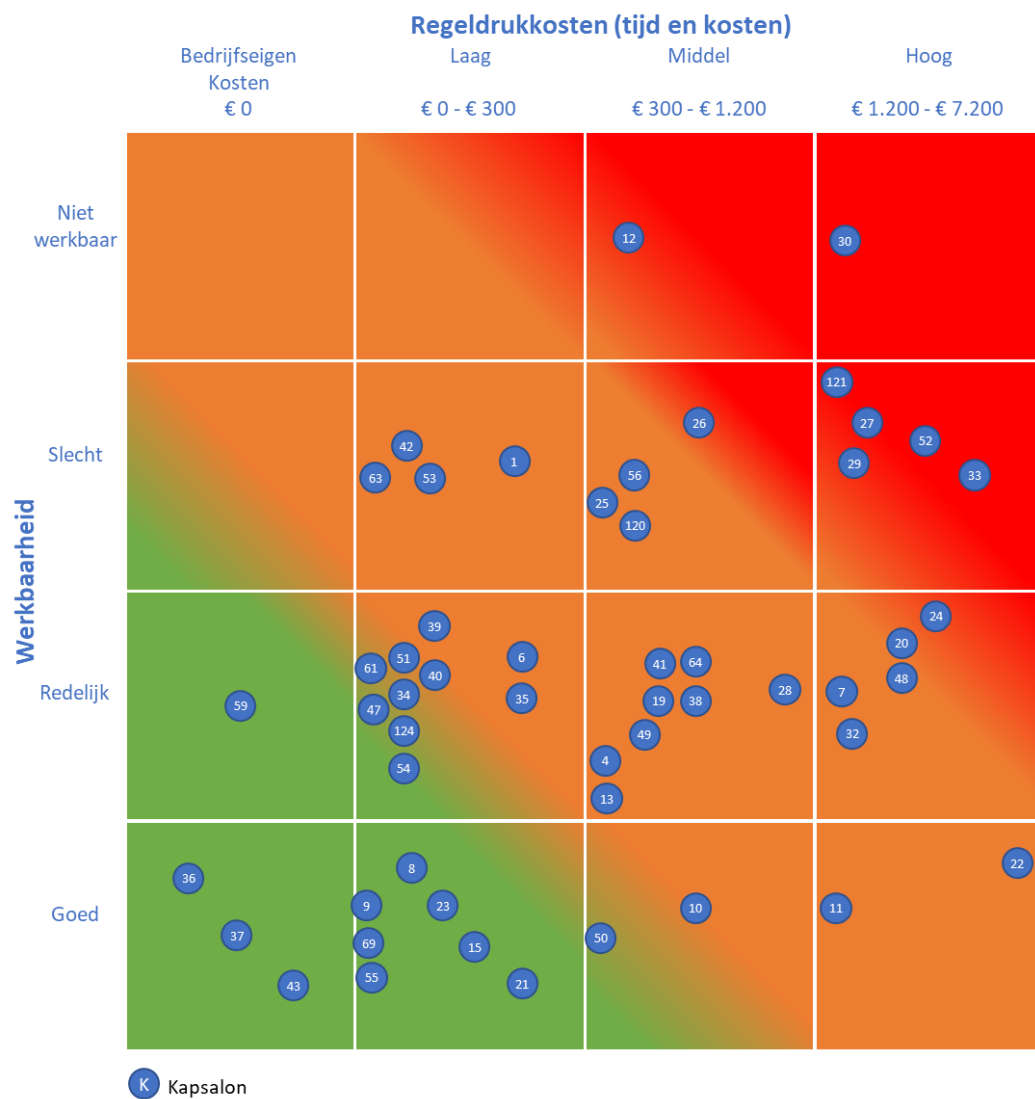
De uitgangspunten voor indeling van de regeldrukkosten zijn opgenomen in de onderstaande tabel.

Tabel 9. Uitgangspunten schaalindeling as regeldrukkosten

Categorie	Ondergrens	Bovengrens
Bedrijfseigen kosten	In deze "kolom" komen alle verplichtingen terug waarvan de kosten volledig worden beschouwd als bedrijfseigen kosten. De regeldrukkosten zijn in dat geval € 0.	
Laag	€ 0	5% van de regeldrukkosten van verplichting met hoogste regeldruk
Middel	5% van de regeldrukkosten van verplichting met hoogste regeldruk	20% van de regeldrukkosten van verplichting met hoogste regeldruk
Hoog	20% van de regeldrukkosten van verplichting met hoogste regeldruk	120% van regeldrukkosten van verplichting met hoogste regeldruk

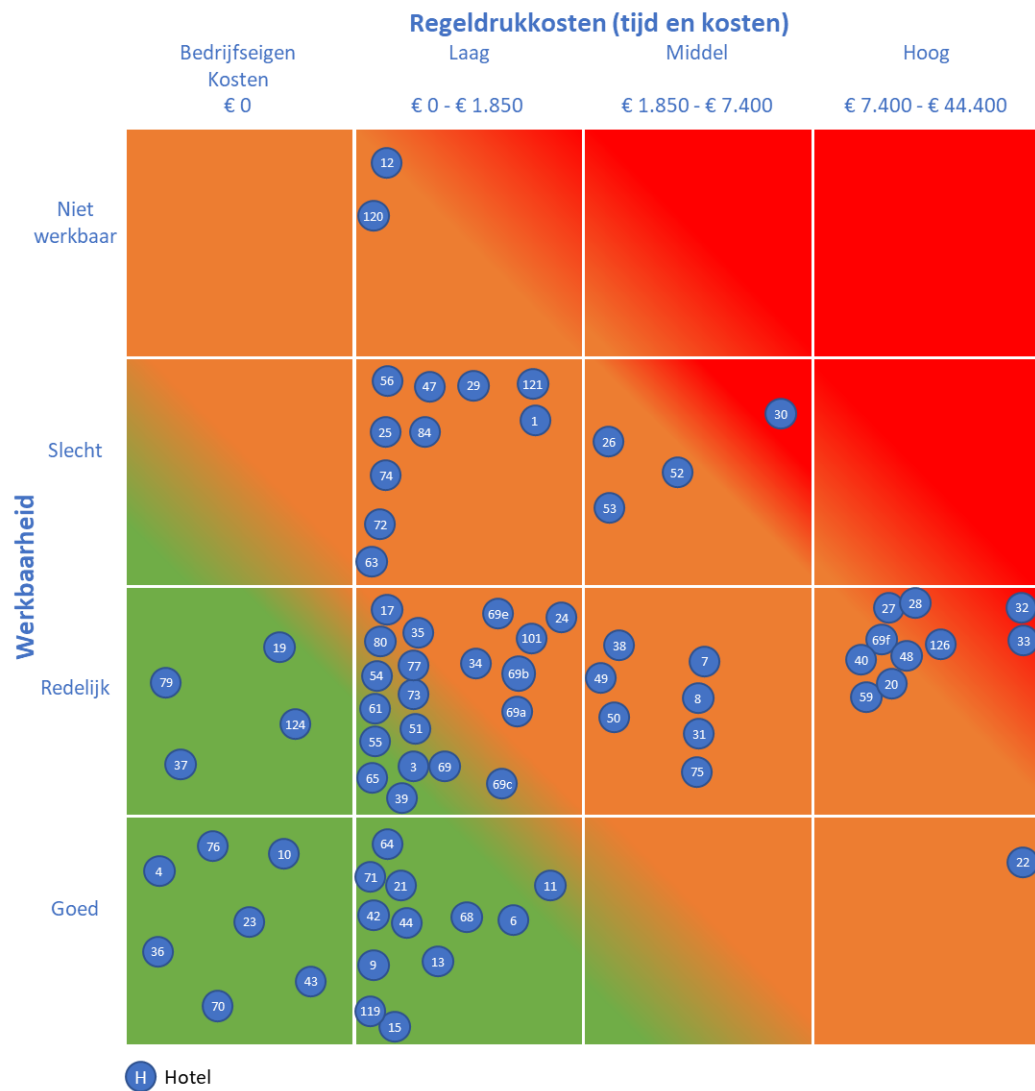
1 De kapsalon

	Structureel		Regeldruk		Totaal
	€	€	€	€	
A. Werkgever	€ 17.136	€	71	€ 14.694	€ 31.902
A-1 Gezondheid en veiligheid op het werk	€ 5.016	€	2	€	€ 5.018
1: Het uitvoeren van een Risicoinventarisatie en -Evaluatie	€ 205	€	-	€	€ 205
2: Het meewerken aan inspecties van ISZW	€	€	-	€	€
4: Het voorlichten over en toezien op de te verrichten werkzaamheden	€ 324	€	-	€	€ 324
6: Het voeren van overleg over het arbobeleid	€ 223	€	-	€	€ 223
7: Het aansluiten bij een arbodienst en/of het inhuren van een bedrijfsarts	€ 1.428	€	-	€	€ 1.428
8: Het organiseren van bedrijfshulpverlening (BHV)	€ 107	€	-	€	€ 107
9: Het opstellen van een ziekteverzuimbeleid	€	€	2	€	€ 2
10: Het zorgen voor Arbo-voorzieningen, zoals beschermingsmiddelen.	€ 654	€	-	€	€ 654
11: Het zorgen voor een ergonomische inrichting van de werkplekken.	€ 1.212	€	-	€	€ 1.212
12: Het uitvoeren van een arbeidsgezondheidskundig onderzoek.	€ 382	€	-	€	€ 382
13: Het laten keuren van arbeidsmiddelen.	€ 327	€	-	€	€ 327
15: Het hebben van een veiligheidsinformatieblad voor gevaarlijke stoffen	€ 154	€	-	€	€ 154
16: Het melden van arbeidsongevallen met personeel	€	€	-	€	€
17: Het bijhouden van een ongevallenregistratie	€	€	-	€	€
A-2 Werktijden en sociale zekerheid	€ 9.438	€	8	€ 356	€ 9.801
19: Het afdragen van premies aan de pensioenuitvoerder	€ 441	€	-	€	€ 441
20: Het voeren van een deugdelijke registratie van de arbeids- en rusttijden	€ 1.848	€	-	€	€ 1.848
21: Het maken van afspraken rondom zwangerschapsverlof en bijhouden van de administratie	€	€	-	€ 229	€ 229
22: Het doorbetalen loon bij ziekte (langdurig verzuim via verzekering)	€ 5.919	€	-	€	€ 5.919
23: Het schriftelijk vastleggen van de arbeidsovereenkomst	€	€	-	€ 127	€ 127
76: Het aansluiten bij een pensioenuitvoerder	€	€	8	€	€ 8
121: Het bijhouden van de administratie rondom vakantie	€ 1.230	€	-	€	€ 1.230
A-3 Arbeidsbescherming en gelijke behandeling	€ 924	€	-	€ 14.265	€ 15.189
24: Het doorlopen van een ontslagprocedure bij ontslag met wederzijds goedvinden.	€	€	-	€ 2.043	€ 2.043
25: Het doorlopen van een ontslagprocedure via UWV of aangewezen commissie	€	€	-	€ 308	€ 308
26: Het doorlopen van een ontslagprocedure via de kantonrechter	€	€	-	€ 724	€ 724
27: Het betalen van een transitievergoeding voor een werknemer	€	€	-	€ 1.828	€ 1.828
28: Het bijhouden van het ziekteverzuim	€ 924	€	-	€	€ 924
29: Het begeleiden van niet-functionerende werknemers	€	€	-	€ 1.733	€ 1.733
30: Het re-integreren van een zieke werknemer	€	€	-	€ 1.787	€ 1.787
31: Het zorgen voor plekken voor arbeidsbeperkten	€	€	-	€	€
32: Premie differentiatie tijdelijke contracten (WAB)	€	€	-	€ 1.654	€ 1.654
33: Het doorbetalen van het loon bij ziekte (kort verzuim)	€	€	-	€ 4.128	€ 4.128
34: Het aanvragen van betaald ouderschapsverlof voor een werknemer	€	€	-	€ 61	€ 61
A-4 Werkgever overig	€ 1.759	€	62	€ 74	€ 1.894
35: Het indienen van aangifte loonbelasting, inclusief afdracht	€ 231	€	-	€	€ 231
36: Het betalen van loon aan een werknemer	€	€	-	€	€
37: Het betalen van vakantiebijslag aan een werknemer	€	€	-	€	€
38: Het (digitaal) verstrekken van een loonstrook aan een werknemer	€ 557	€	-	€	€ 557
39: Het verstrekken van een jaaropgaaf aan een werknemer	€ 103	€	-	€	€ 103
40: Het voeren van een loonadministratie	€ 100	€	-	€	€ 100
41: Het afdragen van premies aan het O&O-fonds	€ 441	€	-	€	€ 441
42: Het indienen van een aanmelding als werkgever	€	€	62	€	€ 62
43: Het ter beschikking stellen van trainingen, opleidingen en cursussen	€	€	-	€	€
44: Het APK laten keuren van bedrijfswagens	€	€	-	€	€
45: Het inhuren van zzp'ers	€	€	-	€	€
47: Het meewerken aan loonbeslag	€	€	-	€ 16	€ 16
120: De administratie bijhouden van alles wat onder de werkkostenregeling (WKR) valt.	€ 327	€	-	€	€ 327
124: Het aangeven of de arbeidsovereenkomst wordt voortgezet	€	€	-	€ 58	€ 58
B. Ondernemer	€ 6.144	€	619	€ 110	€ 6.873
B-1 Belastingen en financiën	€ 2.615	€	-	€	€ 2.615
48: Het indienen en betalen van aangifte omzetbelasting	€ 1.832	€	-	€	€ 1.832
49: Het indienen van aangifte vennootschapsbelasting/winstbelasting, inclusief afdracht	€ 401	€	-	€	€ 401
50: Het opstellen van de jaarrekening	€ 305	€	-	€	€ 305
51: Het betalen van gemeentelijke belastingen	€ 77	€	-	€	€ 77
B-2 Bedrijfsvoering	€ 3.510	€	23	€ 110	€ 3.643
52: Het informeren van klanten over de verwerking van hun persoonsgegevens	€ 3.080	€	-	€	€ 3.080
53: Het meewerken aan uitvragen van het CBS	€	€	-	€ 103	€ 103
54: Het doorgeven van het aantal werkzame personen aan de KvK	€ 58	€	-	€	€ 58
55: Het verplicht inschrijven in het handelsregister	€	€	23	€	€ 23
56: Het aantonen van de naleving van de privacyregels	€ 372	€	-	€	€ 372
57: Het melden van een datalek aan de Autoriteit Persoonsgegevens	€	€	-	€	€
59: Keuringen van installaties	€	€	-	€	€
60: Het melden van een datalek aan de betrokkene	€	€	-	€	€
61: Het inschrijven van uiteindelijk belanghebbenden in het UBO-register	€	€	-	€ 8	€ 8
B-3 Ondernemer, overig	€ 19	€	596	€	€ 615
63: Het aanvragen van een licentie bij een CBO, inclusief afdracht	€ 19	€	-	€	€ 19
64: Het naleven van algemene eisen aan het gebouw	€	€	596	€	€ 596
65: Het opstellen van een jaarverslag of een bestuursverslag	€	€	-	€	€
66: Het aanvragen van een energielabel	€	€	-	€	€
C. Sectorspecifiek	€	€	-	€ 10	€ 10
C-2 Brandveiligheid	€	€	-	€ 10	€ 10
69: Het meewerken aan inspecties van de brandweer	€	€	-	€ 10	€ 10
C-3 Sectorspecifiek, overig	€	€	-	€	€
96: Het indienen van een aanvraag of melding voor een evenement	€	€	-	€	€
97: Het aanvragen van een ontheffing voor het tijdelijk schenken van alcohol	€	€	-	€	€
98: Het melden van een incidentele festiviteit	€	€	-	€	€
101: Het aanvragen van een omgevingsvergunning	€	€	-	€	€
103: Het aanvragen van een parkeervergunning of -ontheffing	€	€	-	€	€
104: Het aanvragen van een objectvergunning	€	€	-	€	€
107: Het aanvragen van een vergunning voor het verspreiden van reclame	€	€	-	€	€
Eindtotaal	€ 23.280	€	690	€ 14.814	€ 38.784

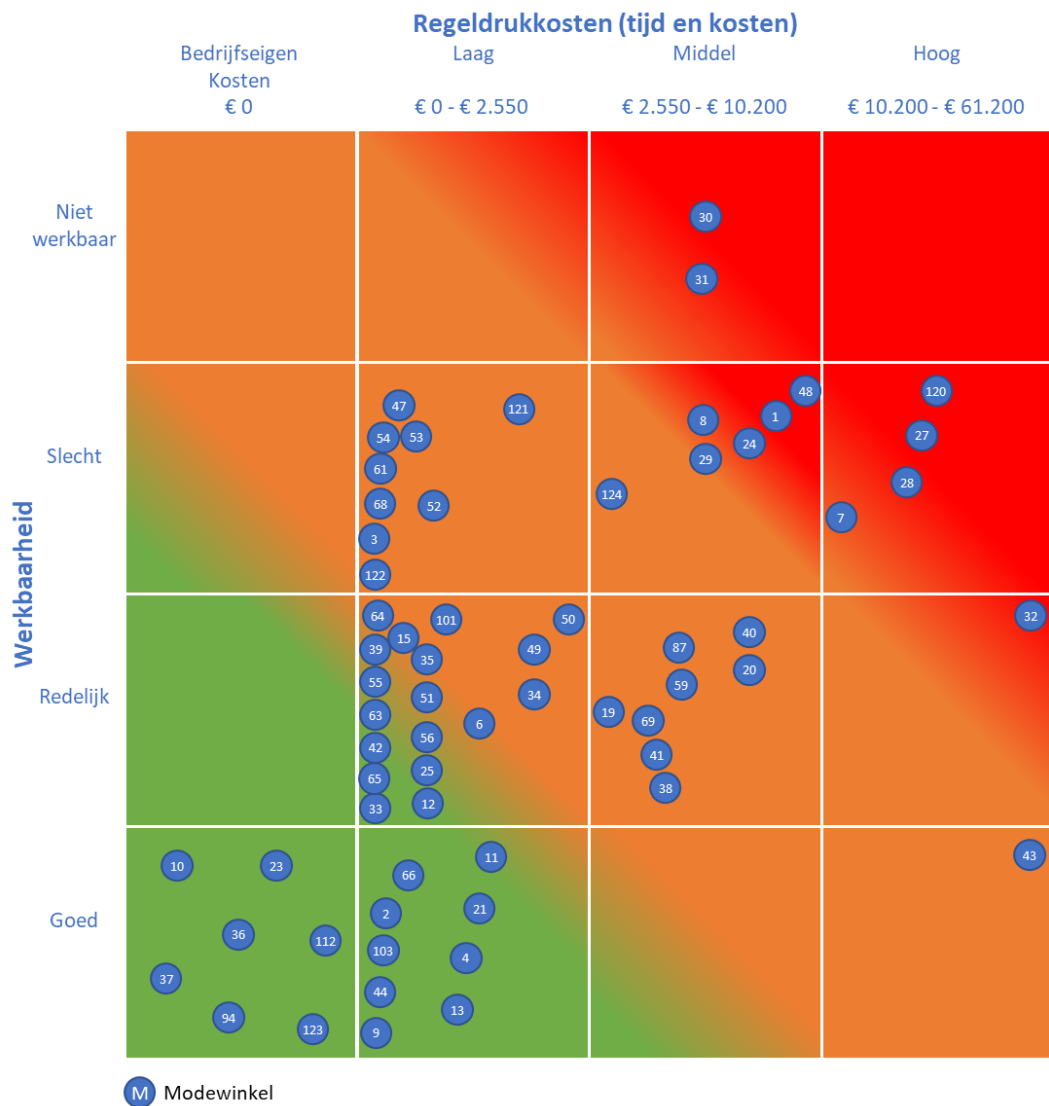
2 Het hotel

	Regeldruk			
	Structureel	Enmalig	Incidenteel	Totaal
A. Werkgever	€ 64.828	€ 9	€ 105.528	€ 170.365
A-1 Gezondheid en veiligheid op het werk	€ 14.200	€ 1	€ 77	€ 14.278
1: Het uitvoeren van een Risicoinventarisatie en -Evaluatie	€ 1.212	€ -	€ -	€ 1.212
10: Het zorgen voor Arbo-voorzieningen, zoals beschermingsmiddelen.	€ -	€ -	€ -	€ -
11: Het zorgen voor een ergonomische inrichting van de werkplekken.	€ 1.308	€ -	€ -	€ 1.308
12: Het uitvoeren van een arbeidsgezondheidskundig onderzoek.	€ 235	€ -	€ -	€ 235
13: Het laten keuren van arbeidsmiddelen.	€ 732	€ -	€ -	€ 732
15: Het hebben van een veiligheidsinformatieblad voor gevaarlijke stoffen	€ 77	€ -	€ -	€ 77
16: Het melden van arbeidsongevallen met personeel	€ -	€ -	€ -	€ -
17: Het bijhouden van een ongevalregistratie	€ -	€ -	€ 77	€ 77
2: Het meewerken aan inspecties van ISZW	€ -	€ -	€ -	€ -
3: Het aanwijzen van een preventiedewerker	€ 152	€ -	€ -	€ 152
4: Het voorlichten over en toezien op de te verrichten werkzaamheden	€ -	€ -	€ -	€ -
6: Het voeren van overleg over het arbobeleid	€ 1.755	€ -	€ -	€ 1.755
7: Het aansluiten bij een arbo-dienst en/of het inhuren van een bedrijfsarts	€ 4.704	€ -	€ -	€ 4.704
8: Het organiseren van bedrijfshulpverlening (BHV)	€ 4.026	€ -	€ -	€ 4.026
9: Het opstellen van een ziekteverzuimbeleid	€ -	€ 1	€ -	€ 1
A-2 Werktijden en sociale zekerheid	€ 27.160	€ -	€ 115	€ 27.275
121: Het bijhouden van de administratie rondom vakantie	€ 1.230	€ -	€ -	€ 1.230
19: Het afdragen van premies aan de pensioenuitvoerder	€ -	€ -	€ -	€ -
20: Het voeren van een degelijke registratie van de arbeids- en rusttijden	€ 8.089	€ -	€ -	€ 8.089
21: Het maken van afspraken rondom zwangerschapsverlof en bijhouden van de administratie	€ -	€ -	€ 115	€ 115
22: Het doorbetalen loon bij ziekte (langdurig verzuim via verzekering)	€ 17.841	€ -	€ -	€ 17.841
23: Het schriftelijk vastleggen van de arbeidsovereenkomst	€ -	€ -	€ -	€ -
A-3 Arbeidsbescherming en gelijke behandeling	€ 14.784	€ -	€ 102.608	€ 117.392
24: Het doorlopen van een ontslagprocedure bij ontslag met wederzijds goedvinden.	€ -	€ -	€ 1.832	€ 1.832
25: Het doorlopen van een ontslagprocedure via UWV of aangewezen commissie	€ -	€ -	€ 308	€ 308
26: Het doorlopen van een ontslagprocedure via de kantonrechter	€ -	€ -	€ 1.942	€ 1.942
27: Het betalen van een transitievergoeding voor een werknemer	€ -	€ -	€ 11.960	€ 11.960
28: Het bijhouden van het ziekteverzuim	€ 14.784	€ -	€ -	€ 14.784
29: Het begeleiden van niet-functionerende werknemers	€ -	€ -	€ 878	€ 878
30: Het meewerken aan de re-integratie van een werknemer	€ -	€ -	€ 6.351	€ 6.351
31: Het zorgen voor plekken voor arbeidsbeperkten	€ -	€ -	€ 4.004	€ 4.004
32: Premie differentiatie tijdelijke contracten (WAB)	€ -	€ -	€ 37.385	€ 37.385
33: Het doorbetalen van het loon bij ziekte (kort verzuim)	€ -	€ -	€ 37.032	€ 37.032
34: Het aanvragen van (betaald) ouderschapsverlof voor een werknemer	€ -	€ -	€ 916	€ 916
A-4 Werkgever overig	€ 8.684	€ 8	€ 2.729	€ 11.420
120: De administratie bijhouden van alles wat onder de werkkostenregeling (WKR) valt.	€ 77	€ -	€ -	€ 77
122: Het bieden van de gelegenheid tot medezeggenschap	€ -	€ -	€ -	€ -
124: Het aangeven of de arbeidsovereenkomst wordt voortgezet	€ -	€ -	€ -	€ -
35: Het indienen van aangifte loonbelasting	€ 462	€ -	€ -	€ 462
36: Het betalen van loon aan een werknemer	€ -	€ -	€ -	€ -
37: Het betalen van vakantiebijslag aan een werknemer	€ -	€ -	€ -	€ -
38: Het (digitaal) verstrekken van een loonstrook aan een werknemer	€ -	€ -	€ 2.117	€ 2.117
39: Het verstrekken van een jaaropgaaf aan een werknemer	€ 103	€ -	€ -	€ 103
40: Het voeren van een loonadministratie	€ 7.848	€ -	€ -	€ 7.848
41: Het afdragen van premies aan het O&O-fonds	€ -	€ -	€ -	€ -
42: Het indienen van een aanmelding als werkgever	€ -	€ 8	€ -	€ 8
43: Het ter beschikking stellen van trainingen, opleidingen en cursussen	€ -	€ -	€ -	€ -
44: Het APK laten keuren van bedrijfswagens	€ 194	€ -	€ -	€ 194
45: Het inhuren van zzp'ers	€ -	€ -	€ -	€ -
47: Het meewerken aan loonbeslag	€ -	€ -	€ 612	€ 612
B. Ondernemer	€ 25.278	€ 85	€ 2.032	€ 27.395
B-1 Belastingen en financiën	€ 13.839	€ -	€ -	€ 13.839
48: Het indienen en betalen van aangifte omzetbelasting	€ 9.744	€ -	€ -	€ 9.744
49: Het indienen van aangifte winstbelasting	€ 1.883	€ -	€ -	€ 1.883
50: Het opstellen van de jaarrekening	€ 2.058	€ -	€ -	€ 2.058
51: Het betalen van gemeentelijke belastingen	€ 154	€ -	€ -	€ 154
B-2 Bedrijfsvoering	€ 11.419	€ 23	€ 2.032	€ 13.475
52: Het informeren van betrokkenen over de verwerking van hun persoonsgegevens	€ 3.080	€ -	€ -	€ 3.080
53: Het meewerken aan uitvragen van het CBS	€ -	€ -	€ 1.986	€ 1.986
54: Het doorgeven van het aantal werkzame personen aan de KvK	€ 58	€ -	€ -	€ 58
55: Het verplicht inschrijven in het handelsregister	€ -	€ 23	€ -	€ 23
56: Het aantonen van de naleving van de privacyregels	€ 372	€ -	€ -	€ 372
57: Het melden van een datalek aan de Autoriteit Persoonsgegevens	€ -	€ -	€ -	€ -
59: Keuringen van installaties	€ 7.910	€ -	€ -	€ 7.910
60: Het melden van een datalek aan de betrokkene	€ -	€ -	€ -	€ -
61: Het inschrijven van uiteindelijk belanghebbenden in het UBO-register	€ -	€ -	€ 46	€ 46
B-3 Ondernemer, overig	€ 19	€ 62	€ -	€ 81
63: Het aanvragen en betalen van de afdrachten CBO's	€ 19	€ -	€ -	€ 19
64: Het naleven van algemene eisen aan het gebouw	€ -	€ 62	€ -	€ 62
65: Het opstellen van een jaarverslag of een bestuursverslag	€ -	€ -	€ -	€ -
66: Het aanvragen van een energielabel	€ -	€ -	€ -	€ -
C. Sectorspecifiek	€ 38.942	€ 68	€ 6.043	€ 45.053
C-1 Omgevingsverplichtingen	€ 1.010	€ -	€ -	€ 1.010
68: Het nemen van maatregelen van de Erkende Maatregelenlijst	€ 1.010	€ -	€ -	€ 1.010
C-2 Brandveiligheid	€ 13.747	€ -	€ 693	€ 14.440
69: Het meewerken aan inspecties van de brandweer	€ -	€ -	€ 693	€ 693
69a: Het meewerken aan inspecties van de brandveiligheidsinstallaties	€ 1.320	€ -	€ -	€ 1.320
69b: Het laten onderhouden van de brandveiligheidsinstallaties	€ 1.320	€ -	€ -	€ 1.320
69c: Het laten onderhouden en keuren van blusmiddelen	€ 1.022	€ -	€ -	€ 1.022
69d: Het laten keuren en afpersen van de droge blusleiding	€ -	€ -	€ -	€ -
69e: Het laten controleren en onderhouden van de noodinstallaties	€ 1.028	€ -	€ -	€ 1.028
69f: Het laten testen, onderhouden en inspecteren van de sprinklerinstallatie	€ 9.058	€ -	€ -	€ 9.058
C-3 Sectorspecifiek, overig	€ 24.185	€ 68	€ 5.350	€ 29.604
100: Het indienen van een milieumelding	€ -	€ -	€ -	€ -
101: Het aanvragen van een omgevingsvergunning	€ -	€ -	€ 1.462	€ 1.462
103: Het aanvragen van een parkeervergunning of -onthefing	€ -	€ -	€ -	€ -
107: Het aanvragen van een vergunning voor het verspreiden van reclame	€ -	€ -	€ -	€ -
109: Het aanvragen van een speelautomatenvergunning	€ -	€ -	€ -	€ -
119: Het bijhouden van een nachtregister	€ -	€ -	€ -	€ -
126: Het laten controleren van zwembad en onderhouden van installaties	€ 23.329	€ -	€ -	€ 23.329
70: Het uitvoeren van een voedselveiligheidsplan	€ -	€ -	€ -	€ -
71: Het meewerken aan inspecties van de NVWA	€ -	€ -	€ 23	€ 23
72: Het aanvragen van vergunningen voor het uitoefenen van het horecabedrijf	€ -	€ -	€ 154	€ 154
73: Het indienen van aangifte voor en betalen van toeristenbelasting	€ 308	€ -	€ -	€ 308
74: Het behalen van verklaringen over sociale hygiëne	€ -	€ -	€ 304	€ 304
75: Het uitvoeren van een legionella-risicoanalyse en legionella-beheersplan	€ -	€ -	€ 3.099	€ 3.099
76: Het aansluiten bij een pensioenuitvoerder	€ -	€ -	€ -	€ -
77: Het meewerken aan inspecties van de gemeente	€ -	€ -	€ 308	€ 308
79: Het vermelden van allergenen in niet-voorverpakte levensmiddelen	€ -	€ -	€ -	€ -
80: Het naleven van de inrichtingseisen voor horecabedrijven	€ -	€ 68	€ -	€ 68
84: Het beperken van emissies	€ 549	€ -	€ -	€ 549
96: Het indienen van een aanvraag of melding voor een evenement	€ -	€ -	€ -	€ -
97: Het aanvragen van een ontheffing voor het tijdelijk schenken van alcohol	€ -	€ -	€ -	€ -
98: Het melden van een incidentele festiviteit	€ -	€ -	€ -	€ -
Eindtotaal	€ 129.048	€ 162	€ 113.604	€ 242.813

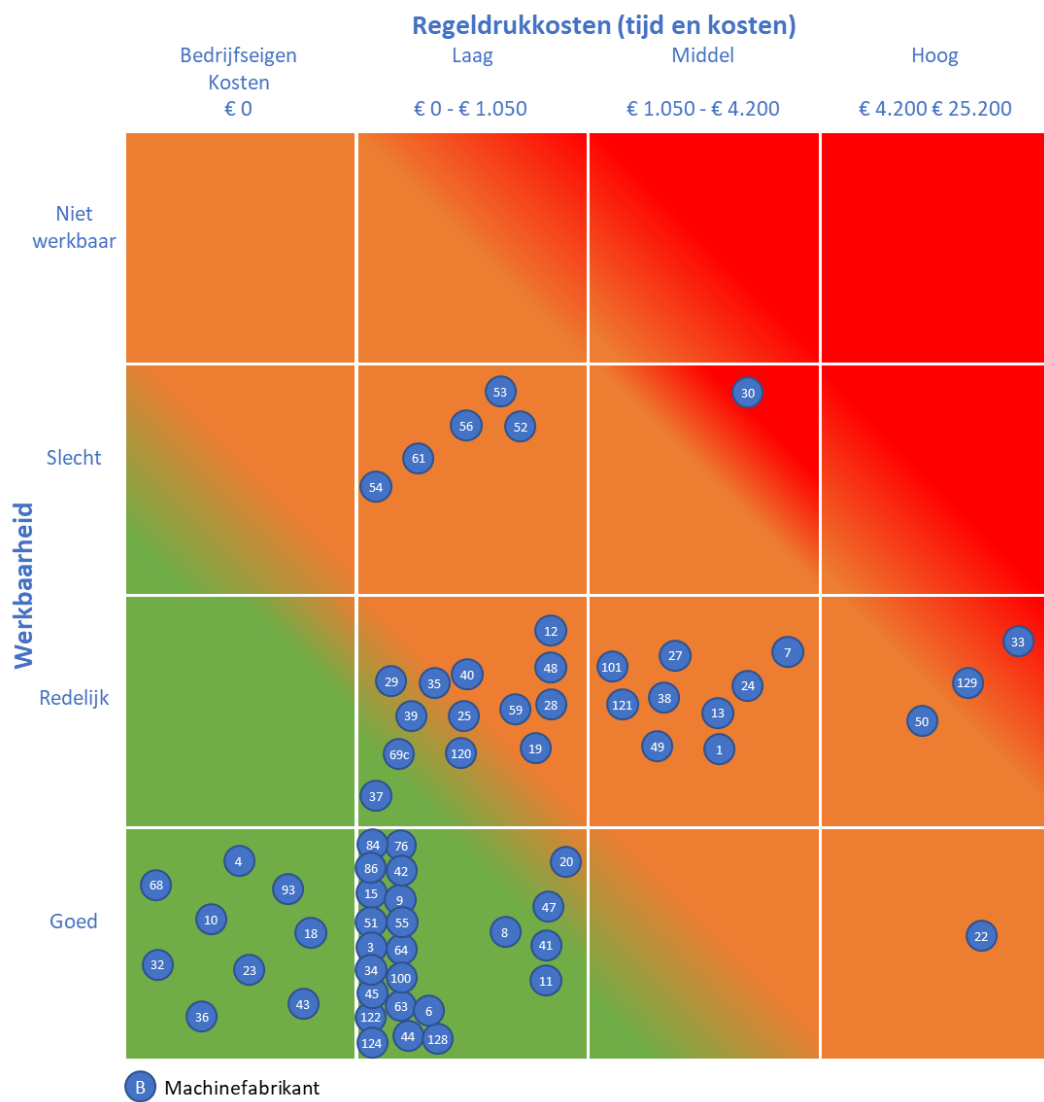
3 De modewinkel

	Regeldruk			
	Structureel	Eenmalig	Incidenteel	Totaal
A. Werkgever	€ 152.092	€ 17	€ 57.568	€ 209.677
A-1 Gezondheid en veiligheid op het werk	€ 29.301	€ 2	€ 77	€ 29.380
1: Het uitvoeren van een Risicoinventarisatie en -Evaluatie	€ 8.002	-	-	€ 8.002
10: Het zorgen voor Arbo-voorzieningen, zoals beschermingsmiddelen.	€ -	-	-	€ -
11: Het zorgen voor een ergonomische inrichting van de werkplekken.	€ 1.462	-	-	€ 1.462
12: Het uitvoeren van een arbeidsgezondheidskundig onderzoek.	€ 305	-	-	€ 305
13: Het laten keuren van arbeidsmiddelen.	€ 954	-	-	€ 954
15: Het hebben van een veiligheidsinformatieblad voor gevaarlijke stoffen	€ 154	-	-	€ 154
16: Het melden van arbeidsongevallen met personeel	€ -	-	-	€ -
17: Het bijhouden van een ongevallenregistratie	€ -	-	-	€ -
2: Het meewerken aan inspecties van ISZW	€ -	-	77	€ 77
3: Het aanwijzen van een preventiemedewerker	€ -	-	-	€ -
4: Het voorlichten over en toezien op de te verrichten werkzaamheden	€ 963	-	-	€ 963
6: Het voeren van overleg over het arbobeleid	€ 1.078	-	-	€ 1.078
7: Het aansluiten bij een arbodienst en/of het inhuren van een bedrijfsarts	€ 10.671	-	-	€ 10.671
8: Het organiseren van bedrijfshulpverlening (BHV)	€ 5.712	-	-	€ 5.712
9: Het opstellen van een ziekteverzuimbeleid	€ -	2	-	€ 2
A-2 Werktijden en sociale zekerheid	€ 11.960	€ 8	€ 1.374	€ 13.342
19: Het afdragen van premies aan de pensioenuitvoerder	€ 2.783	-	-	€ 2.783
20: Het voeren van een deugdelijke registratie van de arbeids- en rusttijden	€ 7.537	-	-	€ 7.537
21: Het maken van afspraken rondom zwangerschapsverlof en bijhouden van de administratie	€ -	-	1.374	€ 1.374
22: Het doorbetalen loon bij ziekte (langdurig verzuim via verzekering)	€ -	-	-	€ -
23: Het schriftelijk vastleggen van de arbeidsovereenkomst	€ -	-	-	€ -
76: Het aansluiten bij een pensioenuitvoerder	€ -	8	-	€ 8
121: Het bijhouden van de administratie rondom vakantie	€ 1.640	-	-	€ 1.640
A-3 Arbeidsbescherming en gelijke behandeling	€ 71.509	€ -	€ 39.168	€ 110.677
24: Het doorlopen van een ontslagprocedure bij ontslag met wederzijds goedvinden.	€ -	-	7.876	€ 7.876
25: Het doorlopen van een ontslagprocedure via UWV of aangewezen commissie	€ -	-	308	€ 308
26: Het doorlopen van een ontslagprocedure via de kantonrechter	€ -	-	704	€ 704
27: Het betalen van een transitievergoeding voor een werknemer	€ -	-	16.495	€ 16.495
28: Het bijhouden van het ziekteverzuim	€ 14.784	-	-	€ 14.784
29: Het begeleiden van niet-functionerende werknemers	€ -	-	5.198	€ 5.198
30: Het meewerken aan de re-integratie van een werknemer	€ -	-	6.755	€ 6.755
31: Het zorgen voor plekken voor arbeidsbeperkten	€ 6.160	-	-	€ 6.160
32: Premie differentiatie tijdelijke contracten (WAB)	€ 50.565	-	-	€ 50.565
33: Het doorbetalen van het loon bij ziekte (kort verzuim)	€ -	-	-	€ -
34: Het aanvragen van (betaald) ouderschapsverlof voor een werknemer	€ -	-	1.832	€ 1.832
A-4 Werkgever overig	€ 39.322	€ 8	€ 16.948	€ 56.278
120: De administratie bijhouden van alles wat onder de werkkostenregeling (WKR) valt.	€ 27.224	-	-	€ 27.224
122: Het bieden van de gelegenheid tot medezeggenschap (WOR)	€ -	-	-	€ -
124: Het aangeven of de arbeidsovereenkomst wordt voortgezet	€ -	-	2.599	€ 2.599
35: Het indienen en betalen van aangifte loonbelasting	€ 462	-	-	€ 462
36: Het betalen van loon aan een werknemer	€ -	-	-	€ -
37: Het betalen van vakantiebijslag aan een werknemer	€ -	-	-	€ -
38: Het (digitaal) verstrekken van een loonstrook aan een werknemer	€ -	-	3.801	€ 3.801
39: Het verstrekken van een jaaropgaaf aan een werknemer	€ 39	-	-	€ 39
40: Het voeren van een loonadministratie	€ 7.848	-	-	€ 7.848
41: Het afdragen van premies aan het O&O-fonds	€ 3.711	-	-	€ 3.711
42: Het indienen van een aanmelding als werkgever	€ -	8	-	€ 8
43: Het ter beschikking stellen van trainingen, opleidingen en cursussen	€ -	-	10.382	€ 10.382
44: Het APK laten keuren van bedrijfswagens	€ 39	-	-	€ 39
45: Het inhuren van zzp'ers	€ -	-	-	€ -
47: Het meewerken aan loonbeslag	€ -	-	167	€ 167
B. Ondernemer	€ 20.345	€ 85	€ 581	€ 21.011
B-1 Belastingen en financiën	€ 14.761	€ -	€ -	€ 14.761
48: Het indienen en betalen van aangifte omzetbelasting	€ 10.144	-	-	€ 10.144
49: Het indienen van aangifte en betalen vennootschapsbelasting/winstbelasting	€ 1.868	-	-	€ 1.868
50: Het opstellen van de jaarrekening	€ 2.364	-	-	€ 2.364
51: Het betalen van gemeentelijke belastingen	€ 385	-	-	€ 385
B-2 Bedrijfsvoering	€ 5.565	€ 23	€ 319	€ 5.907
52: Het informeren van betrokkenen over de verwerking van hun persoonsgegevens	€ 616	-	-	€ 616
53: Het meewerken aan uitvragen van het CBS	€ -	-	273	€ 273
54: Het doorgeven van het aantal werkzame personen aan de KvK	€ 58	-	-	€ 58
55: Het verplicht inschrijven in het handelsregister	€ -	23	-	€ 23
56: Het aantonen van de naleving van de privacyregels	€ 372	-	-	€ 372
57: Het melden van een datalek aan de Autoriteit Persoonsgegevens	€ -	-	-	€ -
59: Keuringen van installaties	€ 4.519	-	-	€ 4.519
60: Het melden van een datalek aan de betrokkene	€ -	-	-	€ -
61: Het inschrijven van uiteindelijk belanghebbenden in het UBO-register	€ -	-	46	€ 46
B-3 Ondernemer, overig	€ 19	€ 62	€ 262	€ 342
63: Het aanvragen en betalen van de afdrachten CBO's	€ 19	-	-	€ 19
64: Het naleven van algemene eisen aan het gebouw	€ -	62	-	€ 62
65: Het opstellen van een jaarverslag of een bestuursverslag	€ -	-	-	€ -
66: Het aanvragen van een energielabel	€ -	-	262	€ 262
C. Sectorspecifiek	€ 89	€ -	€ 8.999	€ 9.088
C-1 Omgevingsverplichtingen	€ 31	€ -	€ -	€ 31
68: Het nemen van maatregelen van de Erkende Maatregelenlijst	€ 31	-	-	€ 31
C-2 Brandveiligheid	€ -	€ -	€ 3.696	€ 3.696
69: Het meewerken aan inspecties van de brandweer	€ -	-	3.696	€ 3.696
C-3 Sectorspecifiek, overig	€ 58	€ -	€ 5.303	€ 5.361
101: Het aanvragen van een omgevingsvergunning	€ -	-	623	€ 623
103: Het aanvragen van een parkeervergunning of -onthefing	€ 58	-	-	€ 58
105: Het aanvragen van een vergunning voor een winkeluitstalling	€ -	-	-	€ -
107: Het aanvragen van een vergunning voor het verspreiden van reclame	€ -	-	-	€ -
108: Het aanvragen van een ontheffing van de verplichte winkelsluitingstijden	€ -	-	-	€ -
112: Het vermelden van de prijs van producten	€ -	-	-	€ -
123: Het voorzien van kleding van een etiket	€ -	-	-	€ -
71: Het meewerken aan inspecties van de NVWA	€ -	-	-	€ -
87: Het terugnemen van aankopen die de consument herroept	€ -	-	4.680	€ 4.680
88: Het indienen van aangifte Afvalbeheersbijdrage, inclusief afdracht	€ -	-	-	€ -
94: Het informeren van de klant bij online verkoop	€ -	-	-	€ -
96: Het indienen van een aanvraag of melding voor een evenement	€ -	-	-	€ -
97: Het aanvragen van een ontheffing voor het tijdelijk schenken van alcohol	€ -	-	-	€ -
98: Het melden van een incidentele festiviteit	€ -	-	-	€ -
Eindtotaal	€ 172.526	€ 102	€ 67.148	€ 239.776

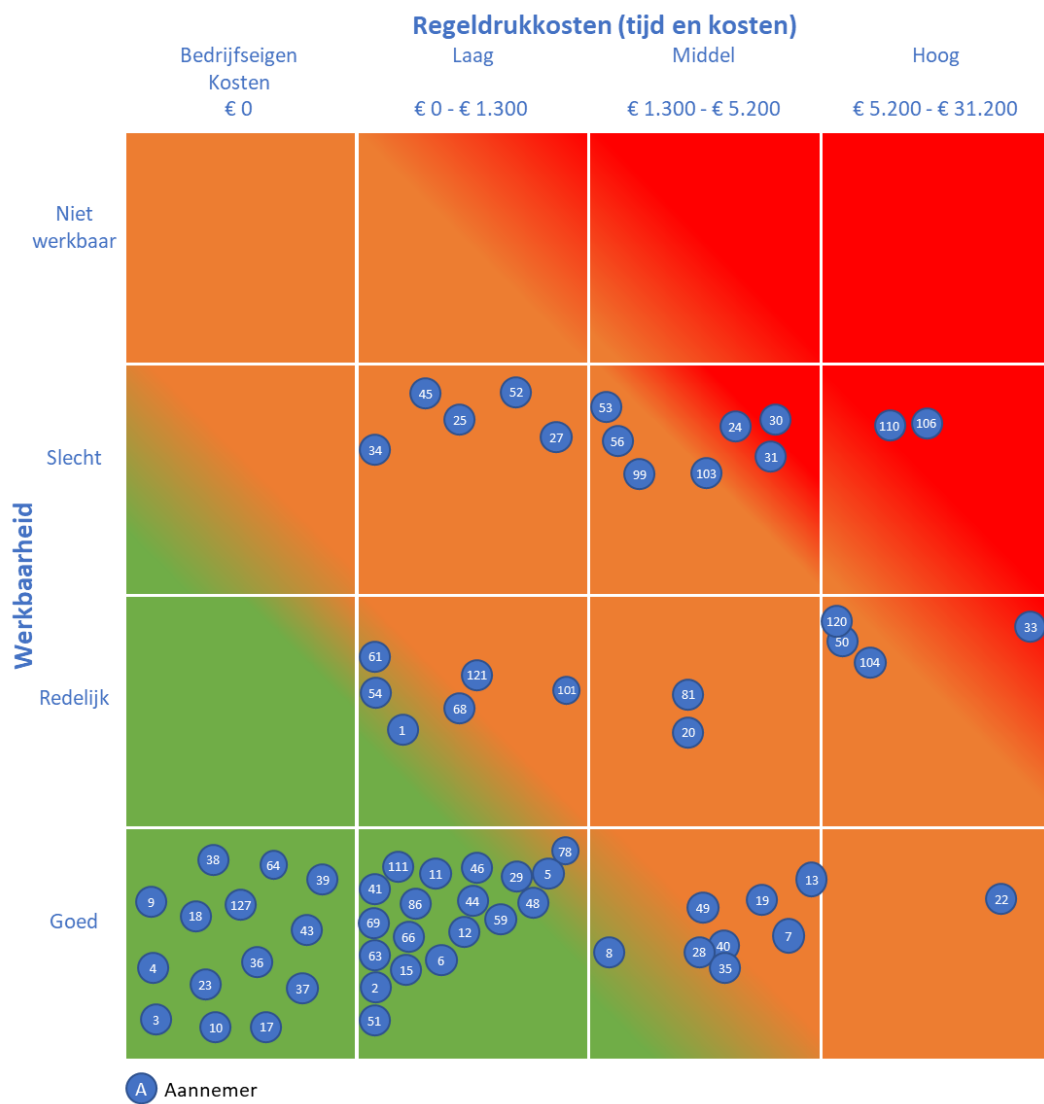
4 De machinefabrikant

	Regeldruk				Totaal
	Structureel	Enmalig	Incidenteel		
A. Werkgever	€ 27.776	€ 31	€ 35.176	€	62.982
A-1 Gezondheid en veiligheid op het werk	€ 9.095	€ 15	€ 2.423	€	11.534
1: Het uitvoeren van een Risicoinventarisatie en -Evaluatie	€ -	€ -	€ 2.423	€	2.423
10: Het zorgen voor Arbo-voorzieningen, zoals beschermingsmiddelen.	€ -	€ -	€ -	€	-
11: Het zorgen voor een ergonomische inrichting van de werkplekken.	€ 946	€ -	€ -	€	946
12: Het uitvoeren van een arbeidsgezondheidskundig onderzoek	€ 972	€ -	€ -	€	972
13: Het laten keuren van arbeidsmiddelen.	€ 2.424	€ -	€ -	€	2.424
15: Het hebben van een veiligheidsinformatieblad voor gevaarlijke stoffen	€ -	€ -	€ -	€	-
16: Het melden van arbeidsongevallen met personeel	€ -	€ -	€ -	€	-
17: Het bijhouden van een ongevallenregistratie	€ -	€ -	€ -	€	-
18: Maatregelen nemen om gehoorschade te voorkomen	€ -	€ -	€ -	€	-
2: Het meeverken aan inspecties van de Nederlandse Arbeidsinspectie (NLA)	€ -	€ -	€ -	€	-
3: Het aanwijzen van een preventiemedewerker	€ -	€ -	€ -	€	-
4: Het voorlichten over en toezien op de te verrichten werkzaamheden	€ -	€ -	€ -	€	-
6: Het voeren van overleg over het arbobeleid	€ 231	€ -	€ -	€	231
7: Het aansluiten bij een arbo dienst en/of het inhuren van een bedrijfsarts	€ 3.754	€ -	€ -	€	3.754
8: Het organiseren van bedrijfshulpverlening (BHV)	€ 768	€ -	€ -	€	768
9: Het opstellen van een ziekteverzuimbeleid	€ -	€ 15	€ -	€	15
A-2 Werktijden en sociale zekerheid	€ 16.783	€ 8	€ -	€	16.791
12: Het bijhouden van de administratie rondom vakantie	€ 1.230	€ -	€ -	€	1.230
19: Het afdragen van premies aan de pensioenuitvoerder	€ 837	€ -	€ -	€	837
20: Het voeren van een deugdelijke registratie van de arbeid- en rusttijden	€ 1.014	€ -	€ -	€	1.014
21: Het maken van afspraken rondom zwangerschap verlof en bijhouden van de administratie	€ -	€ -	€ -	€	-
22: Het doorbetalen loon bij ziekte (langdurig verzuim via verzekering)	€ 13.702	€ -	€ -	€	13.702
23: Het schriftelijk vastleggen van de arbeidsovereenkomst	€ -	€ -	€ -	€	-
76: Het aansluiten bij een pensioenuitvoerder	€ -	€ 8	€ -	€	8
A-3 Arbeidsbescherming en gelijke behandeling	€ -	€ -	€ 29.785	€	29.785
24: Het doorlopen van een ontslagprocedure bij ontslag met wederzijds goedvinden.	€ -	€ -	€ 2.813	€	2.813
25: Het doorlopen van een ontslagprocedure via UWV of aangewezen commissie	€ -	€ -	€ 385	€	385
26: Het doorlopen van een ontslagprocedure via de kantonrechter	€ -	€ -	€ -	€	-
27: Het betalen van een transitievergoeding voor een werknemer	€ -	€ -	€ 1.790	€	1.790
28: Het begeleiden van het ziekteverzuim	€ -	€ -	€ 924	€	924
29: Het begeleiden van niet-functioneerende werknemers	€ -	€ -	€ 58	€	58
30: Het meeverken aan de re-integratie van een werknemer	€ -	€ -	€ 3.278	€	3.278
31: Het zorgen voor plekken voor arbeidsbeperkten (Wet banenafspraak en quotum arbo)	€ -	€ -	€ -	€	-
32: Premie differentiatie tijdelijke contracten (WAB)	€ -	€ -	€ -	€	-
33: Het doorbetalen van het loon bij ziekte (kort verzuim)	€ -	€ -	€ 20.537	€	20.537
34: Het aanvragen van betaald ouderschapsverlof voor een werknemer	€ -	€ -	€ -	€	-
A-4 Werkgever overig	€ 1.898	€ 8	€ 2.968	€	4.873
120: De administratie bijhouden van alles wat onder de werkloosheidsregeling (WKR) valt.	€ -	€ -	€ 327	€	327
122: Het bieden van de gelegenheid tot medezeggenschap	€ -	€ -	€ -	€	-
124: Het aangeven of de arbeidsovereenkomst wordt voortgezet	€ -	€ -	€ -	€	-
35: Het indienen van aangifte loonbelasting, inclusief afdracht	€ 231	€ -	€ -	€	231
36: Het betalen van loon aan een werknemer	€ -	€ -	€ -	€	-
37: Het betalen van vakantiebijdrage aan een werknemer	€ -	€ -	€ -	€	-
38: Het (digitaal) verstrekken van een loonstrook aan een werknemer	€ -	€ -	€ 1.679	€	1.679
39: Het verstrekken van een jaaropgaaf aan een werknemer	€ 116	€ -	€ -	€	116
40: Het voeren van een loonadministratie	€ 450	€ -	€ -	€	450
41: Het afdragen van premies aan het O&O-fonds	€ 951	€ -	€ -	€	951
42: Het indienen van een melding als werkgever	€ -	€ 8	€ -	€	8
43: Het ter beschikking stellen van trainingen, opleidingen en cursussen	€ -	€ -	€ -	€	-
44: Het ARK laten keuren van bedrijfsavangens	€ 150	€ -	€ -	€	150
45: Het inhuren van zzp'ers	€ -	€ -	€ -	€	-
46: Ketenaansprakelijkheid	€ -	€ -	€ -	€	-
47: Het meeverken aan loonbeslag	€ -	€ -	€ 962	€	962
B. Ondernemer	€ 16.208	€ 54	€ 2.130	€	18.391
B-1 Belastingen en financiën	€ 14.684	€ -	€ -	€	14.684
48: Het indienen en betalen van aangifte omzetbelasting	€ 936	€ -	€ -	€	936
49: Het indienen van aangifte winstbelasting, inclusief afdracht	€ 1.563	€ -	€ -	€	1.563
50: Het opstellen van de jaarrekening	€ 12.185	€ -	€ -	€	12.185
51: Het betalen van gemeentelijke belastingen	€ -	€ -	€ -	€	-
B-2 Bedrijfsvoering	€ 1.385	€ 23	€ 2.130	€	3.538
52: Het informeren van betrokkenen over de verwerking van hun persoonsgegevens	€ -	€ -	€ 975	€	975
53: Het meeverken aan uitvragen van het CBS	€ -	€ -	€ 847	€	847
54: Het doorgeven van het aantal werkzame personen aan de KvK	€ 19	€ -	€ -	€	19
55: Het verplicht inschrijven in het handelsregister	€ -	€ 23	€ -	€	23
56: Het aantonen van de naleving van de privacyregels	€ 616	€ -	€ -	€	616
57: Het melden van een datalek aan de Autoriteit Persoonsgegevens	€ -	€ -	€ -	€	-
58: Kennisname van nieuwe wet- en regelgeving	€ -	€ -	€ -	€	-
59: Keuringen van installaties	€ 750	€ -	€ -	€	750
60: Het melden van een datalek aan de betrokkene	€ -	€ -	€ -	€	-
61: Het inschrijven van uiteindelijk belanghebbenden in het UBO-register	€ -	€ -	€ 308	€	308
62: Het hebben van een functionaris voor gegevensbescherming	€ -	€ -	€ -	€	-
B-3 Ondernemer, overig	€ 139	€ 31	€ -	€	169
130: Het doen van een gebruiksmelding of het aanvragen van een vergunning voor brand	€ -	€ -	€ -	€	-
63: Het aanvragen van een licentie bij een CBQ, inclusief afdracht	€ 39	€ -	€ -	€	39
64: Het naleven van algemene eisen aan het gebouw	€ -	€ 31	€ -	€	31
65: Het opstellen van een jaarverslag of een bestuursverslag	€ -	€ -	€ -	€	-
66: Het aanvragen van een energielabel	€ -	€ -	€ -	€	-
69: Het laten onderhouden en keuren van blusmiddelen	€ 100	€ -	€ -	€	100
C. Sector specifiek	€ 15.308	€ 31	€ 1.108	€	16.447
C-1 Omgevingsverplichtingen	€ 308	€ -	€ -	€	308
128: Het meeverken aan milieu inspecties van de omgevingsdienst	€ 308	€ -	€ -	€	308
68: Het nemen van energiebesparende maatregelen van de Erkende Maatregelenlijst	€ -	€ -	€ -	€	-
C-2 Brandveiligheid	€ -	€ -	€ -	€	-
69: Het meeverken aan inspecties van de brandweer	€ -	€ -	€ -	€	-
C-3 Sector specifiek, overig	€ 15.000	€ 31	€ 1.108	€	16.139
100: Het indienen van een milieumelding	€ -	€ 31	€ -	€	31
101: Het aanvragen van een omgevingsvergunning	€ -	€ -	€ 1.108	€	1.108
103: Het aanvragen van een parkeervergunning of -onthefing	€ -	€ -	€ -	€	-
129: Gebouwde machines moeten voldoen aan veiligheidsnormen van Warenwetbesluit Mac	€ 15.000	€ -	€ -	€	15.000
83: Het opstellen van een elektronisch milieujaarverslag	€ -	€ -	€ -	€	-
94: Het beperken van emissies	€ -	€ -	€ -	€	-
86: Het indienen van een kennisgeving over gevaarlijke stoffen	€ -	€ -	€ -	€	-
90: Het vervoeren van gevaarlijke stoffen (nationaal en internationaal)	€ -	€ -	€ -	€	-
92: Het melden van een onveilig non-food product bij de NWA	€ -	€ -	€ -	€	-
93: Het bijhouden van geautomatiseerd werk.	€ -	€ -	€ -	€	-
Eindtotaal	€ 59.291	€ 116	€ 38.413	€	97.820

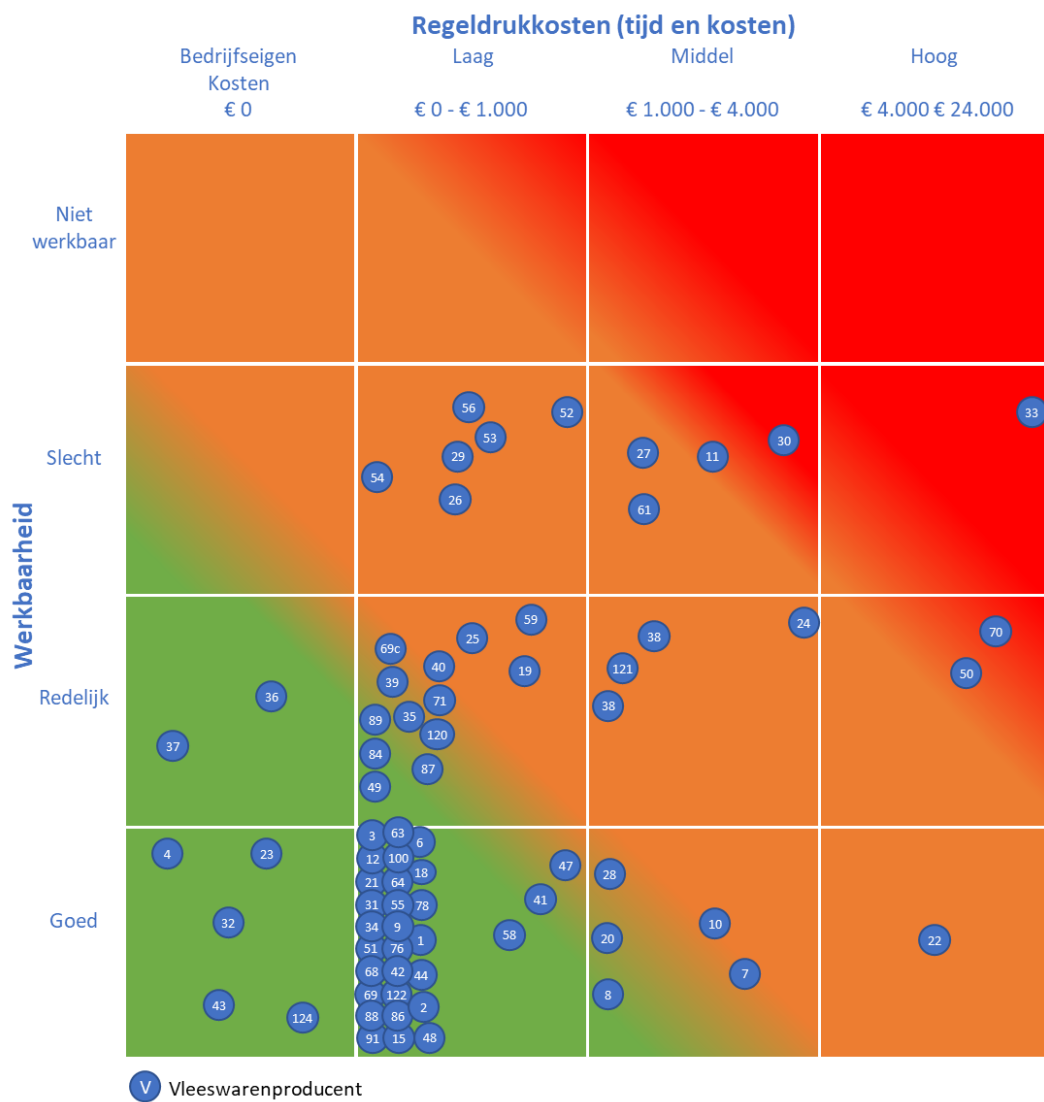
5 De aannemer

	Structureel	Regeldruk			Totaal
		Eenmalig	Incidenteel		
A. Werkgever	€ 43.556	€ 8	€ 40.522	€	84.086
A-1 Gezondheid en veiligheid op het werk	€ 12.859	€ -	€ 1.233	€	14.092
1: Het uitvoeren van een Risicoinventarisatie en -Evaluatie	€ -	€ -	€ 139	€	139
10: Het zorgen voor Arbo-voorzieningen, zoals beschermingsmiddelen.	€ -	€ -	€ -	€	-
11: Het zorgen voor een ergonomische inrichting van de werkplekken.	€ 286	€ -	€ -	€	286
12: Het uitvoeren van een arbeidsgezondheidskundig onderzoek.	€ 503	€ -	€ -	€	503
127: De werkgever is verantwoordelijk voor het nemen van de juiste beheersmaatregelen	€ -	€ -	€ -	€	-
13: Het laten keuren van arbeidsmiddelen.	€ 5.155	€ -	€ -	€	5.155
15: Het hebben van een veiligheidsinformatieblad voor gevaarlijke stoffen	€ -	€ -	€ 116	€	116
16: Het melden van arbeidsongevallen met personeel	€ -	€ -	€ -	€	-
17: Het bijhouden van een ongevallenregistratie	€ -	€ -	€ -	€	-
18: Maatregelen nemen om gehoorschade te voorkomen	€ -	€ -	€ -	€	-
2: Het meewerken aan inspecties van NLA	€ -	€ -	€ 34	€	34
3: Het aanwijzen van een preventiemedewerker	€ -	€ -	€ -	€	-
4: Het voorlichten over en toezien op de te verrichten werkzaamheden	€ -	€ -	€ -	€	-
5: Aanstellen coördinator uitvoeringsfase	€ -	€ -	€ 945	€	945
6: Het voeren van overleg over het arbobeleid	€ 308	€ -	€ -	€	308
7: Het aansluiten bij een arbodienst en/of het inhuren van een bedrijfsarts	€ 4.954	€ -	€ -	€	4.954
8: Het organiseren van bedrijfshulpverlening (BHV)	€ 1.654	€ -	€ -	€	1.654
9: Het opstellen van een ziekteverzuimbeleid	€ -	€ -	€ -	€	-
A-2 Werktijden en sociale zekerheid	€ 25.843	€ -	€ 39	€	25.882
121: Het bijhouden van de administratie rondom vakantie	€ 660	€ -	€ -	€	660
19: Het afdragen van premies aan de pensioenuitvoerder	€ 4.410	€ -	€ -	€	4.410
20: Het voeren van een deugdelijke registratie van de arbeids- en rusttijden	€ 2.939	€ -	€ -	€	2.939
21: Het maken van afspraken rondom zwangerschapsverlof en bijhouden van de administratie	€ -	€ -	€ -	€	-
22: Het doorbetalen loon bij ziekte (langdurig verzuim via verzekering)	€ 17.834	€ -	€ -	€	17.834
23: Het schriftelijk vastleggen van de arbeidsovereenkomst	€ -	€ -	€ -	€	-
34: Het aanvragen van betaald ouderschapsverlof voor een werknemer	€ -	€ -	€ 39	€	39
A-3 Arbeidsbescherming en gelijke behandeling	€ -	€ -	€ 38.626	€	38.626
24: Het doorlopen van een ontslagprocedure bij ontslag met wederzijds goedvinden	€ -	€ -	€ 2.850	€	2.850
25: Het doorlopen van een ontslagprocedure via UWV of aangewezen commissie	€ -	€ -	€ 540	€	540
26: Het doorlopen van een ontslagprocedure via de kantonrechter	€ -	€ -	€ -	€	-
27: Het betalen van een transitievergoeding voor een werknemer	€ -	€ -	€ 1.062	€	1.062
28: Het bijhouden van het ziekteverzuim	€ -	€ -	€ -	€	-
29: Het begeleiden van niet-functionerende werknemers	€ -	€ -	€ 810	€	810
30: Het meewerken aan de re-integratie van een werknemer	€ -	€ -	€ 4.148	€	4.148
31: Het zorgen voor plekken voor arbeidsbeperkten	€ -	€ -	€ 3.378	€	3.378
32: Premie differentiatie tijdelijke contracten (WAB)	€ -	€ -	€ -	€	-
33: Het doorbetalen van het loon bij ziekte (kort verzuim)	€ -	€ -	€ 25.839	€	25.839
A-4 Werkgever overig	€ 4.854	€ 8	€ 624	€	5.486
120: De administratie bijhouden van alles wat onder de werkkostenregeling (WKR) valt.	€ -	€ -	€ -	€	-
122: Het bieden van de gelegenheid tot medezeggenschap	€ -	€ -	€ -	€	-
35: Het indienen en betalen van aangifte loonbelasting	€ -	€ -	€ -	€	-
36: Het betalen van loon aan een werknemer	€ -	€ -	€ -	€	-
37: Het betalen van vakantiebijslag aan een werknemer	€ -	€ -	€ -	€	-
38: Het (digitaal) verstrekken van een loonstrook aan een werknemer	€ -	€ -	€ -	€	-
39: Het verstrekken van een jaaropgaaf aan een werknemer	€ -	€ -	€ -	€	-
40: Het voeren van een loonadministratie	€ 3.861	€ -	€ -	€	3.861
41: Het afdragen van premies aan het O&O-fonds	€ -	€ -	€ -	€	-
42: Het indienen van een aanmelding als werkgever	€ -	€ 8	€ -	€	8
43: Het ter beschikking stellen van trainingen, opleidingen en cursussen	€ -	€ -	€ -	€	-
44: Het APK laten keuren van bedrijfswagens	€ 603	€ -	€ -	€	603
45: Regels bij het inhuren van zzp'ers	€ 390	€ -	€ -	€	390
46: Ketenaansprakelijkheid	€ -	€ -	€ 624	€	624
B. Ondernemer	€ 10.830	€ 23	€ 2.504	€	13.358
B-1 Belastingen en financiën	€ 8.580	€ -	€ -	€	8.580
48: Het indienen en betalen van aangifte omzetbelasting	€ 936	€ -	€ -	€	936
49: Het indienen en betalen van aangifte winstbelasting	€ 2.340	€ -	€ -	€	2.340
50: Het opstellen van de jaarrekening	€ 5.265	€ -	€ -	€	5.265
51: Het betalen van gemeentelijke belastingen	€ 39	€ -	€ -	€	39
B-2 Bedrijfsvoering	€ 2.231	€ 23	€ 2.376	€	4.630
52: Het informeren van betrokkenen over de verwerking van hun persoonsgegevens	€ -	€ -	€ 975	€	975
53: Het meewerken aan uitvragen van het CBS	€ -	€ -	€ 1.386	€	1.386
54: Het doorgeven van het aantal werkzame personen aan de KvK	€ 29	€ -	€ -	€	29
55: Het verplicht inschrijven in het handelsregister	€ -	€ 23	€ -	€	23
56: Het aantonen van de naleving van de privacyregels	€ 1.425	€ -	€ -	€	1.425
57: Het melden van een datalek aan de Autoriteit Persoonsgegevens	€ -	€ -	€ -	€	-
59: Keuringen van installaties	€ 777	€ -	€ -	€	777
60: Het melden van een datalek aan de betrokkene	€ -	€ -	€ -	€	-
61: Het inschrijven van uiteindelijk belanghebbenden in het UBO-register	€ -	€ -	€ 15	€	15
62: Het hebben van een functionaris voor gegevensbescherming	€ -	€ -	€ -	€	-
B-3 Ondernemer, overig	€ 20	€ -	€ 128	€	147
63: Het aanvragen van een licentie bij een CBO, inclusief afdracht	€ 20	€ -	€ -	€	20
64: Het naleven van algemene eisen aan het gebouw	€ -	€ -	€ -	€	-
65: Het opstellen van een jaarverslag of een bestuursverslag	€ -	€ -	€ -	€	-
66: Het aanvragen van een energielabel	€ -	€ -	€ 128	€	128
C. Sectorspecifiek	€ 3.007	€ 8	€ 30.322	€	33.337
C-1 Omgevingsverplichtingen	€ 577	€ -	€ 1.259	€	1.836
101: Het aanvragen van een omgevingsvergunning	€ -	€ -	€ 1.259	€	1.259
68: Het nemen van maatregelen van de Erkende Maatregelenlijst	€ 577	€ -	€ -	€	577
84: Het beperken van emissies	€ -	€ -	€ -	€	-
C-2 Brandveiligheid	€ -	€ -	€ 14	€	14
69: Het meewerken aan inspecties van de brandweer	€ -	€ -	€ 14	€	14
C-3 Sectorspecifiek, overig	€ 2.430	€ 8	€ 29.050	€	31.487
103: Het aanvragen van een parkeervergunning of -onthefing	€ 2.430	€ -	€ -	€	2.430
104: Het aanvragen van een objectvergunning	€ -	€ -	€ 5.832	€	5.832
106: Het indienen van een verzoek tot een tijdelijke verkeersmaatregel	€ -	€ -	€ 10.395	€	10.395
110: Het aanvragen van een ontheffing van de verkeersregels	€ -	€ -	€ 7.560	€	7.560
111: Het indienen van een aanvraag of melding voor mobiliteits- of portofoons	€ -	€ -	€ 108	€	108
76: Het aansluiten bij een pensioenuitvoerder	€ -	€ 8	€ -	€	8
78: Het meewerken aan inspecties van de gemeente of omgevingsdienst	€ -	€ -	€ 1.190	€	1.190
81: Het opstellen van een Veiligheids- en Gezondheidsplan	€ -	€ -	€ 2.363	€	2.363
86: Het indienen van een kennisgeving over gevaarlijke stoffen	€ -	€ -	€ 170	€	170
99: Het aanvragen van een ontheffing geluidhinder	€ -	€ -	€ 1.432	€	1.432
Eindtotaal	€ 57.393	€ 39	€ 73.349	€	130.780

6 De vleeswarenproducent

	Regeldruk			
	Structureel	Enmalig	Incidenteel	Totaal
A. Werkgever	€ 25.104	€ 23	€ 34.596	€ 59.724
A-1 Gezondheid en veiligheid op het werk	€ 9.570	€ 15	€ 257	€ 9.842
1: Het uitvoeren van een Risicoinventarisatie en -Evaluatie	€ -	€ -	€ 154	€ 154
10: Het zorgen voor Arbo-voorzieningen, zoals beschermingsmiddelen.	€ 1.900	€ -	€ -	€ 1.900
11: Het zorgen voor een ergonomische inrichting van de werkplekken.	€ 2.501	€ -	€ -	€ 2.501
12: Het uitvoeren van een arbeidsgesondheidskundig onderzoek.	€ -	€ -	€ -	€ -
13: Het laten keuren van arbeidsmiddelen.	€ 1.000	€ -	€ -	€ 1.000
15: Het hebben van een veiligheidsinformatieblad voor gevaarlijke stoffen	€ -	€ -	€ -	€ -
16: Het melden van arbeidsongevallen met personeel	€ -	€ -	€ -	€ -
17: Het bijhouden van een ongevalregistratie	€ -	€ -	€ -	€ -
18: Maatregelen nemen om gehoorschade te voorkomen	€ 200	€ -	€ -	€ 200
2: Het meewerken aan inspecties van de Nederlandse Arbeidsinspectie (NLA)	€ -	€ -	€ 103	€ 103
3: Het aanwijzen van een preventiemedewerker	€ -	€ -	€ -	€ -
4: Het voorlichten over en toezien op de te verrichten werkzaamheden	€ -	€ -	€ -	€ -
6: Het voeren van overleg over het arbeidsbedrijf	€ 231	€ -	€ -	€ 231
7: Het aansluiten bij een arbo-dienst en/of het inhuren van een bedrijfsarts	€ 2.730	€ -	€ -	€ 2.730
8: Het organiseren van bedrijfshulpverlening (BHV)	€ 1.008	€ -	€ -	€ 1.008
9: Het opstellen van een ziekteverzuimbeleid	€ -	€ 15	€ -	€ 15
A-2 Werktijden en sociale zekerheid	€ 13.783	€ -	€ -	€ 13.783
121: Het bijhouden van de administratie rondom vakantie	€ 1.230	€ -	€ -	€ 1.230
19: Het afdragen van premies aan de pensioenuitvoerder	€ 747	€ -	€ -	€ 747
20: Het voeren van een deugdelijke registratie van de arbeids- en rusttijden	€ 1.014	€ -	€ -	€ 1.014
21: Het maken van afspraken rondom zwangerschapsverlof en bijhouden van de administratie.	€ -	€ -	€ -	€ -
22: Het doorbetalen loon bij ziekte (langdurig verzuim via verzekering)	€ 10.792	€ -	€ -	€ 10.792
23: Het schriftelijk vastleggen van de arbeidsovereenkomst	€ -	€ -	€ -	€ -
A-3 Arbeidsbescherming en gelijke behandeling	€ -	€ -	€ 31.556	€ 31.556
24: Het doorlopen van een ontslagprocedure bij ontslag met wederzijds goedvinden.	€ -	€ -	€ 3.988	€ 3.988
25: Het doorlopen van een ontslagprocedure via UWV of aangewezen commissie	€ -	€ -	€ 513	€ 513
26: Het doorlopen van een ontslagprocedure via de kantonrechter	€ -	€ -	€ 556	€ 556
27: Het betalen van een transitievergoeding voor een werknemer	€ -	€ -	€ 1.917	€ 1.917
28: Het bijhouden van het ziekteverzuim	€ -	€ -	€ 1.155	€ 1.155
29: Het begeleiden van niet-functionerende werknemers	€ -	€ -	€ 578	€ 578
30: Het meewerken aan de re-integratie van een werknemer	€ -	€ -	€ 3.278	€ 3.278
31: Het zorgen voor plekken voor arbeidsbepoeken	€ -	€ -	€ -	€ -
32: Premie differentiatie tijdelijke contracten (WAB)	€ -	€ -	€ -	€ -
33: Het doorbetalen van het loon bij ziekte (kort verzuim)	€ -	€ -	€ 19.570	€ 19.570
34: Het aanvragen van betaald ouderschapsverlof voor een werknemer	€ -	€ -	€ -	€ -
A-4 Werkgever overig	€ 1.751	€ 8	€ 2.784	€ 4.543
120: De administratie bijhouden van alles wat onder de werkkostenregeling (WKR) valt.	€ -	€ -	€ 327	€ 327
122: Het bieden van de gelegenheid tot medezeggenschap	€ -	€ -	€ -	€ -
124: Het aangeven of de arbeidsovereenkomst wordt voortgezet	€ -	€ -	€ -	€ -
35: Het indienen van aangifte loonbelasting, inclusief afdracht	€ 231	€ -	€ -	€ 231
36: Het betalen van loon aan een werknemer	€ -	€ -	€ -	€ -
37: Het betalen van vakantiebijslag aan een werknemer	€ -	€ -	€ -	€ -
38: Het (digitaal) verstrekken van een loonstrook aan een werknemer	€ -	€ -	€ 1.533	€ 1.533
39: Het (digitaal) verstrekken van een jaaropgaaf aan een werknemer	€ 116	€ -	€ -	€ 116
40: Het voeren van een loonadministratie	€ 394	€ -	€ -	€ 394
41: Het afdragen van premies aan het O&O-fonds	€ 861	€ -	€ -	€ 861
42: Het indienen van een aanmelding als werkgever	€ -	€ 8	€ -	€ 8
43: Het ter beschikking stellen van trainingen, opleidingen en cursussen	€ -	€ -	€ -	€ -
44: Het APK laten keuren van bedrijfswagens	€ 150	€ -	€ -	€ 150
45: Het inhuren van zzp'ers	€ -	€ -	€ -	€ -
46: Ketenaansprakelijkheid	€ -	€ -	€ -	€ -
47: Het meewerken aan loonbeslag	€ -	€ -	€ 924	€ 924
B. Ondernemer	€ 14.274	€ 54	€ 4.270	€ 18.598
B-1 Belastingen en financiën	€ 12.638	€ -	€ -	€ 12.638
48: Het indienen en betalen van aangifte omzetbelasting	€ 77	€ -	€ -	€ 77
49: Het indienen van aangifte winstbelasting, inclusief afdracht	€ -	€ -	€ -	€ -
50: Het opstellen van de jaarrekening	€ 12.561	€ -	€ -	€ 12.561
51: Het betalen van gemeentelijke belastingen	€ -	€ -	€ -	€ -
B-2 Bedrijfsvoering	€ 1.497	€ 23	€ 4.270	€ 5.791
52: Het informeren van betrokkenen over de verwerking van hun persoonsgegevens	€ -	€ -	€ 975	€ 975
53: Het meewerken aan uitvragen van het CBS	€ -	€ -	€ 770	€ 770
54: Het doorgeven van het aantal werkzame personen aan de KvK	€ 6	€ -	€ -	€ 6
55: Het verplicht inschrijven in het handelsregister	€ -	€ 23	€ -	€ 23
56: Het aantonen van de naleving van de privacyregels	€ 616	€ -	€ -	€ 616
57: Het melden van een datalek aan de Autoriteit Persoonsgegevens	€ -	€ -	€ -	€ -
58: Kennisname van nieuwe wet- en regelgeving	€ -	€ -	€ 693	€ 693
59: Keuringen van installaties	€ 875	€ -	€ -	€ 875
60: Het melden van een datalek aan de betrokkene	€ -	€ -	€ -	€ -
61: Het inschrijven van uiteindelijk belanghebbenden in het UBO-register	€ -	€ -	€ 1.832	€ 1.832
62: Het hebben van een functionaris voor gegevensbescherming	€ -	€ -	€ -	€ -
B-3 Ondernemer, overig	€ 139	€ 31	€ -	€ 169
63: Het aanvragen van een licentie bij een CBO, inclusief afdracht	€ 39	€ -	€ -	€ 39
64: Het naleven van algemene eisen aan het gebouw	€ -	€ 31	€ -	€ 31
65: Het opstellen van een jaarverslag of een bestuursverslag	€ -	€ -	€ -	€ -
66: Het aanvragen van een energietabel	€ -	€ -	€ -	€ -
69c: Het laten onderhouden en keuren van blusmiddelen	€ 100	€ -	€ -	€ 100
C. Sectorspecifiek	€ 14.144	€ 39	€ 847	€ 15.030
C-1 Omgevingsverplichtingen	€ -	€ -	€ -	€ -
68: Het nemen van maatregelen van de Erkende Maatregelenlijst	€ -	€ -	€ -	€ -
C-2 Brandveiligheid	€ -	€ -	€ -	€ -
69: Het meewerken aan inspecties van de brandweer	€ -	€ -	€ -	€ -
C-3 Sectorspecifiek, overig	€ 14.144	€ 39	€ 847	€ 15.030
100: Het indienen van een milieumelding	€ -	€ 31	€ -	€ 31
101: Het aanvragen van een omgevingsvergunning	€ -	€ -	€ -	€ -
103: Het aanvragen van een parkeervergunning of -onthefing	€ -	€ -	€ -	€ -
70: Het uitvoeren van een voedselveiligheidsplan	€ 14.144	€ -	€ -	€ 14.144
71: Het meewerken aan inspecties van de NVWA	€ -	€ -	€ 385	€ 385
76: Het aansluiten bij een pensioenuitvoerder	€ -	€ 8	€ -	€ 8
78: Het meewerken aan inspecties van de gemeente of omgevingsdienst	€ -	€ -	€ 154	€ 154
79: Het vermelden van allergenen in niet-voorgeverpakte levensmiddelen	€ -	€ -	€ -	€ -
83: Het opstellen van een elektronisch milieujaarverslag	€ -	€ -	€ -	€ -
84: Het beperken van emissies	€ -	€ -	€ -	€ -
86: Het indienen van een kennisgeving over gevaarlijke stoffen	€ -	€ -	€ -	€ -
87: Het terugnemen van aankopen die de consument herroept	€ -	€ -	€ 308	€ 308
88: Het indienen van aangifte Afvalbeheersbijdrage, inclusief afdracht	€ -	€ -	€ -	€ -
89: Het verantwoorden van preventie en hergebruik van verpakkingsafval	€ -	€ -	€ -	€ -
91: Het voorzien van voorgeverpakte levensmiddelen van een etiket	€ -	€ -	€ -	€ -
Eindtotaal	€ 53.522	€ 116	€ 39.713	€ 93.351

II Begeleidingscommissie

De begeleidingscommissie heeft tot taak het onderzoek naar MKB-indicatorbedrijven te begeleiden door:

- de onderzoeksopzet te bespreken en te becommentariëren;
- de onderzoeksrapporten te bespreken en te becommentariëren;
- de kwaliteit van het onderzoek te beoordelen en de totstandkoming van een kwalitatief hoogwaardig eindproduct te bevorderen.

De begeleidingscommissie heeft een adviserende rol: zij geeft advies aan de onderzoekers. De onderzoekers blijven immers verantwoordelijk voor de methodiek, uitvoering en de inhoud van het onderzoek.

Samenstelling

De Begeleidingscommissie bestaat uit departementale vertegenwoordigers (regeldrukcoördinatoren) van de ministeries van EZK (opdrachtgever), SZW, BZK en VWS en een vertegenwoordiger van het CBS.

Taken (algemeen)

De leden van de Begeleidingscommissie:

- houden toezicht op de uitvoering van het onderzoek volgens het onderzoeksplan en tijdschema;
- denken, indien nodig, mee over en beoordelen voorgestelde aanpassingen aan het onderzoeksplan en tijdschema;
- treden op als informatiebron voor de onderzoeker(s).

Taken CBS vertegenwoordiger

De CBS-vertegenwoordiger in de Begeleidingsgroep heeft als taak:

- vanuit de kennis en expertise van het CBS te reflecteren op de gehanteerde onderzoeksmethodiek en op de onderzoeksresultaten;
- te adviseren over het beschrijven en nader toelichten van de door het onderzoeksbureau gehanteerde methodiek.